

การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับความคิดทางการเมืองของกลุ่มนักเรียน
ผู้เริ่มมีสิทธิเลือกตั้ง ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกาญจนบุรี

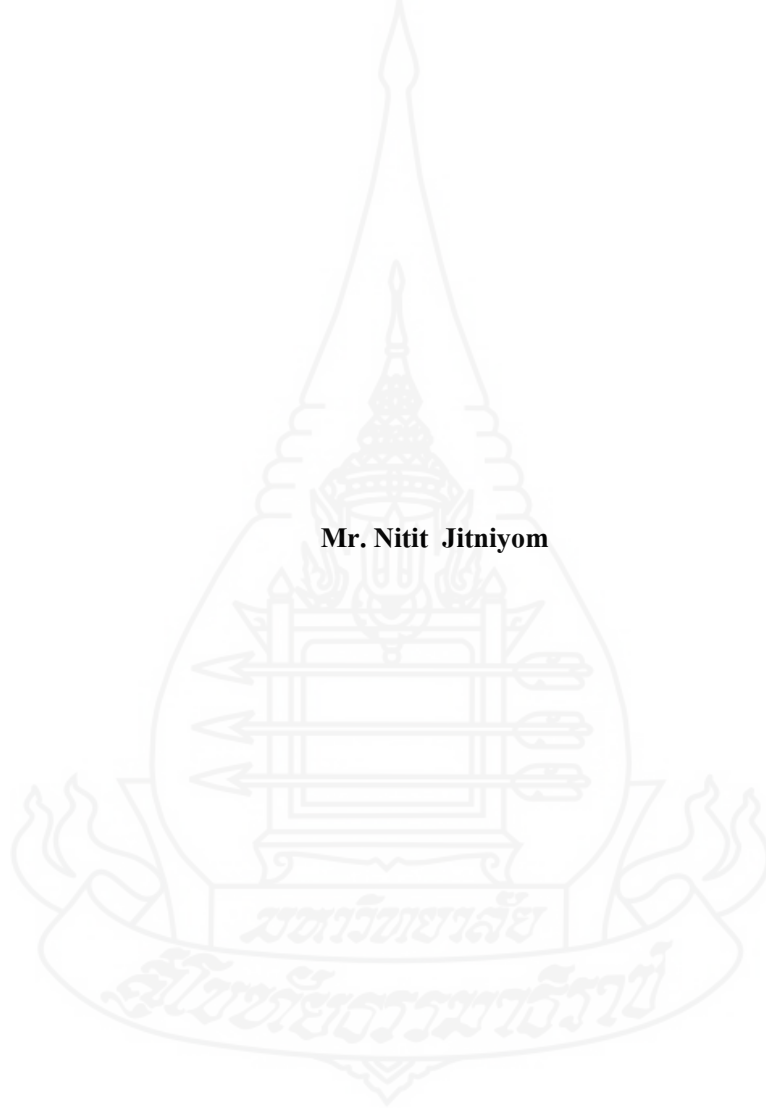
นายนิสิต จิตนิยม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2555

**Reception of Political News and Political Ideas of New Voters
in Grade Matayom 6 in Kanchanaburi Province**

Mr. Nitit Jitniyom

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Politics and Government

School of Political Science

Sukhothai Thammathirat Open University

2012

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับความคิดทางการเมืองของกลุ่มนักเรียน
ผู้เริ่มมีสิทธิเลือกตั้ง ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกาญจนบุรี

ชื่อและนามสกุล นายนิธิศ จิตนิยม

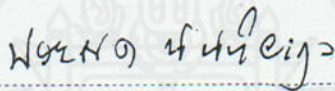
แขนงวิชา การเมืองการปกครอง

สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. ปธาน สุวรรณมงคล
2. รองศาสตราจารย์ธโรธร ตูทองคำ

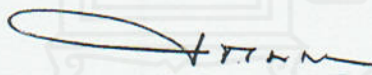
วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2556

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ประณต นันทิยะกุล)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ปธาน สุวรรณมงคล)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ธโรธร ตูทองคำ)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพหล)

กิตติกรรมประกาศ

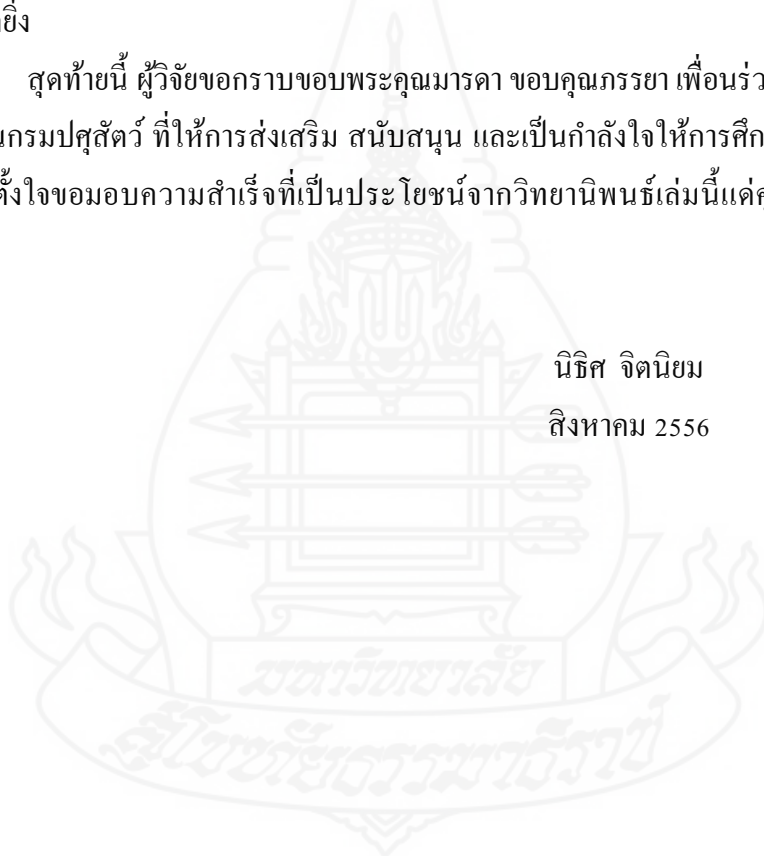
การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จากรองศาสตราจารย์ ดร. ปธาน สุวรรณมงคล อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์ โสธร ตู้ทองคำ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้ให้คำแนะนำ และได้ให้คำปรึกษา ตลอดจนการตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนทำให้การจัดทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ สำเร็จอย่างสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณอาจารย์ผู้สอนระดับบัณฑิตศึกษา ในสาขาวิชารัฐศาสตร์ทุกท่าน ที่ได้ถ่ายทอดวิชาความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ตลอดระยะเวลาที่ได้ศึกษาในสถาบันแห่งนี้ ขอขอบพระคุณคณาจารย์ และนักเรียนโรงเรียนมัธยมในจังหวัดกาญจนบุรี ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัยเป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมารดา ขอบคุณภรรยา เพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา ในสายงานกรมปศุสัตว์ ที่ให้การส่งเสริม สนับสนุน และเป็นกำลังใจให้การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลุล่วงตามความตั้งใจขอมอบความสำเร็จที่เป็นประโยชน์จากวิทยานิพนธ์เล่มนี้แด่คุณพ่อวิชัย จิตนิยม ผู้ล่วงลับ

นิธิศ จิตนิยม

สิงหาคม 2556

ชื่อวิทยานิพนธ์ การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับความคิดทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนผู้เริ่มมี
สิทธิเลือกตั้ง ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกาญจนบุรี

ผู้วิจัย นายนิธิศ จิตนิยม รหัสนักศึกษา 2508001696 **ปริญญา** รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมือง
การปกครอง) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) รองศาสตราจารย์ ดร. ปธาน สุวรรณมงคล
(2) รองศาสตราจารย์ ธิสร ตู้อทองคำ ปีการศึกษา 2555

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของกลุ่ม
นักเรียนผู้เริ่มมีสิทธิเลือกตั้งระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกาญจนบุรี (2) ความคิดทางการเมือง
ของกลุ่มนักเรียนผู้เริ่มมีสิทธิเลือกตั้งระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกาญจนบุรี

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรวิจัย ได้แก่
นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เริ่มมีสิทธิเลือกตั้งจังหวัดกาญจนบุรี โดยกลุ่มตัวอย่างวิจัยเชิง
ปริมาณมีจำนวน 333 คน กลุ่มตัวอย่างวิจัยเชิงคุณภาพ มีจำนวน 35 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
คือแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าความถี่และการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า (1) การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนผู้เริ่มมีสิทธิเลือกตั้ง
จังหวัดกาญจนบุรี ส่วนใหญ่มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อโทรทัศน์มากที่สุด โดยที่กลุ่ม
ตัวอย่างส่วนใหญ่ระบุว่า การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองและการเลือกตั้งใน
สถานศึกษายังมีน้อยมาก (2) ความคิดทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนผู้เริ่มมีสิทธิเลือกตั้งระดับ
มัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกาญจนบุรี ส่วนใหญ่เห็นว่าการเมืองยังเป็นเรื่องการแสวงหาผลประโยชน์
แสวงหาอำนาจและเอื้อประโยชน์แก่พวกพ้องยังมีการซื้อสิทธิ์ขายเสียงและสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้งยังขาดคุณภาพจริยธรรมและความซื่อสัตย์ และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่
เห็นด้วยกับการที่นายกรัฐมนตรีกวรวินชุกิจจากการเลือกตั้งและการเลือกตั้งคือวิธีการที่ดีที่สุดในรอบ
ประชาธิปไตยและควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมือง

คำสำคัญ การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ความคิดทางการเมือง ประชาธิปไตย ผู้เริ่มมีสิทธิเลือกตั้ง

Thesis title: Reception of Political News and Political Ideas of New Voters in Grade Matayom 6 in Kanchanaburi Province

Researcher: Mr.Nitit Jitniyom; **ID:** 2508001696; **Degree:** Master of Political Science (Politics and Government); **Thesis advisors:** (1) Dr. Pathan Suvanamongkol, Associate Professor; (2) Thasothorn Tootongkum, Associate Professor; **Academic year:** 2012

Abstract

The objectives of this research were to study: (1) the reception of political news of new voters or young people who will soon be of voting age in grade Matayom 6 (the last year of secondary school) in Kanchanaburi Province; (2) the students' ideas about politics in the democratic system.

This was both a quantitative and qualitative research. The sample population was chosen among Matayom 6 level students in Kanchanaburi Province who were starting to gain the right to vote. Data were collected from 333 students for the quantitative portion and 35 students were interviewed for the qualitative portion. Data were analyzed using percentage, frequency and descriptive analysis.

The results showed that (1) The students surveyed received the most political news through television. They reported that there was very little public relations or information given about politics and voting in their school. (2) Most of the students said they thought that politics was about gaining benefits, competing for power and benefitting your friends or associates. They thought there was vote-buying still going on and that the elected members of parliament lacked ethics and honesty. The majority of students agreed that the prime minister should be elected. They agreed that elections were the best method in the democratic system and they thought that citizens should be given the opportunity to participate in political decisions.

Keywords: Reception of political news, Political ideas, Democracy, New voters

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของเรื่องที่วิจัย.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	10
แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง.....	10
แนวความคิดทางการเมือง.....	16
แนวคิดเรื่องรูปแบบของประชาธิปไตย.....	22
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	27
แนวคิดเกี่ยวกับการกล่อมเกลางานการเมือง.....	51
แนวคิดการเลือกตั้ง.....	56
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับความคิดทางการเมือง.....	60
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	69
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	69
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	71
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	73
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	73

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปบางประการของนักเรียน.....	74
การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง.....	77
ความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย.....	79
ผลการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับความคิดทางการเมือง.....	85
ผลการแสดงความคิดเห็นจากการจัดเวทีแสดงความคิดเห็น (Focus Group).....	91
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	94
สรุปการวิจัย.....	94
อภิปรายผล.....	104
ข้อเสนอแนะ.....	108
บรรณานุกรม.....	109
ภาคผนวก.....	114
ก แบบสอบถาม.....	115
ข แบบสัมภาษณ์.....	120
ค ประเด็นความคิดเห็น.....	123
ประวัติผู้วิจัย.....	125

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลพื้นฐานบางประการของนักเรียน.....	74
ตารางที่ 4.2 การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของนักเรียน.....	78
ตารางที่ 4.3 ความรู้ ความเข้าใจ ทศนคติ ที่มีต่อการเมืองในระบบประชาธิปไตย.....	81
ตารางที่ 4.4 ความพึงพอใจต่อการทำหน้าที่ของนักการเมืองและรัฐบาลชุดปัจจุบัน.....	83
ตารางที่ 4.5 กิจกรรมการมีส่วนร่วมและการแสดงออกทางการเมืองของนักเรียน.....	84

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	5
ภาพที่ 2.1 ลำดับชั้นของการเกี่ยวพันทางการเมือง.....	31

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของเรื่องที่วิจัย

ประชาธิปไตย เป็นรูปแบบการปกครองและวิถีการดำเนินชีวิต ซึ่งยึดหลักของความเสมอภาค เสรีภาพ และศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ การปกครองระบอบประชาธิปไตย ถือว่าทุกคนมีสิทธิเสรีภาพ เท่าเทียมกัน และอำนาจอธิปไตยต้องมาจากปวงชน เนื่องจากในระบอบประชาธิปไตยนั้น ถือว่าเป็นการปกครองของประชาชน บทบาททางการเมืองของประชาชนในฐานะที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย จึงเป็นหัวใจของระบบนี้ ดังนั้นการเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองของประชาชน จึงถือเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่ง ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ในหลายลักษณะ เช่น การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การพูดคุยเรื่องการเมือง การช่วยพรรคการเมืองในการรณรงค์หาเสียง การเข้าร่วมประชุมทางการเมือง การเป็นผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้ง หรือแม้แต่การเดินทางประท้วง หรือสนับสนุนการดำเนินการของรัฐที่ยังผลให้ตนเองได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์ (ศิริภรณ์ ไชยอุป 2552 : 1-3)

อย่างไรก็ตามเป็นที่ยอมรับกันว่าการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เป็นรูปแบบการปกครองที่ดีที่สุด เนื่องจากเป็นการปกครองโดยถือว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาระบบการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญประการหนึ่งของระบอบประชาธิปไตย สังคมใดที่จะมีระดับความเป็นประชาธิปไตยสูงหรือต่ำพิจารณาได้จากการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน สังคมที่ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง ย่อมมีระดับความเป็นประชาธิปไตยสูง ในทางตรงกันข้ามสังคมใดประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ แสดงว่าสังคมนั้นมีระดับความเป็นประชาธิปไตยประชาธิปไตยต่ำ รัฐธรรมนูญฉบับต่าง ๆ ของไทยในอดีตที่ผ่านมาเปิดโอกาสให้ทุกคนที่มีอายุ 20 ปีบริบูรณ์เป็นผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนของตน แต่ในความเป็นจริงแล้วจะเห็นว่าผู้ที่อายุต่ำกว่า 20 ปี ที่อยู่ในวัยกำลังศึกษา ได้แสดงออกถึงความเคลื่อนไหวทางการเมืองก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระดับชาติหลายครั้ง เป็นต้นว่า การเดินขบวนเรียกร้องสิทธิเสรีภาพต่าง ๆ มากมาย เช่น การเดินขบวนของกลุ่มพลังนิสิต นักศึกษา และประชาชน ในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 เหตุการณ์นองเลือดเมื่อ 6 ตุลาคม 2519 และครั้งล่าสุดเมื่อพฤษภาคมปี 2535 ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวข้างต้นล้วนแล้วแต่เป็นเยาวชนและนิสิตนักศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่

แล้วจะมีอายุไม่ถึง 20 ปีบริบูรณ์ กระทั่งต่อมาได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้มีการเปลี่ยนแปลงผู้มีสิทธิเลือกตั้งจากเดิม คืออายุ 20 ปีมาเป็น 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่า เยาวชน นิสิต นักศึกษาได้มีการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ อย่างมากมาย แต่ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นกลุ่มที่อยู่ในกรุงเทพมหานครและเมืองใหญ่

การพัฒนาระบบประชาธิปไตย ประกอบด้วยแนวทางสำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรก การพัฒนาโครงสร้างทางการเมืองการปกครองให้เป็นประชาธิปไตย แนวทางนี้เป็นขั้นต้นของทุกสิ่งทุกอย่างที่จะก้าวสู่ระบอบประชาธิปไตย คือการพัฒนาให้สังคมปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย จะต้องกำหนดโครงสร้างทางการเมืองการปกครองให้เป็นไปตามปรัชญาและหลักการประชาธิปไตยอย่างครบถ้วน ประการที่สอง การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย หมายถึง แบบแผน ทักษะ และพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองและองค์การการเมือง เป็นผลมาจากกระบวนการหล่อหลอม อบรมทางการเมืองที่ถ่ายทอดสืบเนื่องกันมาทั้งทางตรงและทางอ้อม (สมบัติธรรมธัญวงศ์ 2552 : 1-3) กลุ่มเยาวชน (New-Comer) โดยเฉพาะนักเรียนที่มีอายุครบ 18 ปี ที่เริ่มมีสิทธิในการเลือกตั้ง ก็เป็นกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตย หากกลุ่มเยาวชนเหล่านี้ได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริง ดังนั้นการศึกษาถึงแนวคิดและการแสดงออกทางการเมืองของกลุ่มเยาวชนดังกล่าวถือเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาระบบประชาธิปไตยของประเทศ

การศึกษาครั้งนี้ จึงคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี ที่มีอายุครบ 18 ปี และเริ่มมีสิทธิในการเลือกตั้งตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งจังหวัดกาญจนบุรี เป็นจังหวัดที่อยู่ทางภาคตะวันตกของประเทศไทย ลักษณะทางภูมิประเทศส่วนใหญ่จะเป็นป่า ซึ่งจะมีทั้งป่าดงดิบและป่าโปร่ง มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 19,473 ตารางกิโลเมตร มีระยะทางอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 129 กิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น 13 อำเภอ 98 ตำบล 943 หมู่บ้าน 206 ชุมชน 31 เทศบาล 90 อบต. แบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็น 2 เขต มี ส.ส. 5 คน (วิกิพีเดีย 2552 : 1)

การปกครองระบอบประชาธิปไตย ถือกำเนิดขึ้นในสมัยกรีกโบราณ โดยมีลักษณะสำคัญ ดังนี้ ลักษณะทางสังคม คือความเสมอภาคในการดำเนินชีวิต ทุกคนมีส่วนร่วมเท่าเทียมกัน ลักษณะทางเศรษฐกิจ คือประชาชนมีโอกาสจะได้รับประโยชน์สุขทางเศรษฐกิจ และลักษณะทางการเมือง คือประชาชน มีสิทธิทางการเมือง เช่น การออกเสียงเลือกตั้งในประเทศไทยได้ยกเลิกระบบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบประชาธิปไตย โดยมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับถาวร เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2475 โดยสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง มาจากหลายสาเหตุด้วยกัน

ได้แก่ ปัญญาชนรุ่นใหม่ต้องการมีส่วนร่วมในการปกครอง, ประชาชนเริ่มต้นตัวทางการเมืองจากอิทธิพลของหนังสือพิมพ์, ผลจากการปฏิวัติในประเทศต่าง ๆ และสาเหตุจากคนรุ่นใหม่เห็นว่าการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ล้าสมัย (สายหยุด จันทน์ไทย 2552 : 1-5) และถึงแม้ประเทศไทยจะมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมาถึง 76 ปีแล้ว แต่ก็ยังเป็นประชาธิปไตยแบบลุ่ม ๆ ดอน ๆ ที่ปรากฏเด่นชัดในปัจจุบันคือ มีการเผด็จการเกิดขึ้นใน 2 รูปแบบ คือ เผด็จการทางการทหาร และเผด็จการรัฐสภา ทั้ง 2 รูปแบบล้วนสร้างความเสียหายให้กับระบบการปกครองของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแก้ไขปัญหาของประเทศชาติถูกละเลย และเบี่ยงเบนไปสู่การแก่งแย่งช่วงชิงอำนาจในการแสวงหาผลประโยชน์อย่างไม่มีที่สิ้นสุด นำไปสู่ความเบื่อหน่ายของประชาชนในประเทศต่อการเมือง ดังนั้น สำหรับกลุ่มคนรุ่นใหม่ซึ่งเคยมีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองในอดีตมาแล้ว ในปัจจุบันกลุ่มคนรุ่นใหม่จะมีแนวคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอย่างไร โดยเฉพาะในกลุ่มที่เริ่มมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

ดังนั้น การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองและความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของผู้ที่อยู่ในวัยเริ่มต้นมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง โดยแยกย่อยออกเป็นการไม่มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยการไม่เห็นความสำคัญ และความเบื่อหน่ายต่อระบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยการที่กลุ่มเยาวชนแสดงออกถึงทัศนคติที่ไม่ดีต่อนักการเมือง และการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย ความผิดหวังในสิ่งที่คาดหวังทางการเมืองที่อาจอยู่ในรูปความหวังที่เกินขอบเขตของกฎหมาย

เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา มาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจต่อระบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ถูกต้อง และความต้องการที่จะเห็นการเมืองในอนาคตเป็นอย่างไร

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของกลุ่มนักเรียนผู้เริ่มมีสิทธิเลือกตั้งระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกาญจนบุรี

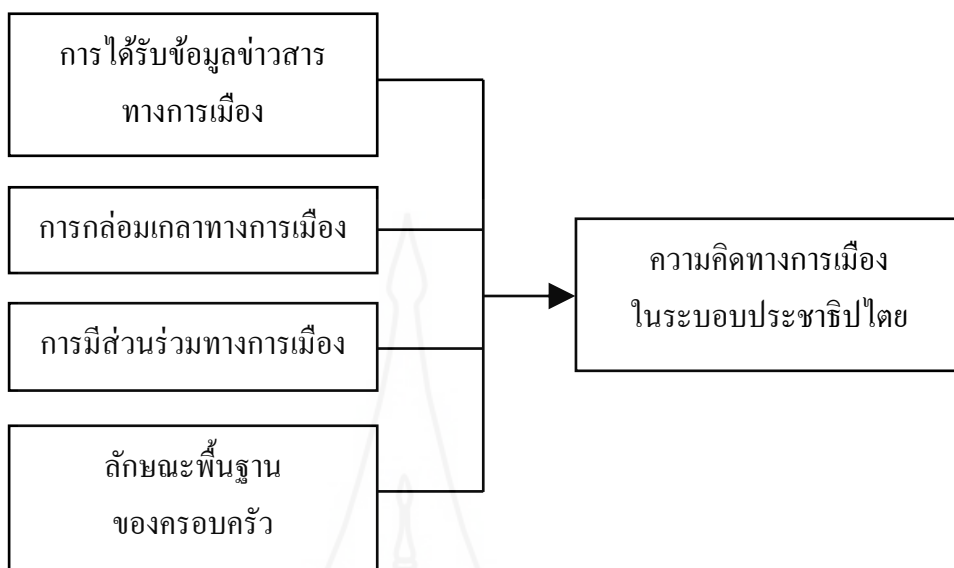
2.2 เพื่อศึกษาความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของกลุ่มนักเรียนผู้เริ่มมีสิทธิเลือกตั้งระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกาญจนบุรี

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีของอัลมอนด์และพาวเวล (Almond และ Powell) ประกอบกับทฤษฎีของดาร์วสัน (Dawson) เป็นแนวทางในการศึกษาและเป็นพื้นฐานที่สำคัญเพื่อนำไปสู่ความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งประชาธิปไตยไม่อาจดำรงอยู่ได้ด้วยตัวของมันเอง จำเป็นต้องมีปัจจัยอื่น ๆ ที่จะเป็นตัวคอยสนับสนุนหรือช่วยให้ระบอบนี้ดำรงอยู่ได้อย่างเสถียรภาพ และระดับการศึกษาของประชาชน ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยเอื้อต่อระบอบประชาธิปไตย คือเมื่อคนในสังคมได้รับการศึกษาคือ มีเหตุผล มักจะติดตามข่าวสารทางการเมือง มีความสนใจทางการเมือง และมีความรู้ความเข้าใจว่าตนเองเป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคม นโยบายใด ๆ ที่สังคมออกมา ก็ย่อมที่จะมีผลกระทบต่อเขาโดยตรง จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้ที่ได้รับการศึกษาคือ มักจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง (ศิริภรณ์ ไชยอุป 2552 : 1) ปัจจุบันประเทศไทยและประเทศกำลังพัฒนาหรืออื่น ๆ ที่ประชาชนได้รับการศึกษาและข่าวสารน้อย และหรือได้รับแบบคุณภาพต่ำ จะทำให้เป็นประชาธิปไตยเพียงบางส่วน ยังไม่ใช่การปกครองตนเองของประชาชนที่ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง และทำให้ประชาธิปไตยพัฒนาไปได้ช้ามาก ดังนั้นหากมีการให้การศึกษา ให้ความรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการเมืองแก่ประชาชนให้มากพอ จะทำให้ประชาธิปไตยการเมืองมีการพัฒนาที่ดีขึ้น (วิทยากร เชียงกุล 2552 : 1-2) โดยเฉพาะการให้ความรู้แก่ผู้เริ่มมีสิทธิเลือกตั้งจะเป็นการวางรากฐานระบอบประชาธิปไตยของประเทศ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดคุณสมบัติผู้มีสิทธิเลือกตั้ง คือ เป็นผู้มีสัญชาติไทย ถ้าแปลงสัญชาติต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี อายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ ในวันที่ 1 มกราคม ของปีที่มีการเลือกตั้ง มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งติดต่อกันไม่น้อยกว่า 1 ปี นับถึงวันเลือกตั้ง โดยกรอบแนวคิดการวิจัยมีดังนี้

ตัวแปรต้น (Independent Variables)

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณผสมผสานกับการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับความคิดทางการเมืองในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยของกลุ่มนักเรียนผู้เริ่มมีสิทธิเลือกตั้งระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกาญจนบุรี เก็บข้อมูลด้วยวิธีสัมภาษณ์จากนักเรียนที่กำลังเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนรัฐบาล ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี ที่เริ่มมีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 14 แห่ง ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามเชิงปริมาณ จำนวน 333 คน และนักเรียน จำนวน 35 คน ตอบแบบสัมภาษณ์พร้อมแสดงความคิดเห็นผ่านเวที (Focus Group)

4.1 ขอบเขตด้านประชากร

ขอบเขตด้านประชากรเชิงพื้นที่มี 14 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกาญจนบุรี

1) โรงเรียนวิสุทธิรังษี	จำนวน	200	คน
2) โรงเรียนท่าม่วงราษฎร์บำรุง	จำนวน	150	คน
3) โรงเรียนท่ามะกาวิทยาคม	จำนวน	190	คน
4) โรงเรียนทองผาภูมิวิทยาคม	จำนวน	139	คน
5) โรงเรียนบ่อพลอยรัชฎาภิเษก	จำนวน	148	คน

6) โรงเรียนไตรโยคมนตรีกาญจน์	จำนวน	180	คน
7) โรงเรียนด่านมะขามเตี้ยวิทยา	จำนวน	130	คน
8) โรงเรียนเหล่าขวัญวิทยาคม	จำนวน	128	คน
9) โรงเรียนพนมทวนชนูประถัมภ์	จำนวน	142	คน
10) โรงเรียนพนมทวนพิทยาคม	จำนวน	114	คน
11) โรงเรียนห้วยกระเจาวิทยาคม	จำนวน	69	คน
12) โรงเรียนศรีสวัสดิ์วิทยาคม	จำนวน	68	คน
13) โรงเรียนหนองขาวโกวิทพิทยาคม	จำนวน	72	คน
14) โรงเรียนกรับใหญ่วิทยาคม	จำนวน	130	คน
รวมทั้งสิ้น 14 โรงเรียน	จำนวน	1,980	คน

โดยผู้วิจัยได้เลือกนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 333 คน ดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

1) โรงเรียนวิสุทธิรังษี	จำนวน	200	คน
2) โรงเรียนท่าม่วงราษฎร์บำรุง	จำนวน	150	คน
3) โรงเรียนท่ามะกาวิทยาคม	จำนวน	190	คน
4) โรงเรียนทองผาภูมิวิทยาคม	จำนวน	139	คน
5) โรงเรียนบ่อพลอยรัชฎาภิเศก	จำนวน	148	คน
6) โรงเรียนไตรโยคมนตรีกาญจน์	จำนวน	180	คน
7) โรงเรียนด่านมะขามเตี้ยวิทยา	จำนวน	130	คน
8) โรงเรียนเหล่าขวัญวิทยาคม	จำนวน	128	คน
9) โรงเรียนพนมทวนชนูประถัมภ์	จำนวน	142	คน
10) โรงเรียนพนมทวนพิทยาคม	จำนวน	114	คน
11) โรงเรียนห้วยกระเจาวิทยาคม	จำนวน	69	คน
12) โรงเรียนศรีสวัสดิ์วิทยาคม	จำนวน	68	คน
13) โรงเรียนหนองขาวโกวิทพิทยาคม	จำนวน	72	คน
14) โรงเรียนกรับใหญ่วิทยาคม	จำนวน	130	คน
รวมทั้งสิ้น 14 โรงเรียน	จำนวน	333	คน

การวิจัยเชิงคุณภาพ นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

1) โรงเรียนวิสุทธิรังษี	จำนวน	15	คน
2) โรงเรียนท่าม่วงราษฎร์บำรุง	จำนวน	10	คน
3) โรงเรียนท่ามะกาวิทยาคม	จำนวน	10	คน
รวมทั้งสิ้น 3 โรงเรียน	จำนวน	35	คน

เหตุผลที่ผู้วิจัยเลือกใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

ประการแรก ต้องการได้กลุ่มตัวอย่างวิจัยที่กระจายตัวตามสัดส่วนให้ครอบคลุมทุกโรงเรียนในจังหวัดกาญจนบุรี

ประการที่สอง เหตุผลที่เลือกนักเรียนใน 3 โรงเรียนศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเนื่องจากมีสภาพแวดล้อมและกลุ่มการศึกษาที่คล้ายคลึงกันจึงเป็นตัวแทนที่ดีของนักเรียนที่ทำการวิจัย

ประการที่สาม มีความสะดวกต่อการเก็บข้อมูล

4.2 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาของการวิจัยในครั้งนี้มีระยะเวลาตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน 2552 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ 2553 รวมเวลา 4 เดือน โดยมีรายละเอียดการวิจัยดังนี้

1. การทบทวนวรรณกรรม โดยศึกษาเอกสารหนังสือและงานวิจัยต่างๆ 1 เดือน
 2. เตรียมเค้าโครงวิทยานิพนธ์เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา 1 เดือน
 3. สร้างเครื่องมือและทดสอบเครื่องมือพร้อมเก็บข้อมูลภาคสนาม 1 เดือน
 4. วิเคราะห์ข้อมูลและเขียนรายงานการศึกษาเสนอผลการศึกษาและสอบวิทยานิพนธ์ 6 เดือน
- รวม 9 เดือน**

4.3 ขอบเขตเนื้อหา

เนื้อหาการศึกษาวิจัยในครั้งนี้คือ มุ่งศึกษาการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับความคิดทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของกลุ่มนักเรียนผู้เริ่มมีสิทธิเลือกตั้ง ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกาญจนบุรี

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 **ความคิดทางการเมือง** หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ทักษะ การแสดงออก ที่เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

5.2 **เพศ** หมายถึง เพศชาย หญิง

5.3 **ลักษณะพื้นฐานของครอบครัว** หมายถึง จำนวนสมาชิกของครอบครัว การอยู่อาศัยร่วมกันของบุคคลในครอบครัว

5.4 **การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง** หมายถึง กระบวนการการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ซึ่งข่าวสารเป็นสิ่งที่จะช่วยลดความไม่แน่ใจของบุคคล ช่วยให้บุคคลสามารถสร้างภาพเกี่ยวกับข่าวสารทางการเมืองได้ชัดเจนขึ้น เป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนข้อเท็จจริง ทักษะและความคิดเห็น ประสบการณ์ทางการเมืองของแต่ละบุคคล เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มาแลกเปลี่ยนข่าวสารทางการเมืองซึ่งกันและกัน

5.5 **เขตที่พักอาศัย** หมายถึง ที่พักอาศัยตั้งอยู่ในเขตเทศบาล เขตชุมชน หรือในเขต อบต.

5.6 **การเข้าร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียน** หมายถึง การเข้าร่วมเป็นกรรมการนักเรียน การเป็นผู้นำนักเรียน การเป็นตัวแทนนักเรียนด้านต่าง ๆ การเข้าค่ายอาสาต่าง ๆ

5.7 **มัธยมศึกษาปีที่ 6** หมายถึง นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนของรัฐบาล ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี ที่เริ่มมีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 14 แห่ง จำนวน 333 คน

5.8 **ผู้เริ่มมีสิทธิเลือกตั้ง** หมายถึง ผู้ที่มีอายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ ในวันที่ 1 มกราคม 2552 เป็นผู้มีสัญชาติไทย ถ้าแปลงสัญชาติต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี

5.9 **การมีส่วนร่วมทางการเมือง** หมายถึง การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมืองตามความสมัครใจ ถูกต้องตามกฎหมายทั้งทางตรงและทางอ้อมที่จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายการดำเนินงานของรัฐบาล ไม่ว่าจะในระดับชาติหรือระดับท้องถิ่นทางการเมืองใน 4 ด้าน คือ ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง การติดตามสถานการณ์ทางการเมือง การรณรงค์ให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน และการชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมือง

5.10 **การกล่อมเกลາทางการเมือง** หมายถึง กระบวนการถ่ายทอด ความรู้ ทักษะ ทักษะ บุคลิกภาพ บรรทัดฐาน และค่านิยมต่าง ๆ ทางด้านการเมือง จากกลุ่มบุคคลหนึ่ง ๆ ไปสู่อีกบุคคลหนึ่งที่มีฐานะเป็นผู้รับการถ่ายทอด โดยมีผลให้ผู้ได้รับการถ่ายทอดมีความโน้มเอียงความรู้ ทักษะ บุคลิกภาพบรรทัดฐาน และค่านิยมต่าง ๆ ทางด้านการเมือง ไปในทิศทางเดียวกับผู้ถ่ายทอด

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 สามารถทราบถึงการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของกลุ่มนักเรียนผู้เริ่มมีสิทธิเลือกตั้ง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกาญจนบุรี

6.2 สามารถทราบถึงความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของกลุ่มนักเรียนผู้เริ่มมีสิทธิเลือกตั้ง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกาญจนบุรี

6.3 สามารถนำผลการศึกษาวិจัยไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตยต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของกลุ่มนักเรียนผู้เริ่มมีสิทธิเลือกตั้ง ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่วิจัย เพื่อนำมาใช้เป็นหลักในการกำหนดกรอบแนวคิด หลักการ ทฤษฎี ตัวแปรของการศึกษา รวมถึงการกำหนดประเด็นคำถามในการสร้างเครื่องมือ รวบรวมข้อมูล เพื่อการวิเคราะห์และการอภิปรายผลการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง
2. แนวความคิดทางการเมือง
3. แนวคิดเรื่องรูปแบบของประชาธิปไตย
4. แนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง
5. แนวคิดเกี่ยวกับการกล่อมเกลางานทางการเมือง
6. แนวคิดที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง
7. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับความคิด

ทางการเมือง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง

ความหมายของการรับรู้ กระบวนการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในปัจจุบันสามารถพิจารณาได้จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ก่อให้เกิดวิถีชีวิตแบบใหม่ของคนในสังคม ดังนั้นกระบวนการข่าวสารทางการเมืองในยุคโลกาภิวัตน์จึงมีความหมายเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย โดยกระบวนการดังกล่าวได้ถูกผสมผสานกันรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นอินเทอร์เน็ต วิทยุและโทรทัศน์ จนสามารถสร้างเครือข่ายการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองซึ่งสามารถชี้นำสังคมได้อย่างรอบด้าน

การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมีอยู่หลายประการ เช่น ผลกระทบต่อโครงสร้างทางสังคมการจัดระเบียบทางการเมือง การสื่อสารทางการเมืองและบทบาทอำนาจประชาธิปไตย เป็นต้น

ความหมายของการรับรู้ทางการเมือง หมายถึง กระบวนการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ซึ่งข่าวสารเป็นสิ่งที่ช่วยลดความไม่แน่ใจของบุคคล ช่วยให้บุคคลสามารถสร้างภาพเกี่ยวกับข่าวสารทางการเมืองได้ชัดเจนขึ้น และเป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนข้อเท็จจริง ทักษะคิด และความคิดเห็น ประสบการณ์ทางการเมืองของแต่ละบุคคล เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ซึ่งมาแลกเปลี่ยนข่าวสารทางการเมืองซึ่งกันและกัน

การรับรู้คือการสัมผัสที่มีความหมาย (Sensation) การรับรู้เป็นการแปลหรือการตีความแห่งการสัมผัสที่ทำให้การรับรู้ของคนเราแตกต่างกัน การรับรู้เป็นสิ่งที่หนึ่งสิ่งใดที่มีความหมายหรือรู้จักเข้าใจ ซึ่งในการแปลหรือตีความนี้ จำเป็นที่จะต้องใช้ประสบการณ์เดิมหรือความรู้เดิม หรือความชัดเจนที่เคยมีแต่หนหลัง จุดรวมของการรับรู้ ถูกกำหนดขึ้นมาจากความต้องการและคุณค่า เพื่อที่ความหมายต่อการรับรู้ กระบวนการนี้ เรียกว่า การรับรู้ (Perception) สิ่งต่อไปนี้เป็น กระบวนการของการรับรู้จะเกิดขึ้นต้องประกอบด้วย

1. การสัมผัสหรืออาการสัมผัส
2. ชนิดและธรรมชาติของสิ่งเร้าที่มาเร้า
3. การแปลความหมายจากอาการสัมผัส
4. การใช้ความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิม เพื่อแปลความหมาย

ร่างกายของมนุษย์มีทางรับรู้หรือรู้สึกสัมผัสอยู่หลายทาง และจากการที่ร่างกายถูกปลุกให้ตื่นตัวจากการเร้าของสิ่งแวดล้อมทั้งปวง โดยผ่านทางประสาทสัมผัสทางใดทางหนึ่งหรือรวมกันหลายทาง และเกิดเป็นการรับรู้ขึ้น จากการรับรู้ในเฉพาะสิ่ง ร่างกายจะก่อเป็นรูปแบบของสิ่งนั้นขึ้นมาจากประสบการณ์ในสิ่งนั้นหลายแง่มุม กลายเป็นความคิดความเข้าใจในสิ่งนั้นขึ้นมา จากประสบการณ์ในสิ่งนั้นหลายแง่มุม กลายเป็นความคิดความเข้าใจในสิ่งนั้นกว้างขวางขึ้น จนเกิดภาพในสิ่งนั้นแจ่มชัดขึ้น เรียกว่าความคิดรวบยอด (Concept) ศิริชัย (2539) อังโน มยุรี ถนนอมสุข (2554 : 11-12)

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้

จำเนียร ช่วงโชติ (2515 : 20-25) กล่าวถึง องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ไว้ ดังนี้

1. **คุณสมบัติของผู้รับรู้** มีผลทำให้การรับรู้ของคนเราแตกต่างกันไปที่สำคัญ ได้แก่ ความต้องการ หรือแรงขับ (Need or Drive) ทักษะคิด (Attitude) บุคลิกภาพ (Personality) และการปรับตัวส่วนบุคคล (Personal Adjustment)

2. ความใส่ใจและการรับรู้ (Attention and Perception) ปกติเราจะไม่รับรู้หรือตอบสนองต่อสิ่งเร้าทั้งหมด จุดรวมของการรับรู้ต่อสิ่งเร้าใดสิ่งเร้าหนึ่ง คือ ความใส่ใจหรือความตั้งใจ ซึ่งเราจะเลือกเฟ้นเฉพาะที่ตรงกับความต้องการและความสนใจของเรา

3. การเตรียมพร้อมที่จะรับรู้ (Preparatory Set) เมื่อบุคคลอยู่ในสภาพการเตรียมพร้อม จะช่วยให้บุคคลสามารถคาดการณ์ล่วงหน้าในสิ่งที่เกิดขึ้นได้ และเตรียมพร้อมในการเตรียมตัวเองอย่างเต็มที่ ต่อการแสดงปฏิกิริยาตอบสนองออกมาให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในสถานการณ์นั้น ๆ

4. ความต้องการและแรงจูงใจ (Need and Motivation Factor) คนเรามักจะเลือกให้ความสนใจต่อสิ่งเร้าที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ หรือความต้องการของตนเองโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสิ่งที่รับไม่ได้รับการตอบสนอง

5. ความต้องการและคุณค่า (Need and Value) สิ่งที่เราได้รับรู้นั้นอาจถูกกำหนดขึ้นมาจากความต้องการและคุณค่าส่วนตัว เพื่อตีความหมายของสิ่งของหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะรับรู้

6. บุคลิกภาพของบุคคลมีอิทธิพลต่อการรับรู้ ลักษณะของบุคลิกภาพที่ไม่เหมือนกันย่อมรับรู้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติทางสังคม และการรับรู้สิ่งเร้าที่ปรากฏไม่ชัดเจนแตกต่างกันเสมอ

7. ประสบการณ์เดิม (Early Experience) ประสบการณ์เดิมหรือพื้นฐานความรู้เดิมในเรื่องราวหรือเหตุการณ์ ย่อมมีผลต่อการตีความของสิ่งที่เรารับรู้ มานะ (2542) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 30) เสนอแนะ การรับรู้เป็นกระบวนการประกอบด้วยหลักสำคัญ 3 ประการ ดังนี้

ประการแรก การรับรู้ต้องเกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของสิ่งเร้า ซึ่งไปกระตุ้นอวัยวะรับสัมผัสให้เกิดการทำงานขึ้น และส่งรายละเอียดไปยังประสาทสัมผัส เพื่อส่งต่อไปยังสมอง กระบวนการนี้เรียกว่า การสัมผัส (Sensation)

ประการที่สอง การรับรู้ต้องเกี่ยวข้องกับข้อมูลและรายละเอียดต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้รับ และนำมาประสมกับข้อมูลอื่น ๆ กระบวนการนี้เรียกว่า การรับรู้หรือ Perception

ประการที่สาม การรับรู้ต้องเกี่ยวข้องกับคุณลักษณะและคุณสมบัติของผู้รับรู้ อันหมายถึงประสบการณ์เดิม แรงขับ ทัศนคติ บุคลิกภาพ และอื่น ๆ ของผู้รับรู้ เช่น การเอาใจใส่ (Attention)

การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

เมื่อกล่าวถึงการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง (Political Information) จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจกับ “ทฤษฎีการสื่อสาร (Communication Theory)” เนื่องจากการที่บุคคลจะได้รับข่าวสารหรือต้องการส่งข่าวสารไปยังผู้อื่น ต้องเกี่ยวข้องโดยตรงกับกระบวนการการสื่อสาร

มนุษย์ใช้การสื่อสารเพื่อแสดงออกซึ่งพฤติกรรม ความรู้สึกนึกคิด ความเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน การสื่อสารมีลักษณะเป็นกระบวนการ ซึ่งกระบวนการสื่อสาร มีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

1. แหล่งสารหรือผู้ส่งสาร (Source) เป็นจุดเริ่มต้นของการสื่อสาร คือ เป็นผู้ทำหน้าที่เลือกสรรข่าวสารเกี่ยวกับความคิดเห็นหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น แล้วส่งต่อไปยังผู้รับสารบทบาทของผู้ส่งสารมีอยู่ 3 ประการด้วยกัน คือ เลือกสรรความหมายที่จะใช้สำหรับการสื่อสาร สร้างรหัสจากความหมายให้อยู่ในรูปของสาร และส่งรหัสของสารนั้นออกไปพิจารณาถึงแหล่งสารในสภาพของความเป็นจริงนั้นแยกแยะได้ยากมาก เช่น สถานีโทรทัศน์ถ่ายทอดการแถลงการณ์ของรัฐบาลเกี่ยวกับนโยบายเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ในกรณีนี้ถือว่ารัฐบาลเป็นแหล่งสาร เพราะข่าวสารต่าง ๆ ที่ปรากฏออกมานั้น ได้ผ่านการกลั่นกรองจากรัฐบาลและถูกถ่ายทอดผ่านทางโฆษกรัฐบาล ส่วนโทรทัศน์ถือว่าเป็นช่องทางการสื่อสาร แต่ในกรณีที่โทรทัศน์ถ่ายทอดสดการเดินขบวนประท้วงของนักศึกษา ในกรณีนี้จะถือว่าสถานีโทรทัศน์เป็นแหล่งสารพร้อม ๆ กับทำหน้าที่เป็นช่องทางของสื่อ เนื่องจากสถานีโทรทัศน์ทำหน้าที่เลือกสรรภาพเหตุการณ์ทางการเมือง และกระจายภาพเหตุการณ์ดังกล่าวไปสู่ประชาชน

2. สาร (Message) หมายถึง สิ่งที่ทำหน้าที่กระตุ้นความหมายให้กับผู้รับ เป็นสาระเรื่องราวที่ส่งออกไปจากผู้ส่งสารถึงผู้รับสาร อาจเป็นความคิดหรือเรื่องราวใด ๆ ก็ได้ ที่ส่งผ่านไปตามสื่อในรูปของข้อความ คำพูด รูปภาพ หรือกิริยาท่าทางในการศึกษาเรื่องนี้สิ่งที่เป็นสารก็คือ “ข่าวสาร” ซึ่งข่าวสารเป็นสารอย่างหนึ่งที่ถูกส่งมาตามสื่อต่าง ๆ โดยแหล่งสาร ซึ่งอยู่ในรูปของสัญลักษณ์หรือสัญญาณแต่โดยทั่วไปแล้วเมื่อเราพูดถึงคำว่า “ข่าวสาร” แล้วมักจะหมายถึง “เนื้อหาของสื่อ หรือ เนื้อหาของสาร” ซึ่ง “ข่าวสาร” หมายถึง เนื้อหาอะไรก็ได้ที่จะช่วยลด “ความไม่แน่ใจ” หรือ ทางเลือกที่อาจเป็นไปได้ในสถานการณ์หนึ่ง ๆ กล่าวคือ การที่คนเราจะตัดสินใจรับรู้หรือยอมรับสิ่งของ เหตุการณ์หรือแนวความคิดอะไรสักอย่างนั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะข่าวสารที่เขาได้รับคือถ้าหากบุคคลได้รับข่าวสารที่เป็นประโยชน์มากเท่าไร บุคคลนั้นก็จะสามารถตัดสินใจรับรู้หรือยอมรับได้ง่าย ความไม่แน่ใจก็จะลดน้อยลงกรณีตรงกันข้าม ถ้าหากบุคคลขาดการรับรู้เกี่ยวกับสิ่งของหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ แล้วความไม่แน่ใจจะมีมาก จึงทำให้บุคคลนั้นยากที่จะตัดสินใจหรือยอมรับได้ เป็นการช่วยให้บุคคลสามารถสร้างภาพให้ชัดเจนขึ้น และยังช่วยกำหนดพฤติกรรมบุคคลควรจะทำภายใต้สถานการณ์หนึ่ง ๆ ด้วย Schramm (1971) อ้างใน มยุรี ธนอมสุข (2554 : 14) หน้าที่ของข่าวสารมีหลายประการ เช่น หน้าที่ในด้านที่เป็นข่าวสารการรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหรือสิ่งแวดล้อมโดยทั่ว ๆ ไป ให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับทราบหรือหน้าที่ในการให้ความเห็นหรือชักจูงหน้าที่ในการให้ความรู้หรือการศึกษา ตลอดจนหน้าที่ในการให้ความบันเทิง อย่างไรก็ตาม

การวิจัยเรื่องนี้จะเน้นหน้าที่ในด้านที่เป็น ข่าวสารเป็นหลัก โดยเฉพาะข่าวสารทางการเมือง ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาประเทศและเป็นปัจจัยที่จำเป็นของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างยิ่ง เพราะข่าวสารทางการเมืองจะช่วยให้ระบบการเมืองอื่น ๆ ทำหน้าที่ของตนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น Almond และ Powell (1966) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 15) ทั้งนี้เนื่องจากการที่ประชาชนได้รับความรู้ข่าวสารในทางการเมือง จะทำให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น เป็นผลให้เกิดความเข้าใจในทางการเมืองติดตามมา พงุทธิสาณ (2535) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 194-197) ได้เสนอแนวความคิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนดังกล่าวจะทำให้รัฐบาลได้รับรู้ถึงสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชน ทำให้รัฐบาลสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างถูกต้อง ตรงจุดมากยิ่งขึ้น

3. ช่องทางสำหรับส่งสารหรือสื่อ (Channel) เป็นสิ่งที่จะนำสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับบางครั้งอาจเรียกว่า “ผู้นำส่งสาร” ก็ได้ ในการศึกษาเกี่ยวกับสื่อ โดยทั่วไปมักแบ่งสื่อออกเป็น 2 ประเภท คือ Almond และ Powell (1966) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 15)

3.1 สื่อบุคคล ได้แก่ สื่อแบบนี้ส่วนใหญ่จะติดต่อสื่อสารกันโดยการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการ เป็นการสื่อสารแบบตัวต่อตัว และผู้ส่งสารกับผู้รับสารมักจะมีความรู้จัก ชอบพอกันเคยกันเป็นการส่วนตัว การสื่อสารลักษณะนี้จึงเป็นการสื่อสารแบบสองทาง ผู้รับสามารถที่จะตอบรับหรือมีปฏิกิริยาโต้ตอบต่อข่าวสารนั้น ผู้ส่งข่าวสารสามารถมองเห็นได้และผู้รับสามารถถามสิ่งที่ยังไม่เข้าใจจากผู้ส่งได้ การสื่อสารแบบนี้ระบบมิได้มีอิทธิพลโดยตรงต่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของปัจเจกบุคคล หากแต่จะมีอิทธิพลได้โดยทางอ้อม คือ ผ่านตัวกลางอีกทีหนึ่ง ตัวกลางนี้คือ “ผู้นำความคิดเห็น” บรรดาผู้นำความคิดเห็นเหล่านี้จะเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นและตื่นตัวทางการเมืองสูงรับฟังข่าวสารทางการเมืองที่ได้รับมา ส่งผ่านไปยังบุคคลอื่น ๆ ในสังคม อาจจะโดยการตีความหรือสอดแทรกความคิดเห็นของตนลงไปด้วย ซึ่งอาจจะทำให้ข้อมูลที่ส่งต่อไปยังผู้อื่นบิดเบือนไปจากความเป็นจริงได้

3.2 สื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อชนิดนี้นับว่าเป็นสื่อที่มีความสำคัญมากแต่มีจุดอ่อน คือ ถ้าผู้รับสารไม่เข้าใจในเนื้อหาของสารแล้ว จะไม่สามารถซักถามได้เนื่องจากเป็นการสื่อสารแบบทางเดียว แต่การสื่อสารในลักษณะนี้มีข้อดีคือ สามารถส่งข่าวสารข้อมูลให้แก่ผู้รับได้เป็นจำนวนมาก ๆ และช่วยลดการบิดเบือนข่าวสารข้อมูลโดยการพูดปากต่อปากได้ดี นอกจากนี้ยังสามารถติดต่อสื่อสารถึงกันได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง จนเป็นเหตุให้ผู้ผู้นำทางการเมืองส่วนใหญ่ถือโอกาสใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือในการที่จะกระตุ้น เพื่อให้ประชาชน

ได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองตามที่ตนต้องการ หรือไม่ก็อาจครอบงำสื่อมวลชน เพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติของประชาชนให้เป็นที่ตนต้องการ

4. ผู้รับสาร (Receiver) หมายถึง ผู้ที่รับข่าวสารจากแหล่งสาร เป็นจุดหมายปลายทางที่ส่งสารไปถึงผู้รับสารอาจเป็นบุคคลคนเดียวหรือกลุ่มบุคคลก็ได้ บทบาทของผู้รับสารมีอยู่ด้วยกันสามประการ คือ รับสาร ถอดรหัสสารเพื่อให้ความหมาย และโต้ตอบต่อความหมาย บทบาททั้งสามนี้อาจทำโดยบุคคลเพียงคนเดียวหรือหลายคนก็ได้ ในการศึกษาเรื่องการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองสามารถนำแนวความคิดเรื่องการใช้และความพึงพอใจที่ผู้รับสารมีต่อสื่อมวลชน (Uses และ Gratifications Model) เพื่อเป็นดัชนีชี้ถึงการเปิดรับข่าวสารตามความพอใจของผู้รับสาร โดยแนวความคิดนี้เน้นที่ผู้รับสารว่ามีกระบวนการอย่างไรในการเปิดรับสื่อหนึ่ง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการและสร้างสรรค์ความพอใจให้กับตนเองโดยอาศัยสื่อ ซึ่งพฤติกรรมที่เกิดขึ้นนี้จะแตกต่างกันไปตามสภาพภูมิหลังด้านตัวแปรทางประชากรศาสตร์ จิตวิทยา และประสบการณ์ ส่วนบุคคลของผู้รับสาร สุรพงษ์ (2533) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 113-117) ดังนั้น จึงได้มีนักวิชาการบางท่านที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองโดยนำเอาความคิดดังกล่าวมาประยุกต์ใช้โดยมีสมมติฐานว่า ผู้ที่เปิดรับข่าวสารนั้นจะมีวัตถุประสงค์ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามสถานภาพ และภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น Robinson (1977) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 16) ได้ทำการศึกษาถึงระดับการศึกษาของผู้รับสารมีความสัมพันธ์กับการใช้สื่อและระดับความรู้ทางด้านข้อมูลข่าวสารของบุคคล โดยกลุ่มคนที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะมีการใช้สื่อ และระดับความรู้ในเรื่องข้อมูลข่าวสารที่ต่างกันไปด้วย กล่าวคือ กลุ่มคนที่มีความรู้สูงจะเป็นกลุ่มคนที่มีความรู้ข้อมูลข่าวสารดี และจะเพิ่มพูนความรู้ทางด้านนี้ของตนให้มากขึ้นโดยการใช้สื่อมวลชน

Choi และ Becker (1987) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 16) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อ พบว่าการศึกษาหลายชิ้นที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่าการศึกษามีผลต่อการเลือกใช้สื่อ กล่าวคือ คนที่มีการศึกษาสูงจะอ่านหนังสือพิมพ์มากกว่าคนมีการศึกษาค่ำซึ่งจะเลือกที่จะดูโทรทัศน์หรือฟังวิทยุมากกว่า Seare และ Freedman (1967) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 16-17) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเลือกเปิดรับข่าวสารของบุคคลพบว่า กลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวกับระดับการศึกษาและระดับชั้นทางสังคม ซึ่งสามารถใช้อาชีพเป็นดัชนีวัดแทนได้เป็นกลุ่มตัวแปรที่ใช้ในการทำนายพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนที่ดีที่สุดหรืออาจกล่าวได้ว่าระดับการศึกษาและอาชีพเป็นตัวแปรที่มีแนวโน้มมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อ Mccomb และ Mullins อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 17) ได้ทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางด้านการศึกษากับการใช้สื่อมวลชนและการใช้สื่อมวลชนกับความสนใจทางการเมืองพบว่า การศึกษามีความสัมพันธ์โดยตรงกับการใช้สื่อมวลชน และการใช้สื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับความสนใจทางการเมือง แต่การศึกษามี

ความสัมพันธ์โดยทางอ้อมกับความสนใจทางการเมือง คือ ผู้มีการศึกษาสูงจะใช้สื่อมวลชนมากขึ้น และจะมีผลให้บุคคลเหล่านี้เกิดความสนใจทางการเมืองด้วย ขณะที่ความสัมพันธ์โดยตรงระหว่างการศึกษากับความสนใจทางการเมืองโดยไม่ผ่านการใช้สื่อมวลชนไม่มี

Whitney อ่างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 17) ได้ทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่อมวลชนกับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคลเป็นไปในลักษณะ ดังนี้ คนที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ไม่คงเส้นคงวาจะเป็นผู้ที่สนใจข่าวสารทางการเมืองมากกว่าคนที่มีความสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมแบบคงเส้นคงวา จากการศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอนั้น พบว่าการรับรู้ข่าวสารมีความจำเป็นมากสำหรับนำไปประกอบกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านต่าง ๆ นอกจากนี้ระดับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองยังน่าจะแตกต่างกันไปตามลักษณะภูมิหลังที่แตกต่างกัน ดังนั้น ผู้วิจัยจะได้นำประเด็นดังกล่าวมาประกอบในการศึกษาครั้งนี้ต่อไป

2. แนวความคิดทางการเมือง

ความหมายของการเมือง ในภาษาไทยมีความหมายตรงกับคำภาษาอังกฤษ Politics ตามนิยามที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ฉบับ พ.ศ. 2525 มีว่า (1) งานที่เกี่ยวกับรัฐหรือแผ่นดิน (2) การบริหารประเทศเฉพาะที่เกี่ยวข้องนโยบายในการบริหารประเทศ (3) กิจการอำนาจ หรือควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน อุดม ตะนังสูงเนิน (2535 : 13) นอกจากนี้ สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ (2537 : 6) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การเมือง หมายถึงการจัดสรรอำนาจเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ส่วนประทาน คงฤทธิศึกษากร (มปป.) (2553 : 1-2) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การเมือง คือ การจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการปกครอง การเมือง คือ การแสวงหาอำนาจ การต่อสู้แข่งขันให้ได้มาซึ่งอำนาจ และการเมือง เป็นเรื่องของอิทธิพล (Influence) และผู้มีอิทธิพล (Influential) ดังนั้น การเมือง จึงเป็นกระบวนการแข่งขันต่อสู้ให้ได้มาซึ่งอำนาจรัฐในการกำหนดนโยบาย การเมือง เป็นกิจกรรมในการจัดสรรทรัพยากร สิทธิผลประโยชน์ และโอกาสที่เกี่ยวข้องกับทุกคนในสังคม โดยมีองค์กรจัดตั้งมวลชนระดับต่าง ๆ เช่น พรรคการเมือง (Political Party) กลุ่มการเมือง (Political Group) กลุ่มผลักดัน (Pressure Group) และบุคคล (Individual Person) เข้ามาเกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม การเมือง ในทางวิชาการจึงเป็นทั้งศาสตร์ และ ศิลป์ ในการปกครองประเทศ

ความคิดทางการเมืองมีความสำคัญมากที่จะใช้ในการศึกษาและอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองได้อย่างถูกต้องหลักการ ซึ่งวิธีการศึกษาความคิดทางการเมืองมีอยู่ 2 วิธีการ คือ วิธีการศึกษาประวัติศาสตร์ความคิดทางการเมือง และวิธีศึกษาสำนักปรัชญาทางการเมือง วิธีการศึกษา

ประวัติศาสตร์ความคิดทางการเมือง (History of Political) เป็นการศึกษาความคิดการเมืองที่ทำให้ความสำคัญกับ “Context” หรือ “บริบท” ซึ่งวิธีการนี้มีความเชื่อพื้นฐานว่าความคิดทางการเมืองที่เชื่อว่าความคิดทางการเมืองเกิดขึ้นลอย ๆ ไม่ได้ แต่จะเกิดขึ้นจากบริบทสิ่งแวดล้อมที่เรานำมาศึกษาเป็นแนวทางที่ศึกษาความคิดของนักคิดโดยมีความเชื่อหรือปรัชญาขั้นพื้นฐานบางอย่างในสังคม ความเชื่อของแนวคิดนี้ เชื่อว่ามนุษย์ไม่ได้คิดอะไรขึ้นมาลอย ๆ แต่เกิดขึ้นได้จากการตอบสนองอิทธิพลสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวของคนนั้น ๆ เช่น สภาพอากาศ สถานการณ์ทางสังคม/การเมือง การเลี้ยงดูของครอบครัว และการศึกษา เป็นต้น นอกจากนี้ ชุมชนที่นักคิดคนนั้น ๆ อาศัยอยู่ก็ถือว่าเป็นสิ่งแวดล้อมและอื่น ๆ มากมายไม่ว่าจะเป็นความเป็นชายหญิง นักวิชาการเรียกสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ว่า “Context” หรือ “บริบท” เป็นสิ่งแวดล้อมรอบตัวนักคิดคนนั้น ๆ เวลาเราจะพูดถึงเงื่อนไขสภาพอากาศเราก็เรียกว่าบริบทสภาพภูมิอากาศ เป็นต้น นักวิชาการเชื่อว่าประชาธิปไตยใช้ได้กับประเทศที่มีอากาศหนาวลุ่มเหลวในประเทศที่มีอากาศร้อน หากเป็นภูมิประเทศเรียกว่าบริบททางภูมิศาสตร์ ซึ่งเป็นเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เราก็เรียกบริบททางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เป็นบริบทที่สำคัญ ทั้งของสภาพของนักคิดนั่นเอง ทิพากร วอแพงและคณะ (2553 : 1-5)

หลักพื้นฐานของการเมืองก็คือแนวคิดทางการเมือง หรือ Political Ideology กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2552 : 1-5) ได้รวบรวมแนวคิดทางการเมืองของปรัชญาเมธีทางการเมืองที่สำคัญ ได้แก่

1. โซเครตีส (Socrates) เป็นชาวกรีกโบราณ เกิดประมาณปี 469 ก่อนคริสต์ศักราช แนวความคิดทางการเมืองที่สำคัญของโซเครตีส ได้แก่

1.1 ชีวิตที่ดีเป็นชีวิตที่มีความสุข โดยธรรมชาติแล้ว มนุษย์ต้องการมีความสุข มนุษย์จึงทำความดี คนทำไม่ดีเพราะเขามีความโง่เขลา คือ ไม่รู้ว่าอะไรดีหรืออะไรไม่ดี ทำความชั่วแล้วเป็นทุกข์

1.2 ความรู้เป็นสิ่งที่เรียนรู้และถ่ายทอดกันได้ด้วยวิธีการวิภาษ (จากการพูดโต้แย้งกัน) โดยเฉพาะความรู้ที่เกี่ยวกับความดีและตนเอง มนุษย์สามารถที่จะเรียนรู้ได้ ซึ่งความรู้ (Knowledge) ได้มาจากการคิด (Thinking) การฟัง (Listening) การถกเถียง (Discus) การอ่าน (Reading) และการวิจัย (Research) ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นกลไกที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้มนุษย์มีความรู้มากที่สุด

1.3 คุณธรรม (Virtue) คือ ความรู้เป็นสิ่งที่เรียนรู้และสั่งสอนได้ โดยโซเครตีสได้กล่าวถึงคุณธรรมที่ดีไว้ 5 ประการ คือ

1.3.1 ปัญญา (Wisdom) หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับความดี การแยกแยะได้ว่าสิ่งใดคือความชั่วสิ่งใดคือความดี ผู้ปกครองที่ดีต้องมีคุณธรรมแห่งปัญญา

1.3.2 ความกล้าหาญ (Courage) เป็นความกล้าหาญในการกระทำความดีในทุกสถานการณ์กล้าหาญในการรักษาความดีและความถูกต้อง แม้ว่าการทำความดีนั้นจะต้องสูญเสียชีวิตก็กล้าหาญที่จะกระทำ ส่งเสริมให้ประชาชนกล้าหาญที่จะทำความดี

1.3.3 การควบคุมตนเอง (Temperance) คือ ชีวิตไม่ตกเป็นทาสของอารมณ์ ความปรารถนาและความต้องการต่าง ๆ ผู้ปกครองต้องเลือกที่จะประพฤติปฏิบัติเฉพาะสิ่งที่เหมาะสมที่ควร

1.3.4 ความยุติธรรม (Justice) เป็นการแสดงออกในรูปของการกระทำที่เคารพสิทธิของผู้อื่นและไม่ยอมทำความชั่วต่อผู้อื่น แม้ผู้อื่นจะทำอันตรายแก่ตน และไม่ได้ตอบความยุติธรรมของผู้อื่นด้วยความอยุติธรรม

1.3.5 การปฏิบัติทางศาสนา (Piety) คือ การทำความดี และยกย่องสิ่งที่ควรยกย่อง

1.4 โสเครตีส เห็นว่า ในสังคมหนึ่ง ๆ ย่อมจะมีคนส่วนน้อยที่มีสติปัญญาและมีความรู้สูงกว่า จึงมีคุณธรรมมากกว่าคนส่วนใหญ่ ดังนั้นการปกครองโดยคนจำนวนมาก จึงเป็นการปกครองโดยคนที่ไม่ค่อยมีคุณธรรม และเป็นการปกครองที่ขาดความเป็นธรรม หมายความว่า การปกครองโดยผู้ทรงคุณธรรมจึงเป็นการปกครองที่ดีที่สุด เรียกว่าเป็นการปกครองแบบราชาประชาธิปไตย

1.5 โสเครตีส เน้นว่ามนุษย์กับรัฐต้องอยู่ร่วมกันเพราะรัฐเป็นกลไกที่ทำให้มนุษย์มีคุณภาพชีวิตที่ดี

2. เพลโต (Plato) เกิดเมื่อ 427 ปี ก่อนคริสต์ศักราช เป็นลูกศิษย์ของโสเครตีส แนวความคิดทางการเมืองที่สำคัญของเพลโตประกอบด้วย

2.1 อุดมรัฐ (Utopia) เป็นแนวความคิดในวัยกลางคนของเพลโตที่ต้องการจัดระเบียบของรัฐ ด้วยการคำนึงถึงธรรมชาติของมนุษย์ โดยมีหลักการดังนี้

2.1.1 สังคมแบ่งออกเป็น 3 ชั้น คือ

1) ชั้นปกครอง (ชาตุทอง) เป็นผู้ทรงคุณธรรม กล้ายแนวคิดของโสเครตีส

2) ชั้นนักรบ (ชาตุเงิน) เป็นผู้ที่มีความกล้าหาญ

3) ชั้นสามัญ (ชาตุเหล็กและทองแดง) เป็นผู้ที่มีความอยากทำหน้าที่ผลิตให้แก่สังคม

2.1.2 เพื่อเป็นหลักประกันสำหรับการเป็นผู้ปกครองที่ดี จึงห้ามผู้ปกครองมีครอบครัวและไม่มีสิทธิ์ในการครอบครองทรัพย์สิน

2.1.3 ผู้ปกครองต้องเป็นผู้เสียสละ และเป็นราชาประชาธิปไตย คือ เป็นผู้ปกครองที่มีคุณธรรมจึงปกครองโดยปัญญา ไม่ใช่โดยกฎหมาย

2.2 เน้น นิติรัฐ หรือ กฎหมาย เป็นความคิดในวัยชราของเพลโต ที่ต้องการจัดระเบียบของรัฐที่สามารถปฏิบัติได้ โดยมีหลักการดังนี้

2.2.1 แบ่งประชาชนออกเป็นชนชั้นตามจำนวนทรัพย์สินที่ครอบครอง

2.2.2 แบ่งงานของรัฐออกเป็น 3 ฝ่าย ได้แก่

- 1) สภาราชผู้
- 2) คณะมนตรี 12 คณะ ๆ ละ 30 คน
- 3) ฝ่ายตุลาการ

2.2.3 ให้มีการปกครองโดยรัฐธรรมนูญ

2.2.4 เน้นความเสมอภาคของสตรี สตรีควรมีหน้าที่ในการผลิตเช่นเดียวกับบุรุษ

2.3 เน้นว่าคุณธรรมคือความรู้ และรัฐคือองค์กรสำคัญในการจัดระเบียบของสังคม

3. อริสโตเติล (Aristotle) เป็นศิษย์เอกของเพลโต เกิดเมื่อประมาณ 384 ปี ก่อนคริสต์ศักราช อริสโตเติล ได้กำหนดรูปแบบของการปกครองออกเป็น 6 แบบ คือ

รูปแบบการปกครองที่ดี

1. ราชาธิปไตย (Monarchy)
2. อภินาธิปไตย (Aristocracy)
3. โพลีตี (Polity)

รูปแบบการปกครองที่เลว

1. ทรรราชาธิปไตย (Tyranny)
2. คณะธิปไตย (Oligarchy)
3. ประชาธิปไตย (Democracy)

รูปแบบการปกครองที่ดี

1. ราชาธิปไตย (Monarchy) เป็นการปกครองที่มุ่งคุณธรรมสูงสุดเป็นสิ่งสำคัญ โดยกษัตริย์มีอำนาจสูงสุด (Absolute Power) แต่เพียงผู้เดียวและเป็นผู้ทรงคุณธรรม เป็นรูปแบบการปกครองที่มีประสิทธิภาพสูง

2. อภินาธิปไตย (Aristocracy) เป็นรูปแบบการปกครองที่มุ่งเน้นเพียงวัฒนธรรมและคุณธรรมของคนชั้นสูงในสังคมเป็นสิ่งสำคัญ โดยกำหนดว่าชนชั้นปกครอง คือผู้ที่มีวัฒนธรรมสูงและมีคุณธรรม

3. โพลีตี (Polity) เป็นรูปแบบการปกครองที่มุ่งระบียบวินัย ยึดมั่นในหลักกฎหมาย และหลักคุณธรรมตามรัฐธรรมนูญ โดยกำหนดให้ชนชั้นปกครองมาจากชนชั้นกลางที่ได้รับการเลือกตั้งทั้งจากชนชั้นคนรวยและคนจน อริสโตเติลเชื่อว่าเป็นรูปแบบที่มีความเป็นไปได้ และมีความสอดคล้องกับโลกของความเป็นจริงตามสภาพธรรมชาติของมนุษย์มากที่สุด

รูปแบบการปกครองที่เลว

1. ทระราชธิปไตย (Tyranny) เป็นรูปแบบการปกครองที่มุ่งใช้อำนาจเพื่อการกดขี่ข่มเหง และหลอกลวงประชาชนเป็นสำคัญ ปกครองโดยคนคนเดียวมีอำนาจสูงสุด (Absolute Power) ในการปกครองใช้อำนาจในการปกครองโดยปราศจากคุณธรรม รูปแบบทรราชย์นี้ อริสโตเติลถือว่าเป็นรูปแบบที่เลวที่สุด

2. คณาธิปไตย (Oligarchy) หรือ ธนาธิปไตย (Plutocracy) เป็นรูปแบบการปกครองที่มุ่งหวังทรัพย์สินเป็นที่ตั้ง โดยชนชั้นผู้ปกครอง คือ ชนชั้นที่มั่งคั่งที่สุดของสังคม เป็นชนชั้นที่มีอำนาจการปกครองสูงสุดและมีทรัพย์สินสูงสุด จึงมีความมั่งคั่งทั้งอำนาจและทรัพย์สินสมบัติ

3. ประชาธิปไตย (Democracy) เป็นรูปแบบที่มุ่งเสรีภาพโดยธรรมชาติเป็นที่ตั้ง โดยกำหนดว่าชนชั้นปกครองคือมหาชนที่เป็นคนยากจน ตามความคิดของอริสโตเติลคือรูปแบบประชาธิปไตยที่อริสโตเติลพบเห็นอยู่ในนครรัฐเอเธนส์ ซึ่งให้อำนาจกับมหาชนที่ยากจนเป็นผู้มีอำนาจในการปกครอง โดยถือว่ามนุษย์ทุกคนมีเสรีภาพเท่าเทียมกันตั้งแต่เกิด

4. จอห์น ล็อก (John Lock, 1632) เป็นชาวอังกฤษ เกิดเมื่อ ค.ศ. 1632 แนวความคิดทางการเมืองที่สำคัญของ จอห์น ล็อก ประกอบด้วย

- 4.1 มนุษย์โดยธรรมชาติเป็นคนมีเหตุผล แต่ไม่ใช่ว่าจะมีเหตุผลอย่างสมบูรณ์ทุกคน
- 4.2 เมื่อมนุษย์ต้องการได้รับความสะดวกในการใช้สิทธิตามธรรมชาติ จอห์น ล็อก จึงให้ประชาชนมาทำ สัญญาประชาคม (Social Contract) ร่วมกัน โดยยอมสละเสรีภาพตามธรรมชาติ นั้น เพื่อประโยชน์ของสังคมโดยส่วนรวม
- 4.3 มนุษย์โดยธรรมชาติควรมีสิทธิเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะสิทธิในทรัพย์สิน
- 4.4 อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน รัฐเป็นเพียงผู้รับใช้ รัฐไม่มีสิทธิละเมิดสิทธิของประชาชน

สรุปแนวความคิดของ จอห์น ล็อก

1. ให้ประชาชนมีอำนาจในการจัดตั้งผู้บริหาร หรือเลือกสรรผู้ปกครองประเทศ
 2. ประชาชนสามารถถอดถอนผู้บริหารได้
 3. ผู้ปกครองมีระยะเวลาในการบริหาร
 4. มีการแบ่งเขตหรือพื้นที่ในการปกครอง
5. ฌอง . ฌาคส์ รูสโซ (Jean . Jacques Rousseau) แนวความคิดทางการเมืองของ รูสโซ
- 5.1 มนุษย์เกิดมาพร้อมกับเสรีภาพ การที่มนุษย์คนหนึ่งยอมสละตนเองไปรับใช้มนุษย์อีกคนหนึ่งก็เพราะต้องการได้รับผลประโยชน์แลกเปลี่ยนกัน

5.2 เน้น สัญญาประชาคม ประชาชนทำสัญญาร่วมกันเพื่อมอบอำนาจธิปไตยให้อองคธิปไตย

5.3 จากการที่ประชาชนมาทำสัญญาร่วมกันเป็นสัญญาประชาคม เพื่อควบคุมการใช้พลังกำลังของประชาชนแต่ละคนให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยประชาชนจะต้องสละสิทธิของตนเองทั้งหมดให้แก่สังคมอย่างไม่มีเงื่อนไข ซึ่งจะทำให้ทุกคนเท่าเทียมกัน

5.4 เน้นเสรีภาพมากกว่าสันติภาพ ประชาชนมีอำนาจโดยตรงในการใช้อำนาจธิปไตย

5.5 รูปแบบการปกครองอาจมีรูปแบบแตกต่างกันไปแล้วแต่สถานการณ์และความเหมาะสม

นอกจากนี้ ทินพันธุ์ นาคะตะ (2537 : 20 -25) ได้รวบรวมแนวคิดทฤษฎีทางการเมืองโดยทั่วไป ดังนี้

1. แนวคิดทางการเมืองแบบเผด็จการ (Dictation) มีลักษณะดังนี้
 - 1.1 ผู้นำมีอำนาจสูงสุดในการปกครอง
 - 1.2 มีอำนาจโดยไม่จำกัดและไม่ต้องมีความรับผิดชอบตามกฎหมายใดๆ ต่อประชาชน
 - 1.3 การเปลี่ยนแปลงรัฐบาลจะกระทำโดยการปฏิวัติรัฐประหาร การทำสงคราม การยินยอมมอบอำนาจให้หรือโดยการตายของผู้นำเท่านั้น
 - 1.4 อาจเคลื่อนแปลงอยู่ในรูปของประชาธิปไตยบางส่วน เช่น มีรัฐธรรมนูญ มีการเลือกตั้ง
 - 1.5 ไม่ยอมให้มีการคัดค้านรัฐบาล หากบุคคลใดหรือกลุ่มใดวิพากษ์วิจารณ์หรือคัดค้านจะถูกกำจัด
 - 1.6 ผู้ปกครองสามารถควบคุมทหาร และใช้กำลังทหารเป็นเครื่องมือในการปกครอง
 - 1.7 มีนโยบายต่างประเทศที่ก้าวร้าว รุกราน พร้อมทั้งจะเข้าทำสงครามรุกรานประเทศอื่น
 - 1.8 รัฐเข้าควบคุมระบบติดต่อสื่อสารมวลชน
 - 1.9 มีพรรคการเมืองได้พรรคเดียว
 - 1.10 มอบอำนาจเด็ดขาด ไว้ที่ผู้นำ
 - 1.11 ถือว่าสิทธิเสรีภาพของบุคคลมีความสำคัญน้อยกว่าความมั่นคงของรัฐ
2. แนวคิดทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (Democracy) คำว่า ประชาธิปไตย (Democracy) มาจากภาษากรีก คือ คำว่า Demo = ประชาชน Kratein = การปกครอง Demokratein = การปกครองโดยประชาชน โดยมีหลักการสำคัญของระบอบประชาธิปไตย คือ

2.1 หลักอำนาจอธิปไตยของปวงชน (Popular Sovereignty) ถือว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย เพราะฉะนั้นประชาชนจึงมีอำนาจในการกำหนดตัวผู้ปกครอง ทั้งการแต่งตั้งและถอดถอน ทั้งนี้โดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง (Election)

2.2 หลักเสรีภาพ (Liberty)

2.2.1 เสรีภาพในทางการเมือง

2.2.2 เสรีภาพในการนับถือศาสนา

2.2.3 เสรีภาพในการประกอบอาชีพ

2.2.4 เสรีภาพในการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน

2.2.5 เสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่อาศัย

2.3 หลักความเสมอภาค (Equality) หมายถึง ความเสมอภาคหรือความเท่าเทียมกันในเรื่องของโอกาสที่จะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย โอกาสที่จะได้รับการบริการจากรัฐอย่างเท่าเทียมกัน

2.4 หลักกฎหมาย (Rule of Law)

2.4.1 ที่มาของกฎหมายต้องชอบธรรม

2.4.2 กฎหมายที่บัญญัติ จะต้องบังคับประชาชนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

2.4.3 ประชาชนจะต้องได้รับการคุ้มครองจากกระบวนการทางกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน

2.5 หลักเสียงข้างมาก (Majority Right) การตัดสินใจใด ๆ ทางการเมืองต้องยึดหลักเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ แต่ให้เคารพเสียงข้างน้อย (Minority Rule) ด้วย มิเช่นนั้นจะกลายเป็นเสียงข้างมากลากไป

3. แนวคิดเรื่องรูปแบบของประชาธิปไตย

วิกิพีเดีย (2553 : 1) อธิบายว่า ในทฤษฎีทางการเมือง คำว่า ประชาธิปไตย หมายถึง ทั้งระบอบการปกครอง และปรัชญาการเมือง ถึงแม้ว่าระบอบประชาธิปไตยจะมีจุดเริ่มต้นจากกรีซโบราณก็ตาม ทว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตยได้มีวิวัฒนาการสำคัญ ๆ ในวัฒนธรรมต่างชาติ อาทิ ในอินเดียโบราณ สาธารณรัฐโรมัน ทวีปยุโรป ทวีปอเมริกาเหนือและทวีปอเมริกาใต้ มาจนถึงปัจจุบัน คำว่า Democracy ในภาษาอังกฤษมีรากศัพท์มาจากภาษากรีกโบราณว่า “ดีมอคระเทีย” ซึ่งหมายถึง “การปกครองโดยประชาชน” (Popular Government) อันเป็นคำประสมระหว่างคำว่า “ดีมอส” (Demos) หมายถึง ประชาชน และ “คราตอส” (Kratos) หมายถึง การปกครอง หรือ

พลเอกกำลัง ส่วนในภาษาไทย คำว่า ประชาธิปไตย ประกอบด้วยคำว่า “ประชา” ซึ่งหมายถึง “ปวงชน” และ “ธิปไตย” ซึ่งหมายถึง “ความเป็นใหญ่” เมื่อรวมกันจึงหมายถึง “ความเป็นใหญ่ของปวงชน” ส่วนพจนานุกรมของราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายว่า “แบบการปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่” ประชาธิปไตย สามารถจำแนกออกได้เป็นหลายประเภท ได้แก่

1. ประชาธิปไตยทางตรง ประชาธิปไตยทางตรง คือ รูปแบบการปกครองโดยที่พลเมืองสามารถมีส่วนร่วมกับการตัดสินใจใด ๆ ได้โดยตรง โดยไม่ต้องอาศัยคนกลางหรือผู้ทำหน้าที่แทนตน ผู้สนับสนุนประชาธิปไตยทางตรงได้โต้แย้งว่าประชาธิปไตยในปัจจุบันนั้น ควรจะให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากกว่าระเบียบการพื้นฐาน อย่างเช่น การเลือกตั้งเท่านั้น ประชาธิปไตยทางตรงนับจนถึงปัจจุบันนี้เป็นเพียงรูปแบบที่ไม่ค่อยแพร่หลายนัก เนื่องจากรูปแบบการปกครองดังกล่าวสามารถใช้ได้กับชุมชนที่มีกลุ่มคนขนาดเล็กเท่านั้น ซึ่งโดยปกติแล้วจะเป็นนครรัฐ อย่างไรก็ตาม ประชาธิปไตยทางตรงสามารถพบเห็นได้ในสวิตเซอร์แลนด์ ซึ่งผู้มีสิทธิลงคะแนนกว่าห้าล้านคนสามารถลงประชามติ ประมาณสองถึงสี่ครั้งต่อปี การปกครองแบบประชาธิปไตยทางตรงยังสามารถใช้ได้กับการปกครองที่มีขอบเขตเป็นจังหวัด แต่ทว่าไม่มีการปกครองแบบประชาธิปไตยทางตรงในระดับประเทศอีกต่อไปแล้ว

2. ประชาธิปไตยทางอ้อม ประชาธิปไตยทางอ้อมเป็นการปกครองโดยที่ประชาชนมีหน้าที่เลือกผู้แทนไปทำหน้าที่แทนตนในรัฐสภา โดยการเลือกตั้งจะคัดเอาผู้ที่มีคะแนนเสียงเหนือกว่าเป็นมาตรฐานทั่วไปผู้แทนดังกล่าวนอกเหนือจากจะสามารถมาจากการเลือกตั้งโดยตรงแล้ว ยังอาจเข้ามาจากการสรรหาตามรัฐธรรมนูญ หรืออาจมาจากการกำหนดผู้แทนโดยพรรคการเมือง หรืออาจใช้รูปแบบผสมผสานกัน การปกครองแบบประชาธิปไตยทางอ้อมบางรูปแบบได้ดึงเอาลักษณะของประชาธิปไตยทางตรงเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย คือ การลงประชามติ การปกครองแบบดังกล่าวถึงแม้ว่าประชาชนจะเลือกผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่แทนตน แต่ผู้แทนเหล่านั้นก็ยังคงมีอำนาจตัดสินใจของตนเอง และเลือกวิธีการดำเนินการต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่

2.1 ระบบรัฐสภา ประชาธิปไตยทางอ้อมแบบระบบรัฐสภา หมายถึง การปกครองที่รัฐบาล ได้รับการเลือกมาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นรูปแบบการปกครองที่ตรงกันข้ามกับการปกครองแบบระบบประธานาธิบดีซึ่งมีอำนาจสูงจนคล้ายกับผู้นำเผด็จการ ภายใต้การปกครองในระบบรัฐสภา รัฐบาลบริหารประเทศโดยการมอบหน้าที่ให้กับรัฐมนตรีซึ่งทำหน้าที่บริหาร รวมไปถึงถึงรัฐสภาซึ่งมีหน้าที่ออกกฎหมาย ตรวจสอบการทำงานและถ่วงดุลอำนาจของรัฐบาลไว้ด้วยการปกครองรูปแบบดังกล่าวอาจมีกษัตริย์หรือประธานาธิบดีเป็นประมุขแห่งรัฐก็ได้แต่ประมุขแห่งรัฐไม่มีอำนาจบริหาร

2.2 ระบบประธานาธิบดี ประชาธิปไตยทางอ้อมแบบระบบประธานาธิบดี หมายถึง การปกครองที่อำนาจบริหารถูกแยกออกจากอำนาจนิติบัญญัติอย่างชัดเจน โดยการปกครองในแบบดังกล่าวมีประธานาธิบดีเป็นประมุขแห่งรัฐ และเป็นผู้ใช้อำนาจบริหาร โดยประธานาธิบดีอาจจะมาจากการเลือกตั้งโดยตรง มาจากการเลือกตั้งโดยสภาผู้แทนราษฎร หรืออาจมาจากวิธีอื่น ๆ ก็ได้

2.3 ระบบกึ่งประธานาธิบดี ประชาธิปไตยทางอ้อมแบบระบบกึ่งประธานาธิบดี เป็นการปกครองแบบหนึ่งซึ่งมีประธานาธิบดีเป็นประมุขแห่งรัฐ และผู้ใช้อำนาจบริหาร ผ่านทางนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี เป็นระบบที่มีการผสมผสานกันระหว่างลักษณะของระบบรัฐสภาและระบบประธานาธิบดี โดยประธานาธิบดีเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดเหนือกว่าอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร นอกจากนี้ อมร รัชศาสตร์ และคณะ (2543 : 1-5) ได้ให้บทนิยามประชาธิปไตยว่า ประชาธิปไตยเป็นทั้งแนวความคิด อุดมการณ์ความเพ้อฝัน ความปรารถนา เป็นรูปแบบการปกครอง และเป็นวิถีชีวิตของพลโลก หลายชาติหลายภาษามาหลายพันปี จึงมีแม่แบบ ลูกแบบ และการผันแปรอย่างมากมาย

ซึ่ง อมร รัชศาสตร์ และคณะ (2543 : 10-16) ได้รวบรวมความคิดเห็นและบทสรุปของนักปราชญ์เกี่ยวกับบทนิยามประชาธิปไตยไว้ ดังนี้

1) เอลเลียต และ ซัมเมอร์สก็ลป์ ให้คำนิยามว่า “จากภาษากรีก ดีมอส, ประชาชน และ คราโตส, อำนาจ หมายถึง รัฐบาลโดยประชาชน อาจจะเป็นแบบโดยตรง ที่สภาประชาชน หรือการลงคะแนนออกเสียงลงมติตรากฎหมายทุกฉบับใช้อำนาจโดยตรง หรือแบบโดยอ้อม ที่สถาบันตัวแทนเป็นผู้ใช้อำนาจ ประชาธิปไตยโดยตรง เคยมีการปฏิบัติกันในนครรัฐของกรีกสมัยโบราณ ส่วนประชาธิปไตยโดยอ้อม ซึ่งเหมาะสมกับรัฐประชาชาติสมัยใหม่ ที่มีประชากรมาก ได้พัฒนาขึ้นในอังกฤษ ในคริสต์ศตวรรษที่ 17 และได้ถูกนำไปใช้ในฝรั่งเศสและอเมริกาเหนือ จากผลของการปฏิวัติในศตวรรษที่ 18 ครั้นถึง ค.ศ. 1850 ประเทศที่มีอารยธรรมส่วนมากก็ได้ยอมรับสถาบันประชาธิปไตยมาใช้”

2) วิลเลียม ริกอร์ เขียนว่า “ประชาธิปไตย คือ รูปของรัฐบาลที่พลเมืองที่มีสัดส่วนมากพอสมควร มีส่วนร่วมในการปกครองประเทศโดยตรงหรือโดยอ้อม จึงแตกต่างชัดเจนจากรัฐบาลที่คนชนชั้นหนึ่ง หรือกลุ่มหนึ่งควบคุม หรือโดยคน ๆ เดียว ในประชาธิปไตยโดยตรง พลเมืองออกเสียงลงมติออกกฎหมายในที่ประชุมใหญ่ ดังที่เคยทำในนครรัฐของกรีกโบราณ และในเมืองแถบนิวยอร์กแลนด์ในปัจจุบัน ในประชาธิปไตยโดยอ้อม พลเมืองเลือกเจ้าหน้าที่มาเป็นตัวแทนตนในรัฐบาล การมีผู้แทนจึงเป็นแบบอย่างของประเทศประชาธิปไตยสมัยใหม่เท่าที่เข้าใจกันในโลกตะวันตก ลักษณะสำคัญของประชาธิปไตยจึงได้แก่ลักษณะที่ว่า พลเมืองต้องมีอิสระใน

การพูดและการประชุม เป็นต้น เพื่อจะก่อตั้งพรรคการเมืองต่าง ๆ มารณรงค์ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถจะเลือกผู้สมัครจากพรรคเหล่านี้ ในการเลือกตั้งที่ทำกันอยู่เป็นปกติ”

3) สมิธ และ ชูร์เซอร์ นิยามว่าเป็น “การปกครองโดยประชาชน ในทางปฏิบัติหมายถึงว่า อำนาจที่จะตัดสินใจ ประเด็นปัญหาสำคัญของนโยบายสาธารณะต้องอยู่กับคนจำนวนมาก หรือข้างมากของชุมชนนั้น และในการตัดสินใจเช่นนั้น แต่ละคนจะออกเสียงได้เสียงเดียว ไม่มีใครจะมีเสียงได้มากกว่าหนึ่งเสียง ดังนั้น ประชาธิปไตยจึงจะอธิบายว่า ได้แก่รัฐบาลโดยความยินยอมและความเสมอภาคทางการเมือง ประชาชนใช้อำนาจโดยตรง หรือโดยอ้อมผ่านสถาบันตัวแทน ซึ่งบทบาทของประชาชนจะมาจำกัดอยู่ที่บัตรเลือกตั้งที่จะบังคับความรับผิดชอบให้บังเกิดแก่ผู้ที่ได้รับมอบอำนาจไป”

4) โยเซฟ ชุมปีเตอร์ นักเศรษฐศาสตร์ผู้ยิ่งใหญ่ ให้นิยามไปอีกแบบหนึ่งว่า “การจัดแจงทางสถาบันเพื่อการตัดสินใจทางการเมือง ซึ่งในสถาบันนั้น บัณฑิตจะแสวงหาอำนาจที่จะตัดสินใจด้วยวิถีทางแห่งการต่อสู้แข่งขัน เพื่อคะแนนเสียงของประชาชน”

5) พลาโน และคณะ ให้นิยามว่า เป็น “ระบบการปกครองแบบหนึ่งที่อำนาจทางการเมืองในที่สุดนั้นอยู่ที่ประชาชน ในรัฐประชาธิปไตย พหุนิยมสมัยใหม่ตามปกติ อำนาจจะถูกกลุ่มหรือสถาบันต่าง ๆ นำไปใช้ในระบบปฏิสัมพันธ์อันซับซ้อน ซึ่งจะเกี่ยวโยงถึงการประนีประนอมหรือต่อรองในกระบวนการตัดสินใจ อุดมการณ์ของประชาธิปไตย รวมถึงแนวคิดเหล่านี้”

5.1 บัณฑิตจะนิยม ซึ่งยึดหลักว่าหน้าที่หลักของรัฐบาล คือ การทำให้เอกชนแต่ละคนได้บรรลุศักยภาพแห่งการพัฒนาที่สูงสุด

5.2 เสรีภาพ ซึ่งอนุญาตให้บุคคลทุกคน มีปริมาณเสรีภาพมากที่สุด ที่ไม่ขัดต่อความมีระเบียบเรียบร้อยของสังคม

5.3 ความเสมอภาค ซึ่งถือว่าทุกคนถูกพระเจ้าสร้างขึ้นมาให้เท่าเทียมกัน มีสิทธิและโอกาสต่าง ๆ เสมอกัน

5.4 ทรานสพาร์เรนซี ซึ่งอธิบายว่า เอกชนจะไม่ใช้เสรีภาพไปในทางที่ผิด แต่จะร่วมมือกันเพื่อสร้างสังคมที่ดีพร้อม ในฐานะที่เป็นระบบการเมืองประชาธิปไตย เริ่มต้นด้วยฐานคติแห่งอธิปไตยของปวงชน การมอบอำนาจสูงสุดทางการเมืองให้แก่ประชาชน ทั้งสมมุติว่าคนสามารถควบคุมชะตากรรมของตนเองได้ และสามารถตัดสินใจปัญหาศีลธรรม และการตัดสินใจปัญหาภาคปฏิบัติในชีวิตประจำวันของตนเองได้ ทั้งหมายอ้อมถึงการแสวงหาจรรยาบรรณอย่างต่อเนื่อง ในความหมายที่ว่าคนจะพยายามปรับปรุงวิถีทางสังคม และการจัดระเบียบความสัมพันธ์ของมนุษย์ให้ดีขึ้น ประชาธิปไตยต้องการระบบการตัดสินใจที่ค้ำประกันของการปกครองโดยคนข้างมาก และคุ้มครองสิทธิคนข้างน้อย มีการค้าประกันที่มีประสิทธิภาพต่อเสรีภาพทางการเมือง พินิจ ศาสนา การ

รวมตัวกัน การร้องทุกข์ และความเสมอภาคต่อหน้ากฎหมาย เป็นสิ่งที่มีอยู่ในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยมี การเมือง พรรค และนักการเมือง เป็นตัวกระตุ้นให้ระบบประชาธิปไตยทำงานได้ผล

6) เอ็นไซโคลปีเดีย บริเตนิกา ฉบับ 1956 อธิบายว่า “ประชาธิปไตย เป็นรูปแบบการปกครองประเทศรูปแบบหนึ่ง ตั้งบนฐานหลักการว่า ประชาชนเป็นผู้ปกครองตนเอง และในสมัยใหม่ ตั้งอยู่บนฐานที่จะมีสถาบันต่าง ๆ ที่มีผู้แทนที่ได้รับเลือกมาอย่างเสรี และมีฝ่ายบริหารที่รับผิดชอบต่อประชาชน และยังหมายถึงวิถีชีวิตซึ่งตั้งอยู่บนฐานคติพื้นฐานแห่งความเสมอภาคของปัจเจกชนทุกคน และแห่งสิทธิเสมอภาคของประชาชนในด้านชีวิตเสรีภาพ และวิธีที่จะแสวงหาความสุข”

7) ซิดนีย์ ฮุก ให้นิยามประชาธิปไตยว่า “เป็นรูปแบบการปกครองแบบหนึ่งซึ่งการตัดสินใจสำคัญ ๆ ของรัฐบาล หรือแนวนโยบายที่อยู่เบื้องหลังการตัดสินใจเหล่านั้น ขึ้นอยู่โดยตรงหรือโดยอ้อม กับความยินยอมที่ให้โดยอิสระของพลเมืองผู้ใหญ่ในปกครองข้างมาก”

อมร รักษาสัตย์ และคณะ (2543 : 28) ได้สรุปหลักการของประชาธิปไตยที่สำคัญ ได้แก่

1. ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจธิปไตย เป็นผู้ทรงอำนาจสูงสุด
2. รัฐบาลได้อำนาจมาจากประชาชน หรือโดยความยินยอมของประชาชน
3. ในประเทศขนาดใหญ่ ในสมัยใหม่ที่ต้องใช้ประชาธิปไตยทางอ้อมนั้น จะต้องมี การเลือกตั้งผู้แทนและพนักงานของรัฐ อย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม โดยประชาชนสามารถใช้สิทธิ์เลือกตั้งได้อย่างอิสระ
4. สถาบันทางการเมืองที่ทำหน้าที่ตัดสินใจทางการเมือง หรือวางนโยบายสาธารณะ ต้องตั้งขึ้นด้วยวิถีทางแห่งการแข่งขัน เพื่อให้ได้รับคะแนนเสียงเห็นชอบจากประชาชน
5. ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศตลอดเวลาผ่านกลไกต่าง ๆ หรือใช้สิทธิ์ที่จะแสดงบทบาทต่าง ๆ ได้โดยตรง
6. รัฐบาลต้องรับผิดชอบต่อประชาชน ประชาชนมีสิทธิติชม ควบคุมการทำงานของ รัฐบาลตลอดเวลา และมีสิทธิร้องเรียนรัฐบาลตามวิธีการที่กำหนดไว้
7. อำนาจในการปกครองประเทศ ต้องไม่อยู่ในกำมือของคนคนเดียว หรือกลุ่มเดียว ต้องมีการแบ่งอำนาจปกครองประเทศอย่างน้อยในระดับหนึ่ง
8. รัฐบาลต้องมีอำนาจจำกัด มีการแบ่งและกระจายอำนาจ มีการตรวจสอบและถ่วงดุล หรือคานอำนาจซึ่งกันและกัน
9. หน้าที่หลักของรัฐบาล คือการส่งเสริมปัจเจกชน เสรีภาพ ความเสมอภาค ภารดรภาพ ของพลเมือง

10. การตัดสินใจสำคัญต้องเป็นไปตามเสียงฝ่ายข้างมาก โดยคำนึงถึงสิทธิของฝ่ายข้างน้อย
11. ประชาชนมีความเสมอภาคกันในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะความเสมอภาคในสายตาของกฎหมาย และควรมีโอกาสเท่าเทียมกันในด้านต่าง ๆ ทุกคนมีศักดิ์ศรีและไม่มีใครมีอภิสิทธิ์เหนือผู้อื่น
12. ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง โดยรัฐบาลให้หลักประกันและคุ้มครองการใช้สิทธิเสรีภาพเหล่านั้น อย่างน้อยในสิทธิเสรีภาพพื้นฐานที่สำคัญ
13. ประชาชนต้องมีอิสระในการพูด การพิมพ์ การแสดงความคิดเห็น การร่วมชุมนุม การตั้งพรรคการเมือง เพื่อให้สามารถมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศได้จริงอย่างมีข้อมูลข่าวสาร
14. รัฐบาลต้องใช้หลักการปกครองประเทศโดยกฎหมาย หรือหลักนิติธรรม ไม่ใช่อำนาจตามอำเภอใจ เช่น บุคคลจะถูกจับกุมคุมขัง หรือถูกลงโทษได้ก็เฉพาะเมื่อมีกฎหมายกำหนดว่ามีความผิด และจะต้องได้รับการพิจารณาโดยรวดเร็ว เปิดเผย โดยคณะตุลาการที่ไม่ลำเอียง

4. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

เสน่ห์ นนทะโชติ (2524 : 1-4) ได้รายงานว่ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) แม้จะได้มีการนำมาใช้อย่างกว้างขวางทั้งในแวดวงวิชาการและวงกรอื่น ๆ มานานพอสมควร รวมทั้งได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาทางการเมือง หรือเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นสมัยใหม่ทางการเมือง แต่ก็ยังไม่เป็นที่ตกลงกันแน่ชัดเกี่ยวกับความหมายหรือคำอธิบายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองนี้

วิชา ไชยสาร (2553 : 4) ได้นิยามของคำว่า “การมีส่วนร่วมในทางการเมือง” หมายถึง การที่ประชาชนเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมทางการเมือง เพื่อที่จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐ หรือผู้นำรัฐบาล รวมทั้งกดดันให้รัฐบาลกระทำตามความประสงค์ของตนหรือกลุ่มของตน และโดยที่การมีส่วนร่วมในทางการเมืองเป็นเครื่องชี้วัดพัฒนาการทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของแต่ละประเทศ การมีส่วนร่วมในทางการเมืองก็ควรที่จะเป็นการมีส่วนร่วมในทางการเมืองตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้น ประเทศที่พัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อยู่ในระดับที่ดีแล้ว ก็มักจะกำหนดให้ประชาชนในทุกระดับ มีสิทธิส่วนร่วมในทางการเมืองตามกฎหมายที่มีผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ในทุกมิติของกระบวนการทางการเมือง ทั้งนี้ “การมีส่วนร่วมในทางการเมือง” จึงต้องเป็นการกระทำที่มีวัตถุประสงค์เพื่อมีอิทธิพลในการตัดสินใจของรัฐบาล เป็นสำคัญ และการกระทำใดไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อมีอิทธิพล ในการตัดสินใจ เลือคนโยบายของรัฐบาล หรือเลือกบุคคลสำคัญที่สามารถกำหนดนโยบายของรัฐบาลได้ ก็ไม่ถือเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ไมรอน ไวน์เนอร์ อ่างใน เสน่ห์ นนทะโชติ (2524 : 1) ได้รวบรวมความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ที่นักวิชาการหลายท่านได้ให้ไว้ต่าง ๆ กันในขอบเขตความสนใจต่าง ๆ ดังนี้

1. การกระทำในเชิงสนับสนุนและเรียกร้องต่อผู้นำรัฐบาลความพยายามที่สำเร็จผลในการส่งผลกระทบต่อการทำงานของรัฐบาลหรือในการเลือกผู้นำในวงการรัฐบาล

2. การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึงถึง การกระทำของพลเมืองที่ได้รับการรับรองว่าถูกต้องตามกฎหมายนักคิดแนวประชาธิปไตยบางกลุ่มเห็นว่า การมีตัวแทน (Representation) เป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เหมาะสมที่สุด สำหรับสังคมขนาดใหญ่ที่มีความซับซ้อนมาก เพราะประชาชนนับล้านคนย่อมไม่สามารถเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในกระบวนการของรัฐบาลได้โดยตรงอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ความห่างเหินทางการเมือง (Alienation) ก็อาจถือได้ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ความห่างเหินทางการเมืองเป็นความรู้สึกอย่างรุนแรงที่จะไม่เข้ายุ่งเกี่ยวกับการเมือง เนื่องจากเห็นว่าแม้เข้ายุ่งเกี่ยวก็ไม่ทำให้เกิดผล มองไม่เห็นประโยชน์ของกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งแตกต่างจากความเฉชาเมินเฉยทางการเมือง (Apathy) กล่าวคือ การขาดความสนใจสิ้นเชิง และไม่กระทำการใด ๆ ทางการเมืองเลย

4. ผู้มีส่วนร่วมทางการเมือง (Participant) หมายถึง ผู้ที่กระตือรือร้นที่จะเข้าเกี่ยวข้องกับทางการเมือง เช่น การเข้าร่วมประชุมทางการเมือง เป็นสมาชิกพรรคการเมือง และสนใจกับปัญหาสาธารณะ ฯลฯ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในความหมายนี้ อาจรวมถึงกิจกรรมที่ไม่ขัดแย้งเท่าการลงคะแนนเสียง บางครั้งแม้จะไม่ไปลงคะแนนเสียง แต่มีการติดตามข่าวสารการเมือง ถกเถียงแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาทางการเมือง ก็ถือว่ามีส่วนร่วมทางการเมือง การกระทำที่ “ต่อเนื่องอย่างคงเส้นคงวา” (Persistence Continuum) ซึ่งอาจเป็นการกระทำที่มีความเป็นสถาบันและมีการจัดตั้งหรืออาจเป็นการกระทำที่ประทุขึ้นทันทีทันใดความพยายามที่จะมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของระบบราชการและข้าราชการในบางความหมาย การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง เฉพาะกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อการเมืองระดับชาติเท่านั้น

5. การกระทำที่มีลักษณะเป็นการกระทำทางการเมือง (Political Act) สำหรับในความเห็นของ ไมรอน ไวน์เนอร์ เองนั้น อธิบายความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า “การปฏิบัติการโดยสมัครใจใด ๆ (Any Voluntary Action) ที่ไม่ว่าจะเป็นผลสำเร็จหรือไม่ มีการจัดองค์กรหรือไม่ก็ตาม จะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่อง และจะใช้วิธีที่ถูกต้องโดยได้รับการยอมรับตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม การกระทำนั้นมุ่งประสงค์ที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายสาธารณะ การบริหารนโยบายสาธารณะ และการเลือกผู้นำทางการเมือง ไม่ว่าจะป็นระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น”

จากความหมายนี้ ไวน์เนอร์ ได้เน้นประเด็นสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง 3 ประเด็น คือ ต้องเป็นการกระทำ (Action) มิได้หมายรวมถึง ทศนคติหรือความรู้สึกด้วย ประการที่สอง หมายความว่าเฉพาะกิจกรรมหรือการกระทำที่เป็นไปได้โดยสมัครใจ (Voluntary) จึงไม่รวมไปถึงการกระทำที่ไม่ได้เป็นไปโดยสมัครใจ เช่น การถูกเกณฑ์ทหาร หรือการเสียดาย และประการที่สาม การใช้ความหมายนี้ต้องมีข้อสันนิษฐานเบื้องต้นว่า ในระบบการเมืองนั้น ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลด้วย

เซอร์เบิร์ต แมคคอลลอสกี อ้างใน เสน่ห์ นนทะโชติ (2524 : 2-3) ให้ความเห็นของการมีส่วนร่วมทางการเมืองดังนี้ การกระทำโดยความสมัครใจของสมาชิกในสังคม เพื่อมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้ปกครองและการกำหนดนโยบายสาธารณะ ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม กิจกรรมเหล่านี้ได้แก่ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การสนใจติดตามข่าวสารทางการเมือง การอภิปรายพูดคุยในประเด็นทางการเมือง การร่วมประชุมทางการเมือง การให้ความสนับสนุนผู้สมัครหรือพรรคการเมือง ในด้านการเงิน การติดต่อกับผู้แทนราษฎร นอกจากนี้ยังรวมถึง การสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอย่างเป็นทางการช่วยเขียนสุนทรพจน์ในการหาเสียงช่วยในการรณรงค์หาเสียงและสมัครเข้ารับการเลือกตั้ง

เลสเตอร์ มิลแบรท และเอ็ม แอล โกแอล อ้างใน เสน่ห์ นนทะโชติ (2524 : 3) อธิบายว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การกระทำของบุคคลเพื่อพยายามมีอิทธิพลหรือสนับสนุนต่อรัฐบาลและระบบการเมือง จากความหมายนี้ มิลแบรท จึงเห็นว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองกินความรวมถึงบทบาทของประชาชนในการกระทำใด ๆ เพื่อมีอิทธิพลต่อผลที่ออกมาทางการเมือง

ส่วนนอร์แมน ไนซ์ และซินิย์ เวอร์บา อ้างใน เสน่ห์ นนทะโชติ (2524 : 3) เน้นว่าการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองจะต้องเป็น เรื่องกิจกรรมของพลเมืองเฉพาะบุคคล รวมทั้งผู้ที่ไม่กระตือรือร้นต่อกฎเกณฑ์ แต่ร่วมทางด้านการเมืองโดยอาชีพ รวมทั้งเจ้าหน้าที่รัฐบาล เจ้าหน้าที่พรรคการเมือง และนักหาเสียงอาชีพเป็นกิจกรรมซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อรัฐบาลทั้งในด้านการเลือกเจ้าหน้าที่รัฐบาลหรือการเลือกการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐบาล และเป็นการเข้ามีส่วนร่วมต่อการปกครองโดยกระทำกิจกรรม

สำหรับ ฮันดิงตัน และโดมิงเกซ อ้างใน เสน่ห์ นนทะโชติ (2524 : 3) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง “กิจกรรม หรือการกระทำของประชาชน ที่ต้องการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล โดยที่การกระทำหรือความพยายามนั้นเป็นไปได้อย่างถูกต้องและไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ใช้กำลังหรือไม่ใช้กำลัง สำเร็จหรือล้มเหลวทั้งที่สมัครใจและไม่สมัครใจ รวมถึง การเลือกตั้ง การร่วมในการรณรงค์หาเสียง การรวมตัวเพื่อโน้มน้าวหรือกดดันรัฐบาล การประท้วง และการใช้กำลังรุนแรง”

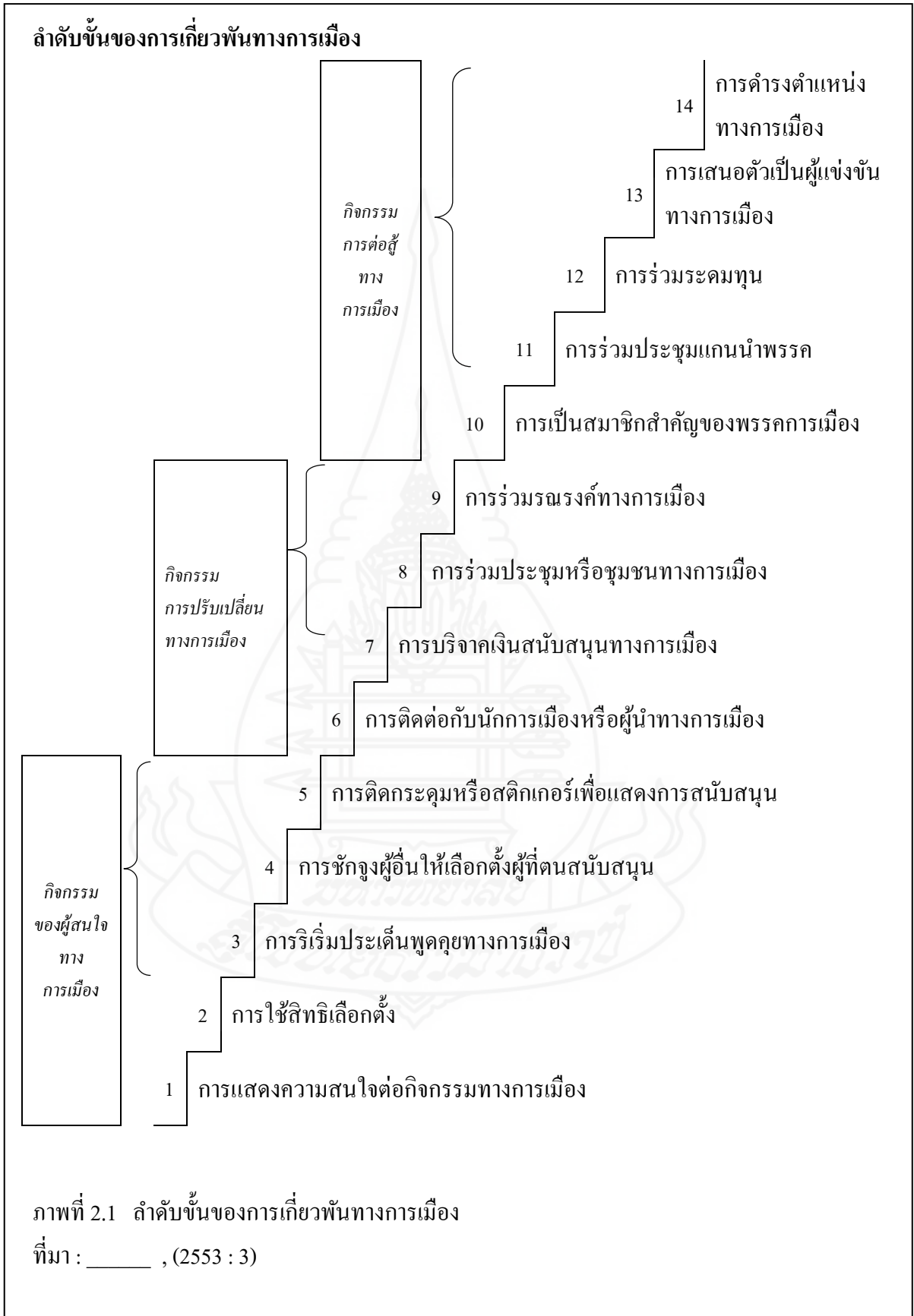
ในผลงานอีกชิ้นหนึ่งของ ฮันดิงตัน ซึ่งเสนอร่วมกับ โจน เอ็ม เนสัน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในประเทศกำลังพัฒนา ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่น่าสนใจไว้ดังนี้ “การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นกิจกรรมของประชาชนแต่ละคนที่มีความมุ่งหมายเพื่อจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล” โดยฮันดิงตันได้พิจารณาถึงแง่มุมที่สำคัญของนิยามนี้ในการกำหนดขอบเขตความหมายว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นหมายถึง เฉพาะการกระทำ ไม่รวมถึงทัศนคติ เป็นการกระทำของผู้มีส่วนร่วมที่เป็นพลเมืองธรรมดา ไม่ใช่ นักการเมืองอาชีพ (Political Professional) เช่น ผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้ง เจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง กิจกรรมทางการเมืองของผู้มีส่วนร่วมทางการเมืองที่เป็นประชาชนธรรมดานั้น จะมีลักษณะเป็นช่วง ๆ ไม่ต่อเนื่อง (Intermittent) เป็นกิจกรรมที่ไม่เต็มเวลา (Part-Time) และเป็นบทบาทรองจากบทบาทอื่น ๆ นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมทางการเมืองยังหมายความเฉพาะการกระทำที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล ซึ่งเป็นผู้ที่มีความชอบธรรมในการตัดสินใจแบ่งสรรคุณค่าที่มีอยู่จำกัดในสังคม ไม่รวมรวมถึงการกระทำที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อคัดค้านหรือมีอิทธิพลต่อกลุ่มอื่น ๆ ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับรัฐบาล และไม่ว่ากิจกรรมหรือการกระทำนั้นจะสำเร็จผลหรือไม่ก็ถือเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง ลักษณะของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอาจเป็นไปด้วยความสำนึกของตนเองหรือถูกชักจูงระดมพลังให้เข้าร่วมก็ได้

_____ (2553 : 1-3) ได้รายงานว่าลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่

1. การกำหนดตัวผู้ปกครอง
2. การผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาล
3. การวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล
4. การชุมนุมเคลื่อนไหวกิจกรรมทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมือง ประกอบด้วย

ฐานคติสำคัญ 2 ประการ คือ

- 1) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการกระทำทางการเมืองอย่างใดอย่างหนึ่ง
- 2) ความเกี่ยวพันทางการเมือง (Political Involvement) มีลักษณะเป็นลำดับขั้น

สำหรับบทบาทของปัจเจกบุคคลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง _____ (2553 : 4-6)
รายงานเพิ่มว่า

1) บุคคลที่มีความสนใจหรือผูกพันกับการเลือกตั้ง จะไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งมากกว่าผู้ไม่สนใจการเลือกตั้ง

2) บุคคลที่มีจิตใจเกี่ยวข้องกับผูกพันกับการเมืองจะมีแนวโน้มในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองและการรณรงค์ทางการเมืองนอกเหนือจากการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง

3) บุคคลที่ประกาศตัวสังกัดพรรคการเมืองอย่างชัดเจนจะมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในกระบวนการทางการเมือง

4) ผู้อาวุโสมีแนวโน้มที่จะสังกัดพรรคการเมืองมากกว่าคนหนุ่มสาว

5) บุคคลที่มีความนิยมคู่แข่งทางการเมือง หรือมีความสนใจต่อประเด็นการโต้เถียงหรือการต่อสู้ทางการเมืองใดเป็นการเฉพาะ จะมีแนวโน้มเป็นผู้ที่กระตือรือร้นทางการเมือง

6) บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง โดยเฉพาะบุคคลที่มีการศึกษาสูงมีแนวโน้มที่จะมีจิตใจผูกพันทางการเมืองสูงกว่าบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่ต่ำกว่า

7) โดยทั่วไปชายจะมีจิตใจเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ทางการเมืองมากกว่าหญิง การมีส่วนร่วมในการปกครองของประชาชน นักทฤษฎีบางคนกล่าวว่า ประชาชนในปัจจุบันนี้ได้เห็นเพียงแต่ภาพลวงตาของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากพวกเขาไม่สามารถจับต้องการทำงานของรัฐบาลได้อย่างแท้จริง ประชาชนเหล่านั้นได้แต่หวังว่าผู้แทนที่ตนเลือกเข้าไปนั้นจะทำตามคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้ และการจัดตั้งรัฐบาลในบางครั้งก็ได้รับเลือกเข้ามาจากเสียงข้างน้อย รวมไปถึงแนวคิดการเลือกผู้แทนเข้ามาทำหน้าที่แทนตนในการทำงานของรัฐ ซึ่งไม่ได้มีตัวเลือกที่มากนัก และพบว่าผู้ลงคะแนนเสียงมีอิทธิพลน้อยมาก และอาจจะละเลยประเด็นปัญหาทางการเมือง ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้กลุ่มผลประโยชน์ได้ประโยชน์ต่อตนเอง แต่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อส่วนรวม วิกิพีเดีย (2553 : 1-20) สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2551 : 62-63) รายงานว่า ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติไว้ในหมวดที่ 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ 10 แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ในมาตรา 87 กำหนดว่า รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังต่อไปนี้

1) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

2) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ

- 3) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้ อำนาจรัฐทุกระดับ ในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลายหรือรูปแบบอื่น
- 4) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้ง กองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง เพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้ง สนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบ ให้สามารถ แสดงความคิดเห็น และเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่
- 5) ส่งเสริมและให้การศึกษแก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการ ปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชน ได้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งโดย สุจริตและเที่ยงธรรม การมีส่วนร่วมของประชาชนตามมาตรานี้ ต้อง คำนึงถึงสัดส่วนของหญิงและชายที่ใกล้เคียงกัน

ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

มีผู้ให้ความหมายหรือนิยามของคำว่า การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ ดังนี้

สิทธิพันธ์ พุทธหุน (2531) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 17) สรุปความหมายของ การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองว่าเป็นกิจกรรมของประชาชนที่มุ่งจะเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ นโยบายของรัฐบาลในระดับต่าง ๆ ซึ่งรูปแบบการเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองในแต่ละสังคม ย่อมแตกต่างกันไปด้วย

Weiner (1971) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 18-19) ได้สรุปนิยามของคำว่า การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ 9 ความหมายด้วยกัน คือ

1. หมายถึง การให้การสนับสนุนและการเรียกร้องต่อผู้นำในรัฐบาล เพื่อให้สนองตอบ ต่อความต้องการใด ๆ
2. หมายถึง ความพยายามที่จะสร้างผลกระทบต่อการทำงานของรัฐบาลที่ได้ผล และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
3. หมายถึง กิจกรรมทางการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมาย เช่น การออกเสียง การยื่น ข้อเสนอเรียกร้องการประท้วง การลือขบถ เป็นต้น
4. หมายถึง การใช้สิทธิเลือกตัวแทนเข้าไปใช้อำนาจแทนตนเอง (Representation)
5. หมายถึง ความรู้สึกแปลกแยกหรือตีตนออกจากระบบการเมือง อันเนื่องมาจากการ ถูกกีดกันไม่ให้เขาได้มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วม พวกเขามีศักยภาพที่จะกลับเข้ามาแก้ไขเปลี่ยนแปลง ระบบการเมือง เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางที่พวกเขาเห็นว่า เหมาะสมหรือยุติธรรมกว่าเก่า

6. หมายถึง กิจกรรมของพวกที่ตื่นตัวในทางการเมือง ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้รวมไปถึง การพูดคุยถกเถียงปัญหาในทางการเมืองก็ได้ ไม่จำเป็นเสมอไปว่าจะต้องอยู่ในรูปของการใช้สิทธิเลือกตั้ง

7. หมายถึง กิจกรรมทางการเมืองทุกชนิดทั้งแบบใช้ความรุนแรงและแบบไม่ใช้ความรุนแรง

8. หมายถึง กิจกรรมทางการเมือง และกิจกรรมที่ต้องการเข้าไปมีอิทธิพลต่อการดำเนินการของข้าราชการนี้ด้วย

9. หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่กระทบต่อการเมืองระดับชาติ แต่บางคนมองว่าจะต้องรวมถึงกิจกรรมที่กระทบต่อองค์กรส่วนท้องถิ่นด้วย

จากความหมายทั้ง 9 ประการดังกล่าว Weiner (1971) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่าหมายถึงการปฏิบัติการโดยสมัครใจใด ๆ (Any Voluntary Actions) ที่ไม่ว่าจะบรรลุผลสำเร็จหรือไม่ จะมีการจัดองค์กรหรือไม่ จะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องและจะใช้วิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกใช้นโยบายสาธารณะ การบริหารนโยบายสาธารณะ และการเลือกผู้นำทางการเมืองในระดับต่าง ๆ ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นจะเห็นว่า ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองดังกล่าวต้องประกอบด้วยองค์ประกอบสามประการ ซึ่งจะขาดไปเสียประการหนึ่งประการใดไม่ได้ คือ 1) ต้องเป็นการกระทำหรือการปฏิบัติการ (Action) การกระทำนั้นเป็นไปอย่างสมัครใจ (Voluntary) มีการเลือก (Choice) หรือมีส่วนในการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย ซึ่งจากคำจำกัดความดังกล่าวจะเกี่ยวข้องกับเฉพาะการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยแบบเสรีเป็นสำคัญ

McClosky (1968) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 19) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นไปโดยสมัครใจซึ่งสมาชิกในสังคมมีส่วนร่วมโดยตรงหรือโดยอ้อม ในการเลือกผู้ปกครองประเทศ การกำหนดนโยบายสาธารณะ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การติดตามข่าวสาร การอภิปราย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเข้าร่วมประชุม การบริจาคเงินและการติดต่อกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ลักษณะความกระตือรือร้นของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอาจพิจารณาได้จากการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอย่างเป็นทางการ การเขียนและกล่าวสุนทรพจน์ การรณรงค์หาเสียง การแข่งขันเป็นเจ้าหน้าที่พรรคหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่ไม่รวมถึงกิจกรรมที่ไม่สมัครใจ เช่น การเสียภาษี การเป็นทหาร และหน้าที่ด้านตุลาการ

Huntington and Dominguez (1975) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 19) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่าหมายถึงกิจกรรมหรือการกระทำของประชาชน ที่ต้องการมีอิทธิพล

ต่อการตัดสินใจของรัฐบาลโดยที่การกระทำเป็นไปได้ทั้งถูกต้องตามกฎหมายและไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ใช้กำลังหรือไม่ใช้กำลังทั้งที่สำเร็จและล้มเหลว ทั้งที่สมัครใจหรือไม่สมัครใจรวมทั้งกิจกรรมเกี่ยวกับการเลือก การร่วมรณรงค์หาเสียงหรือการรวมตัวกันเพื่อโน้มน้าวหรือกดดันต่อรัฐบาล ได้แก่ การประท้วง การใช้ความรุนแรงโดยที่เน้นการกระทำของตนเอง (Autonomous Participation) หรือกิจกรรมเกี่ยวกับการปลุกระดมประชาชน (Mobilization Participation)

Nie and Verba (1975) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 20) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า หมายถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่ถูกต้องตามกฎหมายของประชาชน ซึ่งมีวัตถุประสงค์โดยตรงมากหรือน้อย ในการมีอิทธิพลต่อการเลือกของเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล หรือการกระทำที่กำลังดำเนินการอยู่ของเจ้าหน้าที่รัฐบาล โดยเน้นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะต้องมีลักษณะดังนี้

1. เป็นเรื่องเกี่ยวกับกิจกรรมของพลเมืองเฉพาะบุคคล รวมทั้งผู้ที่เลื้อยชาติต่อกฎเกณฑ์ต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยอาชีพ ซึ่งรวมถึงเจ้าหน้าที่รัฐบาล เจ้าหน้าที่พรรคการเมือง และพวกหัวคะแนน
2. เป็นกิจกรรมซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเลือกของรัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล
3. การมีส่วนร่วมในการปกครองโดยการกระทำกิจกรรม

Milbrath and Goel (1977) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 20) ได้ให้ความหมายของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองไว้อย่างกว้าง ๆ และครอบคลุมว่า หมายถึง กิจกรรมทั้งหลายของประชาชนแต่ละคนที่ต้องการมีอิทธิพลผลักดันหรือยอมรับสนับสนุนต่อรัฐบาล ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นการรวมบทบาทในการสร้างอิทธิพลผลักดันให้เกิดผลทางการเมืองตามต้องการเท่านั้น แต่ยังรวมถึงกิจกรรมที่เป็นที่ยอมรับอย่างพิธีการด้วย สำหรับผู้ที่ยอมรับรัฐบาลต้องแสดงออกโดยการปรับพฤติกรรมตามคำสั่งหรือข้อเรียกร้องของรัฐบาล แต่ผู้ที่ไม่เห็นด้วยก็พยายามสร้างอิทธิพลผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขปัญหาใหม่การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงมีทั้งเป็นการต่อต้าน เช่น การเดินขบวนประท้วงการจลาจล และมีทั้งที่เป็นการสนับสนุน เช่น การให้ความร่วมมือกับทางการในการเสียดาย การเกณฑ์ทหาร เป็นต้น

Huntington and Nelson (1986) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 20) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่าต้องเป็นเรื่องของกิจกรรมมิใช่ทัศนคติ และใช้กับบุคคลธรรมดา มิใช่นักการเมืองหรือผู้นำทางการเมืองซึ่งเกี่ยวข้องกับการเมืองเพราะเป็นอาชีพ ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องของการมีบทบาททางการเมืองการตัดสินใจว่าการกระทำใด ๆ เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือเป็นบทบาททางการเมือง อาจถือลักษณะทางการเมืองที่บุคคลนั้นกระทำอยู่ เช่น การเป็นสมาชิกพรรคซึ่งไม่ได้ทำงานด้านการเมืองเป็นหลัก แต่มีหน้าที่เพียงเป็นการสอดแนมและหาเสียงให้กับ

ผู้สมัครบ้างเป็นครั้งคราวจึงเรียกได้ว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่ถ้าเป็นการลงสมัครรับเลือกตั้งและทำกิจกรรมทางการเมืองเป็นไปอย่างต่อเนื่อง กิจกรรมนั้นจึงถือว่าเป็นเรื่องของบทบาททางการเมืองลักษณะที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือจะต้องเป็นเรื่องที่แสดงออกเพื่อให้มีผลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลหรือผู้นำประเทศ ดังนั้นการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองจึงอาจเป็นไปได้ทั้งถูกกฎหมายและผิดกฎหมายสันติหรือรุนแรง ถึงแม้ว่าผู้เข้าร่วมจะมีวัตถุประสงค์เพื่อกดดันรัฐบาล แต่ก็อาจจะไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจของรัฐบาลแต่ประการใด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอำนาจทางการเมืองของผู้มีส่วนร่วมว่ามีศักยภาพมากน้อยเพียงใด

สุจิต บุญบงการ (2537 : 11) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกระชับว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลมีจุดประสงค์เพื่อมีอิทธิพลในกระบวนการตัดสินใจของรัฐบาล โดยแยกลักษณะที่น่าสนใจไว้หลายประการ ดังต่อไปนี้ คือ

ประการแรก การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความหมายในเรื่องกิจกรรมไม่ใช่ทัศนคติ ไม่ใช่เป็นเรื่องของความคิด ความรู้สึก หรือความเชื่อทางการเมือง แต่ยอมรับว่าทัศนคติทางการเมืองมีผลต่อรูปแบบหรือการแสดงออกของการมีส่วนร่วมทางการเมืองแต่ไม่ใช่เป็นกิจกรรม

ประการที่สอง การมีส่วนร่วมทางการเมืองใช้กับบุคคลธรรมดา ส่วนนักการเมืองหรือผู้นำทางการเมืองนั้นถือว่าเป็นบทบาททางการเมือง (Political Role)

ประการที่สาม การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นเรื่องของการแสดงออกเพื่อให้มีผลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลหรือผู้นำประเทศ เช่น ถ้านักศึกษาชุมนุมประท้วงในมหาวิทยาลัยเพื่อไต่ถามอธิการบดีจากตำแหน่งจะไม่ใช่เรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองจนกว่านักศึกษาจะให้การประท้วงนี้กดดันรัฐบาลหรือผู้นำทางการเมืองให้ช่วยบีบบังคับให้อธิการบดีลาออก ดังนั้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงควรเป็นเรื่องของความพยายามที่จะมีผลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล สนับสนุนเปลี่ยนแปลงผู้นำรัฐบาล ปกป้องหรือเปลี่ยนแปลงตัวผู้นำและสถาบันทางการเมืองต่าง ๆ การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นไปได้ทั้งถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย สันติหรือรุนแรง ความประสงค์ที่จะผลักดันรัฐบาลนี้ไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งที่สร้างหรือริเริ่มขึ้นจากตัวผู้ที่มีส่วนร่วมเอง แต่อาจจะมาจากผู้ร่วมอื่นรวมทั้งผู้นำทางการเมืองด้วย

ประการสุดท้าย การมีส่วนร่วมทางการเมืองอาจไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจของผู้นำหรือรัฐบาลแต่อย่างใด แม้ว่าผู้มีส่วนร่วมมีวัตถุประสงค์กดดันรัฐบาล การมีส่วนร่วมทางการเมืองจะมีผลมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับอำนาจทางการเมืองของผู้มีส่วนร่วมซึ่งมักมีอำนาจทางการเมืองไม่มากนัก และไม่สามารถผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาลได้ตลอดเวลาและทุก ๆ เรื่อง

โกวิท วงศ์สุรวัฒน์ (2546 : 31) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่จะแสดงออกซึ่งอำนาจสูงสุดที่ตนมีอยู่ได้ 5 ทาง ดังนี้

1. การออกเสียงเลือกตั้ง (Election) เป็นการแสดงออกซึ่งอำนาจของประชาชนสามารถจะเลือกรัฐบาล คือ ผู้ที่จะดำเนินงานของรัฐ การเลือกตั้งที่ใช้หลักการเสมอภาคให้ประชาชนทุกคนมีสิทธิในการเลือกตั้งทั่วไปโดยไม่มีข้อจำกัดทางเพศ ทางทรัพย์สินสมบัติ หรือทางชาติตระกูล เรียกว่า Universal Suffrage จึงจะถือว่าเป็น ประชาธิปไตยที่แท้จริง ในอดีตนั้นการต่อสู้เพื่อ Universal Suffrage เป็นไปอย่างดุเดือดและขมขื่น กว่าที่คนจนผู้ไม่มีที่ดินหรือสตรียจะมีสิทธิในการเลือกตั้ง

2. การออกเสียงประชามติ (Referendum) คือ อำนาจที่ประชาชนมืออยู่ในการตัดสินใจในปัญหาต่าง ๆ ของรัฐตามเจตจำนงของตน ส่วนใหญ่ในทางปฏิบัติมักจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ เช่น การจะยอมรับร่างรัฐธรรมนูญที่ยก่างขึ้นใหม่ทั้งฉบับ หรือข้อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตอนใดตอนหนึ่งหรือไม่ การลงคะแนนเสียงก็ไม่ซับซ้อนแต่อย่างใด คือเพียงแต่โหวตว่า Yes หรือ No เท่านั้นเอง ที่มาของการออกเสียงประชามตินี้มาจากสวิตเซอร์แลนด์ที่เน้นเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ และพบในรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส ออสเตรเลีย เป็นต้น ให้ประชาชนออกเสียงประชามติรับรองหรือไม่รับรองการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

3. ประชาชนมีสิทธิเสนอร่างกฎหมาย (Initiative) ตามหลักประชาธิปไตยโดยทั่วไปแล้วประชาชนมักจะใช้อำนาจอธิปไตยในการร่างกฎหมายผ่านทางฝ่ายนิติบัญญัติ คือ รัฐสภาแต่ประชาชนก็มีสิทธิที่จะแสดงอำนาจอธิปไตยในการเสนอร่างกฎหมายเองได้ ซึ่งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปี พ.ศ. 2540 ก็รับรองสิทธิและอำนาจนี้อย่างแจ่มชัด ในมาตรา 170 บัญญัติไว้ให้ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 50,000 คน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภาพิจารณากฎหมายได้ แต่เฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของชนชาวไทย และแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐเท่านั้น (ทั้งนี้ ต้องมีร่าง พรบ. เสนอมาด้วย) เป็นการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองมากยิ่งขึ้นกว่าการเลือกตั้งทั่วไปแต่เดิม

4. ประชาชนสามารถตัดสินใจปัญหาสำคัญเกี่ยวกับนโยบายรัฐ (Plebiscite) ที่มาของ Plebiscite นั้นมีประวัติมาจากสาธารณรัฐโรมัน (ก่อนสมัยที่จะเป็นจักรวรรดิโรมัน) นั้นมีการแบ่งประชาชนชาวโรมันเป็นสองชั้น คือ พวกพาทริเซียน (Patricians) เป็นพวกผู้ดี กับพวกเพลเบียน (Plebeians) เป็นพวกไพร่คล้ายกับการแบ่งชนชั้นของเมืองไทย ในสมัยโบราณที่มีสิทธิในสังคมแตกต่างกันดังนั้นกรณีการลงคะแนนเสียงที่ให้พวกไพร่ลงคะแนนด้วยจะเป็นเรื่องสำคัญระดับชาติทีเดียวในทางปฏิบัติเมื่อรัฐบาลมีปัญหาาระดับนโยบายที่ไม่สามารถตัดสินใจได้เองเนื่องจากอาจจะเกิดผลกระทบอย่างใหญ่หลวงในสังคม เช่น การที่จะเลิกจำหน่ายสุราหรือการที่จะเปิดให้มีโสเภณีหรือบ่อนการพนันอย่างเปิดเผย ถูกต้องตามกฎหมาย รัฐบาลจำเป็นต้องให้ประชาชนตัดสินใจกันเองโดยตรง ซึ่งการลงคะแนนเสียงก็คือ Yes หรือ No นั่นเอง สำหรับการใช้ศัพท์ระหว่าง

(Referendum) กับ (Plebiscite) ปัจจุบันมักใช้แทนกันมั่วไปหมด เนื่องจากคนทั่วไป ไม่ทราบ ประวัติความเป็นมาของคำศัพท์ทั้งสองดังกล่าว

5. ประชาชนสามารถเปลี่ยนผู้ดำรงตำแหน่งหน้าที่สำคัญของรัฐบาลได้ (Recall) การแสดงออกซึ่งอำนาจอธิปไตยของประชาชนที่สามารถมีสิทธิออกเสียงถอดถอนเจ้าหน้าที่ตำแหน่งต่าง ๆ ซึ่งได้มาโดยการเลือกตั้ง (ไม่ใช่การแต่งตั้ง) เป็นการย้ำเน้นถึงหลักการว่า เมื่อประชาชนเลือกตั้งเข้ามาได้ประชาชนก็สามารถที่จะปลดหรือถอดถอนได้เช่นกัน จากความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักวิชาการแต่ละท่านนั้น โดยสรุปแล้วความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองก็คือ การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสมัครใจของสมาชิกในสังคม การเมืองที่จะเลือกกระทำ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายทั้งทางตรงและทางอ้อมที่ต้องการมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบาย การดำเนินงานของรัฐบาลไม่ว่าจะเป็นระดับท้องถิ่นหรือในระดับชาติก็ตาม ซึ่งการกระทำนั้นอาจผิดกฎหมาย หรือถูกต้องตามกฎหมาย อาจใช้ความรุนแรงหรือไม่ใช้ความรุนแรง สำเร็จผลหรือไม่ หรือการกระทำโดยความสำนึกหรือถูกชักจูงระดมพลังก็ได้

สาเหตุของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

สิทธิพันธ์ พุทธหุน (2531) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 23) ได้อธิบายแนวคิดของ Huntington ถึงสาเหตุของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ 6 ประการ ดังนี้

1. เกิดจากขบวนการสร้างความเป็นทันสมัย เป็นผลให้สังคมดั้งเดิมแปรเปลี่ยนไป มีความเป็นเมือง (Urbanization) ความพัฒนาเป็นสังคมอุตสาหกรรม (Industrialization) มีระดับการศึกษาของคนสูงขึ้น ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้คนเกิดความคาดหวัง ทะเยอทะยานสูงขึ้นอันเป็นผลมาจากการเคลื่อนไหวทางสังคม (Social Mobilization) ในขณะเดียวกันในสังคมที่ระดับของการพัฒนาการเมืองอยู่ในระดับต่ำไม่สามารถตอบสนองความต้องการ ความคาดหวังของประชาชนได้ ประชาชนจะเกิดความคับข้องใจและถ้าความคับข้องใจเหล่านี้ไม่สามารถถูกขจัดไปได้ แล้วประชาชนจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง

2. การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างชนชั้นทางสังคม การพัฒนาการทางเศรษฐกิจก่อให้เกิดชนชั้นกลางและชนชั้นสูงมากขึ้น เมื่อโครงสร้างชนชั้นของคนเปลี่ยนไป จะทำให้ทัศนคติและพฤติกรรมทางการเมืองเปลี่ยนไป คือ

- มีความสำนึกในหน้าที่ของตนเองมากขึ้น
- ได้รับข่าวสารทางการเมืองเพิ่มขึ้น
- ตระหนักในผลกระทบที่นโยบายของรัฐพึงมีต่อตนเองมากขึ้น
- มีความสำนึกในฐานะที่เป็นสัตว์การเมือง

- ให้ความสนใจอย่างมากต่อกิจกรรมทางการเมือง จากทัศนคติและพฤติกรรมดังกล่าว จะเป็นผลให้คนไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น

3. อิทธิพลของปัญญาชนและการคมนาคมสื่อสารแบบใหม่ ในสังคมเกิดใหม่หลายประเทศที่นิสิต ปัญญาชน ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เช่น เกาหลีใต้ หรือไทยในช่วง 14 ตุลาคม 2516 มีส่วนกระตุ้นให้ประชาชนได้รู้ถึงสิทธิหน้าที่ในฐานะราษฎร นอกจากนี้อิทธิพลจากวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ก็จะถูกใช้เพื่อโฆษณาชวนเชื่อทางการเมืองบ้างในสังคม ระหว่างผู้ปกครองกับผู้ถูกปกครอง

4. ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผู้นำทางการเมืองก็ถือเป็นสาเหตุประการสำคัญอันจะนำไปสู่การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนา การขัดแย้งจะมาจากกลุ่มผู้นำเก่าที่มีอำนาจกับกลุ่มผู้นำใหม่ เป็นเหตุให้กลุ่มผู้นำใหม่จำเป็นต้องหาทางปลุกระดมประชาชนให้เกลียดชังระบบการเมืองแบบเดิม ๆ สร้างความชอบธรรมให้กับระบบการเมืองของตนโดยอ้างว่า ยุติธรรมมากกว่าเดิม และท้ายที่สุดแล้วการขัดแย้งนี้ มักจะนำไปสู่การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบของการใช้กำลังรุนแรง

5. รัฐบาลเข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับเรื่องราวในสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมของสังคมมากขึ้น ซึ่งในสังคมดั้งเดิมถูกครอบงำด้วยความเชื่อ ประเพณีที่มองว่าการเมืองเป็นเรื่องของคนชั้นสูง ต่อมาอำนาจรัฐบาลกลางแผ่ขยายมากขึ้นความเจริญกระจายไปสู่ชนบท สิ่งอำนวยความสะดวกเครื่องอุปโภคบริโภค การศึกษา เข้าไปเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของคนในชนบทมากยิ่งขึ้น จนในที่สุดชาวชนบทก็จะเกิดความสำนึกในบทบาทหน้าที่ของตนเอง และพยายามเรียกร้องหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่พวกเขาต้องการมากยิ่งขึ้น

6. อิทธิพลของการศึกษา โดยบุคคลที่มีการศึกษาก็จะยิ่งตระหนักในผลกระทบที่รัฐบาลมีต่อบุคคลแต่ละบุคคล จะติดตามข่าวสารบ้านเมือง จะพูดคุยเรื่องราวเกี่ยวกับการเมืองและพยายามเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมือง

จิร โขท วิรัสัย (2538) อังโน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 25) ได้ศึกษาถึงสาเหตุการเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมืองของนักศึกษา พบว่า มีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง 11 ประการ ได้แก่

1. จำนวนมหาวิทยาลัยมีมากขึ้น การศึกษาในระดับอุดมศึกษาเริ่มเข้าสู่สภาพสากลมากขึ้น ซึ่งหมายความว่า มีผู้เข้าเรียนต่อหลังมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นจำนวนมาก และได้รับอิทธิพลจากสถาบันการศึกษาเหล่านั้น ในประเทศไทยนับตั้งแต่มีมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาคเป็นแห่งแรกที่เชียงใหม่ในปี พ.ศ. 2507 ต่อมาได้มีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช การมีมหาวิทยาลัยมากยิ่งขึ้นทำให้มี

จำนวนนิสิตมากขึ้น ซึ่งย่อมทำให้ มีประเด็นปัญหามากขึ้นเป็นธรรมดา อนึ่งเมื่อนิสิตสามารถรวมตัวกันก็ย่อมเป็นพลังมาก

2. การที่มหาวิทยาลัยใหญ่โตมากขึ้น แทนที่จะมีสภาพเป็นเพียงวิทยาลัยชุมชน (Junior หรือ Community Colleges) หรือมหาวิทยาลัยกลาง ๆ ย่อมทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิต หรือผู้บริหารกับอาจารย์และนิสิตเป็นไปในรูปที่เป็นทางการ และไม่เป็นที่กันเองมากยิ่งขึ้น ความสัมพันธ์แบบที่ห่างกัน ย่อมมีผลสะท้อนต่อความเข้าใจระหว่างผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาความไม่เข้าใจกันย่อมนำไปสู่ประเด็นปัญหาต่าง ๆ และเป็นสาเหตุประการหนึ่งของการมีปฏิกริยาประทุจากนักศึกษา

3. สภาพความเป็นเมือง และที่ตั้งของมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมักตั้งในเมืองใหญ่ ด้วยเหตุผลหลายประการ เช่น ทำให้สะดวกในการหาอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ และมีบรรยากาศทางปัญญาเมื่อมหาวิทยาลัยรวมกันอยู่ ณ บริเวณใกล้เคียงกันในเมืองใหญ่ ย่อมทำให้นิสิตเกิดความรู้สึกว่ามีพลังที่เป็นนิสิตด้วยกันไม่ใช่น้อย และทำให้กล้าแสดงความคิดเห็นหรือกล้าดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ เมื่อประสบปัญหาต่าง ๆ ในเมืองใหญ่ นักศึกษาย่อมประสบด้วยตนเอง และรู้สึกกระวนกระวายใจ ปฏิกริยาของนักศึกษาจึงได้แสดงออกมาในรูปของการก่อหวอดเป็นครั้งคราว

4. การพัฒนาทางวิทยาการ โดยมีสังคมเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาบรรดาวิทยาการก็ต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย แต่คณาจารย์บางคนอาจล้าหลังปรับตัวไม่ทันนิสิตหลายคนตระหนักความจริงเรื่องนี้และแสดงบทบาทในการกระตุ้นให้มีการปรับปรุงการเรียนการสอน รวมทั้งหลักสูตรให้ทันต่อการพัฒนาทางวิชาการ โดยเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพ

5. นักศึกษามีสภาพ “อยู่ระหว่าง” หรือ “อยู่ริมขอบ” (Marginal) ได้แก่ การเข้ากับบทบาทหนึ่งไม่ถนัด สถานภาพมีลักษณะที่ไม่แน่ชัด กล่าวคือ นักศึกษามีลักษณะที่ยังไม่เป็นผู้ใหญ่นักและก็ไม่ใช่นักเข้าทำนองว่า “วัยรุ่น รุ่นผู้ใหญ่” หรือ “ผู้ใหญ่วัยรุ่น” ดังนั้น จึงเกิดปัญหาในการวางตัวและมีปัญหาในการแสดงทัศนะเพราะมักแตกต่างจากทัศนะของผู้อยู่ในวัยเด็ก หรือวัยผู้ใหญ่อย่างแท้จริง

6. สภาพทางจิตวิทยา นักศึกษามักยึดหลัก “จริยธรรมแห่งจุดหมายปลายทางสุดกู่” (Ethic of Absolute Ends) หมายถึง การมีทัศนคติและค่านิยมในเชิงอุดมคติ ซึ่งเป็นที่มาในการขาดการคำนึงถึงสภาพที่เป็นจริง คือ มองโลกสดใส ชื่นชมกับอุดมคติ วาตะจูงใจหรือคำคม คารม ปราชญ์และคำขวัญต่าง ๆ ทั้งนี้โดยที่ไม่ค่อยเข้าใจเนื้อแท้ และความยุ่งยากในการปฏิบัติให้เป็นไปตามเป้าหมายนั้น ๆ

7. ได้รับอิทธิพลมาจากคณาจารย์ผู้สอน แบ่งเป็น 3 สาเหตุ

7.1 มีอาจารย์บางประเภทหรือบางคนซึ่งรู้สึกเป็นอริกับนักวิชาการ ซึ่งเก่งทางหาทุนวิจัยพยายามเบนความสนใจของตนเองไปในการสนับสนุนให้นักศึกษาสนใจกิจกรรมที่ไม่เป็นวิชาการเท่า ๆ แต่เป็นเรื่องของสังคมภายนอก

7.2 อาจารย์บางคนมีแนวคิดไปในเชิงเสรีนิยมมักไม่ขัดขวางการแสดงออกของนักศึกษาทราบเท่าที่เห็นว่าเป็นไปโดยสุจริตและไม่ใช้กำลังรุนแรง

7.3 บรรยากาศทางปัญญา (Intellectual Atmosphere) ของมหาวิทยาลัยย่อมมีอิทธิพลในการดึงดูดให้อาจารย์และนิสิตเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมทางการเมือง

8. อิทธิพลของเนื้อหาวិชาการ จะพบว่านิสิตในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีแนวโน้มที่จะยุ่งเกี่ยวกับการเมืองมากกว่าผู้อยู่ในสาขาภาคปฏิบัติ

9. ภูมิหลังของนิสิตที่มาจากครอบครัวฐานะดี มักเลือกเรียนวิชาทางศิลปศาสตร์หรือทางสังคมศาสตร์ ส่งผลให้มีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติไปในทางเสรีนิยม ส่วนนิสิตที่มีฐานะไม่ดีมักเลือกเรียนสาขาวิชาที่ประกอบอาชีพได้เลย จึงไม่ค่อยสนใจการเมืองนัก

10. ประวัติและประเพณีของมหาวิทยาลัย หากมหาวิทยาลัยเคยมีประวัติเกี่ยวกับการเมืองมาแล้วในอดีต มักทำให้นิสิตรุ่นใหม่ๆ เจริญรอยตาม เช่น กรณี 14 ตุลาคม

11. บุคลิกภาพส่วนตัวที่เกี่ยวข้องกับการตื่นตัวเชิงการเมือง

ลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

Huntington และ Nelson อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 27) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมทางการเมือง โดย ได้แบ่งลักษณะการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองเป็น 2 อย่าง คือ

1. การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยความสำนึกของตนเอง (Autonomous Political Participation) หมายถึง ลักษณะที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบใด ๆ ด้วยความพึงพอใจของตนเองเป็นไปโดยความสมัครใจ และมองเห็นว่าตนเองสามารถที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองอย่างแท้จริง มีความตั้งใจมุ่งหมายที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล

2. การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยถูกชักจูง (Mobilized Political Participation) หมายถึง ลักษณะของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่เป็นไปโดยที่ไม่ได้เกิดจากเจตจำนงของตนเอง แต่เกิดจากผู้อื่นปลุกกระดมให้ประชาชนเข้าร่วมในการกระทำกิจกรรมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ เช่น โดยการขู่เชิญ บังคับ ชักจูง หรือใช้อิทธิพลทางวัตถุ เป็นต้น ทั้งนี้ก็เพื่อให้เป็นไปตามที่ผู้ปลุกกระดมต้องการ

Barber (1972) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 28) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การมีส่วนร่วมโดยตรง เป็นลักษณะที่ประชาชนเป็นผู้ดำเนินการปกครองตนเองโดยตรงเช่น บริหารงาน กำหนดนโยบายและตัดสินใจในการดำเนินงานด้วยตนเอง
2. การมีส่วนร่วมโดยทางอ้อม เป็นลักษณะที่ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมแต่มิได้เป็นผู้ดำเนินการปกครองตนเองโดยตรง โดยการเลือกตั้งตัวแทนของประชาชนเข้าไปทำหน้าที่ เปิดโอกาสให้ประชาชนเลือกตั้งโดยเสรี แต่กำหนดกลไกเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้ามาควบคุมติดตามความเคลื่อนไหวของผู้ปกครอง เพื่อให้การปกครองเป็นไปตามความต้องการของประชาชน

รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง

รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นจะแตกต่างกันออกไปหลายรูปแบบดังจะเห็นได้จากงานวิจัยที่มีการศึกษาไว้ ดังนี้

Nie and Verba (1975) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 28) ได้จำแนกรูปแบบ และกิจกรรมในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะกว้างและชัดเจนไว้ 4 รูปแบบ คือ

1. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (Voting) ซึ่งเห็นว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองทำให้ประชาชนมีอิทธิพลเหนือผู้นำ เพราะทำให้ผู้นำจำเป็นต้องปรับปรุงนโยบาย เพื่อคะแนนเสียงของตนแต่คะแนนดังกล่าวนี้ คือ ความเห็นเกี่ยวกับความชื่นชมของพลเมืองที่มีต่อผู้นำได้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น เพราะเป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงการลงคะแนนเสียงจากผู้สมัครคนหนึ่งไปยังอีกคนหนึ่งเท่านั้น มิได้แสดงความชื่นชอบเป็นพิเศษ สำหรับขอบเขตของผลผลิตของการเลือกตั้งนั้นกว้างขวางมาก และมีอิทธิพลเหนือพลเมืองทั้งหมด เพราะการรวมชื่นชอบของพลเมืองและแรงกดดันทำให้คะแนนเสียงเป็นเสมือนอาวุธที่มีอำนาจควบคุมรัฐบาล

2. กิจกรรมการรณรงค์หาเสียง (Campaign Activity) ซึ่งพบว่า การที่พลเมืองได้มีการมีส่วนร่วมในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งนั้น ทำให้สามารถเพิ่มอิทธิพลเหนือผลการเลือกตั้งได้ โดยการกำหนดคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครคนใดคนหนึ่งไว้ก่อน และมีอิทธิพลต่อผู้นำไว้เช่นเดียวกับกิจกรรมการลงคะแนนเสียง ผลผลิตของการรณรงค์หาเสียงนำไปสู่ความขัดแย้งได้และกิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่ยากและต้องการความคิดริเริ่มมากกว่าการลงคะแนนเสียง สำหรับขอบเขตของกิจกรรมรณรงค์หาเสียง ได้แก่ การชักชวนให้ผู้อื่นลงคะแนนเสียงการทำงานอย่างกระตือรือร้นเพื่อพรรคการเมือง ตลอดจนการร่วมประชุมสัมมนาทางการเมือง การบริจาคเงินสนับสนุนพรรคการเมือง การเป็นสมาชิกสโมสรทางการเมือง และการเข้าร่วมเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

3. การติดต่อในฐานะของพลเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้ หมายถึง การติดต่อเผชิญหน้าของบุคคลที่มีต่อรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐบาลซึ่งเป็นการกระทำตามลำพัง โดยตัดสินใจเกี่ยวกับเวลาเป้าหมาย และเนื้อหาสาระของการเข้ามีส่วนร่วมเอง การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้ สามารถคาดหวังในผลประโยชน์ได้มาก เนื่องจากบุคคลสามารถตัดสินใจเลือกเรื่องที่จะติดต่อโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ภายใต้สภาพแวดล้อมนั้น ๆ แต่ในด้านอิทธิพลที่มีต่อรัฐบาลมีเพียงเล็กน้อย เนื่องจากเป็นการกระทำของคนจำนวนน้อย กิจกรรมดังกล่าวมักไม่มีความขัดแย้งโดยตรงกับกลุ่มบุคคลอื่น ๆ และต้องการความคิดริเริ่มค่อนข้างมาก สำหรับขอบเขตของกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้ ได้แก่ การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นเกี่ยวกับปัญหาเฉพาะ เช่น ปัญหาครอบครัวหรือปัญหาส่วนตัว การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นระดับพิเศษในเรื่องปัญหาสังคม เช่น ปัญหาอาชญากรรม หรือการบริหารงานของรัฐบาลท้องถิ่น เป็นต้น

4. การร่วมกิจกรรมของชุมชนหรือองค์กรทางสังคม (Cooperative Activity) ลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้ คือ การกระทำรวมกันเป็นกลุ่มหรือกลุ่มองค์กร ในเรื่องเกี่ยวกับปัญหาการเมืองและสังคม เพื่อที่จะมีอิทธิพลเหนือการดำเนินงานของรัฐบาล การกระทำดังกล่าวอาจเกิดขึ้นได้เวลาใดก็ได้ และจะเกี่ยวกับปัญหาใดของกลุ่มก็ได้ นอกจากนี้อาจเป็นการกระทำรวมกันในกิจกรรมภายในองค์กรที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้มีอิทธิพลต่อรัฐบาลมากกว่ารูปแบบที่ 3 เนื่องจากมีคนจำนวนมากเข้าร่วมและอาจมีความขัดแย้งระหว่างกลุ่มได้ อย่างไรก็ตามกิจกรรมที่ร่วมมือกันนี้ต้องการความคิดริเริ่มเช่นกัน สำหรับขอบเขตของกิจกรรมที่ร่วมมือกันนี้ ได้แก่ การทำงานร่วมกับคนอื่น ๆ เกี่ยวกับปัญหาท้องถิ่น การตั้งกลุ่มทำงานเพื่อท้องถิ่น และเป็นสมาชิกที่มีบทบาทแก้ปัญหาชุมชนการติดต่อเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นร่วมกับคนอื่น ๆ การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นระดับพิเศษร่วมกับคนอื่น ๆ การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นในเรื่องเกี่ยวกับสังคม และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ระดับพิเศษเกี่ยวกับปัญหาสังคม

Almond and Powell (1966) อังโน มยุรี ถนนสุขุมวิท (2554 : 29) ได้จำแนกรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ละเอียดชัดเจน โดยแบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็น 2 รูปแบบใหญ่ ๆ คือ

1. เป็นทางการ (Conventional Forms)
 - 1.1 การออกเสียงเลือกตั้ง
 - 1.2 การพุดจาปรึกษาเรื่องการเมือง
 - 1.3 กิจกรรมการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง
 - 1.4 การจัดตั้งและเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ
 - 1.5 การติดต่อส่วนตัวกับเจ้าหน้าที่ทางการเมือง

2. ไม่เป็นทางการ (Unconventional Forms)

- 2.1 การยื่นข้อเรียกร้อง
- 2.2 การเดินขบวน
- 2.3 การเข้าประจันหน้ากัน
- 2.4 การละเมิดกฎระเบียบของสังคม
- 2.5 การใช้ความรุนแรงทางการเมือง
- 2.6 สงครามกองโจรและการปฏิวัติ

Milbrath (1971) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 31) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองคือ กิจกรรมต่าง ๆ ตามความสมัครใจของสมาชิกในสังคมการเมืองที่จะเลือกกระทำ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายทั้งทางตรงและทางอ้อมที่ต้องการมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบาย การดำเนินงานของรัฐบาลไม่ว่าจะเป็นระดับท้องถิ่นหรือในระดับชาติก็ตาม ซึ่งการกระทำนั้นอาจผิดกฎหมาย หรือถูกกฎหมาย อาจใช้ความรุนแรงหรือไม่ใช้ความรุนแรง สำเร็จผลหรือไม่ หรือกระทำโดยความสำนึกหรือถูกชักจูงระดมพลังก็ได้ ได้จำแนกรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 6 รูปแบบ คือ

1. การเลือกตั้ง (Voting) พบว่า การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นรูปแบบในการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แยกจากกิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์หาเสียงและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมืองแต่รวมได้กับกิจกรรมที่เกี่ยวกับความรักชาติ ซึ่งแสดงออกโดยการเคารพกับพรรคการเมืองแต่รวมได้กับกิจกรรมที่เกี่ยวกับความรักชาติ ซึ่งแสดงออกโดยการเคารพธงชาติ การเสียภาษี การเคารพกฎหมาย และสนับสนุนประเทศให้ต่อต้านสงคราม ซึ่งผลจากการวิจัยได้พบอีกว่าการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นการแสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อระบบมากกว่าเป็นการกระทำตามความต้องการของตนที่มีต่อระบบการเมือง จึงเห็นว่าการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้นเชื่อได้ยากว่าทำให้เกิดความแตกต่างที่สำคัญต่อผลผลิตทางการเมือง โดยให้เหตุผลเพิ่มเติมว่าบุคคลที่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้นเป็นผู้ที่มีความสำนึกในหน้าที่พลเมือง มีความสำนึกในบรรทัดฐานของสังคม และวิธีการดำรงชีวิตในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน นอกจากนี้การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งก็ไม่ต้องการสื่อข่าวสาร และแรงจูงใจมากเหมือนกิจกรรมทางการเมืองอื่น ๆ

2. การเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและเจ้าหน้าที่รณรงค์หาเสียง (Party and Campaign Workers) หมายถึง การเข้าร่วมในพรรคการเมืองทั้งในช่วงระหว่างการเลือกตั้งและในการเลือกตั้งขอบเขตของกิจกรรมได้แก่การมีบทบาทในการรณรงค์หาเสียง บริจาคเงินช่วยเหลือพรรคหรือผู้สมัคร ชักชวนประชาชนไปลงทะเบียนเพื่อสิทธิในการลงคะแนนเสียงแก่พรรคหรือสมัครที่ตนชอบการลงสมัครรับเลือกตั้งและการร่วมมือกับกลุ่มต่าง ๆ ในการปรับปรุงความเป็นอยู่ของชุมชนการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบดังกล่าวนี้ เป็นแบบแผนของความสัมพันธ์ขั้นต้นระหว่างปัจเจกชน

กับรัฐ Milbarth พบว่า ผู้ที่เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้มีน้อยมาก เนื่องจากการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวต้องอาศัยความตื่นตัวและความสนใจอย่างแท้จริง พวกที่เข้าร่วมกิจกรรมประเภทนี้จัดอยู่ใน “พวกนักสู้” (Gladiators)

3. การเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน (Community Activists) ขอบเขตของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้ ได้แก่ การร่วมกันขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาสังคม การทำงานร่วมกับกลุ่มที่ทำงานเกี่ยวกับสังคม การเป็นสมาชิกที่มีความกระตือรือร้นขององค์กรที่มีบทบาทเกี่ยวกับกิจการสาธารณะอื่น ๆ และติดต่อกับทางราชการในเรื่องปัญหาสังคม “ผู้มีบทบาทในชุมชน” มีลักษณะคล้ายกับ “เจ้าหน้าที่พรรคและเจ้าหน้าที่รณรงค์หาเสียง” ในหลาย ๆ ด้านเนื่องจากเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นสูง และมีระดับความผูกพันทางใจกับชุมชนสูงเช่นเดียวกันจะแตกต่างกัน คือ “ผู้มีบทบาทในชุมชน” มีความเกี่ยวข้องกับพรรคและการรณรงค์หาเสียงน้อยกว่าผู้มีบทบาทในพรรคการเมือง

4. การติดต่อกับทางราชการ (Contracting Officials) การมีส่วนร่วมทางการเมือง ในรูปแบบนี้เป็นเรื่องเฉพาะ เช่น การติดต่อกับทางราชการในเรื่องภาษีโรงเรือน การทำถนน การตรวจสอบความมั่นคงทางสังคม เป็นต้น การมีส่วนร่วมแบบนี้มีผลโดยตรงต่อบุคคลนั้นเองเท่านั้น การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองรูปแบบดังกล่าวนี้ เกือบจะไม่ใช่การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามความหมายที่แท้จริง แต่เรียกการมีส่วนร่วมแบบนี้ว่า การมีส่วนร่วมอย่างแคบ (Parochial Participation)

5. การเป็นผู้ประท้วง (Protestors) ขอบเขตของกิจกรรมในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้ คือ การเข้าร่วมเดินขบวนตามถนน หรือก่อให้เกิดการจลาจล เพื่อบังคับให้รัฐแก้ไขบางอย่างซึ่งเกี่ยวข้องกับการเมืองให้ถูกต้อง การประท้วงอย่างแข็งขัน และเปิดเผยต่อสาธารณชน ถูกรัฐบาลกระทำในสิ่งที่ผิดศีลธรรม การเอาใจใส่กับการชุมนุมประท้วง การเข้าร่วมกับกลุ่มประท้วง รัฐบาล และการปฏิเสธการยอมรับกฎหมายที่ไม่ยุติธรรม

6. การเป็นผู้สื่อข่าว (Communicators) รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะนี้มีขอบเขตของกิจกรรม คือ การเก็บรักษาข้อมูลเกี่ยวกับการเมือง การส่งจดหมายสนับสนุนผู้นำเมื่อเขาทำดี การเข้าร่วมถกปัญหาการเมือง การให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการเมืองแก่เพื่อนในชุมชนที่อาศัยอยู่ การให้ความสนใจกับทางราชการ และเขียนจดหมายถึงบรรณาธิการหนังสือพิมพ์กิจกรรมแต่ละอย่างต้องการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างภายในชุมชน ผู้ที่เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบของ “ผู้สื่อข่าว” นี้ มักเป็นพวกมีการศึกษาสูง มีข้อมูลเกี่ยวกับการเมืองมาก และมีความสนใจการเมืองมากด้วย “ผู้สื่อข่าวทางการเมือง” จะวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลมากกว่า “เจ้าหน้าที่พรรค” หรือ “ผู้รักชาติ” แต่จะไม่แสดงออกด้วย “กิจกรรมการประท้วง”

Bubar (1972) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 32) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การมีส่วนร่วมโดยตรง เป็นลักษณะที่ประชาชนเป็นผู้ดำเนินการปกครองตนเอง โดยตรง เช่น บริหารงาน กำหนดนโยบาย และการตัดสินใจในการดำเนินงานด้วยตนเอง

2. การมีส่วนร่วมโดยทางอ้อม เป็นลักษณะที่ประชาชนเข้ามีส่วนร่วม แต่ไม่ได้เป็นผู้ดำเนินการปกครองตนเองโดยตรง โดยการเลือกตั้งตัวแทนของประชาชนเข้าไปทำหน้าที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเลือกตั้งเสรี แต่กำหนดกลไกเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าควบคุมความเคลื่อนไหวของฝ่ายปกครองเพื่อให้การปกครองเป็นไปตามความต้องการของประชาชน

Huntington and Nelson (1976) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 32) ได้แบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 5 รูปแบบ ดังนี้

1. กิจกรรมการเลือกตั้ง (Electoral Activity) หมายถึง กิจกรรมออกเสียงเลือกตั้งและการรณรงค์หาเสียงในการเลือกตั้ง

2. การวิ่งเต้น (Lobby) หมายถึง การติดต่อเจ้าหน้าที่หรือผู้นำทางการเมืองเพื่อหาทางเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ และการกำหนดนโยบายของรัฐบาลโดยใช้ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มเป็นเกณฑ์

3. กิจกรรมองค์กร (Organization Activity) เป็นกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มองค์กรใดองค์กรหนึ่ง โดยมีจุดมุ่งหมายที่เข้าไปมีส่วนร่วมในเรื่องเกี่ยวกับผลประโยชน์เฉพาะอย่าง หรืออาจจะเป็นผลประโยชน์ต่อส่วนร่วมก็ได้

4. การติดต่อเฉพาะเรื่อง (Contracting) หมายถึง การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของทางราชการเป็นการส่วนตัว โดยมุ่งหวังประโยชน์ส่วนตัวเฉพาะครอบครัวหรือหมู่คณะของตน

5. การใช้ความรุนแรง (Violence) หมายถึง กิจกรรมที่พยายามสร้างผลกระทบต่อการตัดสินใจ การกำหนดนโยบายของรัฐบาล โดยการทำร้ายร่างกาย ทำลายทรัพย์สิน กิจกรรมนี้อาจดำเนินไปโดยมีจุดมุ่งหมายที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบทางการเมือง เช่น การก่อรัฐประหาร การลอบสังหารผู้นำทางการเมือง หรืออาจมุ่งที่จะเปลี่ยนแปลงการปกครอง เช่น การปฏิวัติ

ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การพิจารณาจัดระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น นักวิชาการได้มีการจัดระดับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองแบบคร่าว ๆ คือ ระดับสูงไปต่ำ

ณรงค์ สินสวัสดิ์ (2518) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 33) ได้กล่าวถึงการจัดระดับของการมีส่วนร่วมโดย ได้จัดระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจากสูงไปต่ำ ดังนี้

1. เข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง เช่น ประธานาธิบดี นายกรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
 2. สมัครเข้ารับการเลือกตั้งเพื่อดำรงตำแหน่งทางการเมือง
 3. ช่วยในการโฆษณาหาเสียง เช่น แจกใบปลิว
 4. การเข้าร่วมโดยทางอ้อม เช่น อ่านหนังสือพิมพ์ ดูโทรทัศน์เกี่ยวกับข่าวการเมือง
- ถกเถียงปัญหาทางการเมือง
5. ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
 6. ไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ไม่รู้ความเป็นไปทางการเมืองเลย
- นอกจากการจัดแบ่งดังกล่าว วัฒนา ไหมเมืองศรี (2539) ได้กล่าวถึง การจัดแบ่งระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง อาจจัดแบ่งระดับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองจากน้อยไปมากในอีกลักษณะหนึ่งได้ดังนี้ คือ

1. รับฟังข่าวสารทางการเมือง
2. ออกเสียงลงคะแนน
3. ชักชวนให้ผู้อื่นสนทนาเรื่องการเมือง
4. ชักชวนให้ไปเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่ง
5. ช่วยโฆษณาให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วยการติดป้ายประกาศ สนับสนุนหรือประกาศสนับสนุนให้ผู้อื่นทราบ โดยทั่วไป
6. ติดต่อแสดงความคิดเห็นหรือข้อเรียกร้องต่อเจ้าหน้าที่บ้านเมืองหรือนักการเมือง
7. สนับสนุนด้วยการบริจาคเงินให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง
8. ติดตามการหาเสียงของนักการเมือง
9. ช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้งหาเสียง
10. เป็นสมาชิกพรรคที่ทำงานให้พรรคการเมืองเป็นประจำ
11. เข้ามีส่วนร่วมในการวางแผนของพรรค
12. ช่วยหาเงินให้พรรค
13. สมัครเข้าแข่งขันรับเลือกตั้ง
14. เป็นเจ้าหน้าที่ของพรรคหรือได้รับเลือกตั้ง

Rush and Althoff (1971) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 35) ได้จัดระดับการเข้าร่วมทางการเมืองจากระดับสูงสุดไปสู่ค่าสุดไว้ดังนี้

1. การได้เข้าดำรงตำแหน่งในทางการเมืองและการบริหาร
2. การพยายามเสาะหาตำแหน่งในทางการเมืองและการบริหาร

3. การเป็นสมาชิกที่กระตือรือร้นขององค์การทางการเมือง เช่น พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ และกลุ่มผลักดัน
4. การเป็นสมาชิกที่ไม่กระตือรือร้นขององค์การทางการเมือง
5. การเป็นสมาชิกที่กระตือรือร้นขององค์การที่มีลักษณะกึ่งองค์การทางการเมือง (Quasi-Political Organization) เช่น กลุ่มผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องทางการเมืองในบางประการ
6. การเป็นสมาชิกที่ไม่กระตือรือร้นขององค์การที่คล้ายคลึงกับองค์การทางการเมือง
7. การเข้าร่วมประชุมในที่สาธารณะและการเดินขบวน
8. การแสดงความคิดเห็นและการพูดคุยสนทนากันในเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับทางการเมืองอย่างไม่เป็นทางการ
9. การให้ความสนใจในเรื่องราวทางการเมืองโดยอาศัยสื่อสารมวลชนต่าง ๆ จากแนวคิดดังกล่าว สามารถแบ่งระดับที่ประชาชนจะมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ดังนี้
 - 9.1 การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
 - 9.2 การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง
 - 9.3 การชุมนุมเคลื่อนไหวกิจกรรมทางการเมือง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

นักรัฐศาสตร์ได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับปัจจัยอันเป็นสาเหตุของการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการพยายามหาสาเหตุว่าเหตุใดสังคมหนึ่ง ซึ่งมีการขยายตัวของการเมืองเมืองเป็นอย่างมาก ในขณะที่ในอีกสังคมหนึ่งนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีน้อยหรือแทบจะไม่มี การมีส่วนร่วมทางการเมืองเลย สาเหตุที่มีผลทำให้เกิดความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองมี ดังนี้

Milbrath and Goel (1977) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 37) ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของปัจเจกบุคคล โดยแบ่งออกเป็น 2 ประการ ได้แก่

1. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม (Environment Stimuli) หมายถึง ลักษณะของระบบสังคม (Social System) และสภาพการณ์ทางการเมือง (Political Setting) ซึ่งไม่เพียงจะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลเท่านั้น แต่ยังมีผลให้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับขอบเขตทัศนคติและทางเลือกต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง บุคคลแต่ละคนแม้จะอยู่ในสิ่งแวดล้อมเดียวกันก็จะรับสิ่งเร้าจากระบบการเมืองและสังคมได้ไม่เท่ากัน เพราะเขาจะเลือกรับรู้และเลือกสรรเฉพาะสิ่งเร้าที่เหมาะสม และตรงกับความต้องการของตนเท่านั้น
2. ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล (Personal Factors) มี 5 ประการด้วยกัน คือ พันธุกรรมแรงขับ ความต้องการทางจิตใจและร่างกาย และความเชื่อต่าง ๆ รวมทั้งทัศนคติทางการเมือง

ของแต่ละคน ปัจจัยส่วนบุคคลจึงถือเป็นปัจจัยที่เอื้ออำนวยให้บุคคลเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับที่แตกต่างกันออกไป องค์ประกอบพื้นฐานของบุคคลโดยทั่วไปมักถูกกล่าวถึงถึงภูมิหลังของบุคคลนั้น ๆ เช่น เพศ อายุ สีผิว ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ และที่อยู่อาศัย ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้นำสิ่งที่เป็นภูมิหลังของนิสิต ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา รายได้ ตำแหน่งหน้าที่การงาน การสังกัดกลุ่ม ซึ่งเป็นตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาว่ามีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือไม่ ดังจะกล่าวต่อไปนี้

เพศ

Campbell and Miller (1954) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 37) พบว่า สาเหตุในความแตกต่างทางเพศเป็นปัจจัยกำหนดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกันไปด้วย โดยเพศชายจะมีความรู้สึกในประสิทธิภาพทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง อันมีผลทำให้เพศชายเกิดความรู้สึกว่าตนมีคุณสมบัติเพียงพอที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของการเมืองได้มากกว่าเพศหญิง

Milbrath and Goel (1977) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 37) พบว่า เพศชายมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเพศหญิงและยังได้พบอีกว่าในหมู่คนที่มีฐานะต่ำ (Lower Status) อัตราการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ชายและผู้หญิงมีความแตกต่างกันมาก คือผู้ชายมีแนวโน้มเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้หญิง แต่ในหมู่คนที่มีฐานะสูง (Upper Status) อัตราการแตกต่างในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้ชายและผู้หญิงมีน้อย อย่างไรก็ตามอัตราความแตกต่างในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของเพศชายและเพศหญิงจะลดลงก็ต่อเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงให้เป็นทันสมัยมากขึ้น ผู้หญิงมีความรู้มากขึ้นมีรายได้มากขึ้นจากการออกไปทำงานนอกบ้าน และมีการขยายตัวของ การเคลื่อนไหวเกี่ยวกับสิทธิสตรี

อายุ

Lane (1959) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 37) พบว่า ผู้ที่มีอายุในวัยรุ่นจะเริ่มเรียนรู้ทางการเมืองและเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองแบบ โอนอ่อนตามแบบกันและผู้ที่ มีอายุในวัยกลางคน จะมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูง เนื่องจากมีความพร้อมในสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมขึ้น ส่วนผู้ที่มีอายุสูงมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยลงและแยกตัวออกจากสังคม

Milbrath and Goel (1977) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 37) พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลมีมากขึ้นตามอายุที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในบุคคลที่มีอายุระหว่าง 40-50 ปี แต่การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลจะลดลงเรื่อย ๆ จนเกือบอายุ 60 ปี และยังพบอีกว่ามีปัจจัยแทรกซ้อน 3 ประการ ระหว่างอายุกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับชุมชน การมีเวลาสำหรับการเมือง การมีสุขภาพดี โดยอธิบายว่าการเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับชุมชนนั้น เป็นการพัฒนาทีละเล็กทีละน้อยจากการมีคู่ การมีความรับผิดชอบในการงาน และความ

ต้องการมีครอบครัว ซึ่งพัฒนาการดังกล่าวมีผลให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองได้เริ่มขึ้น และเพิ่มขึ้นทีละเล็กทีละน้อย ตามการเพิ่มของอายุโดยระดับอายุสูงสุดอยู่ระหว่าง 35-40 ปี อย่างไรก็ตาม สำหรับคนหนุ่มสาวที่ยังโสดนั้นมักปลีกตัวออกจากการเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับชุมชนของตน และเลื้อยขาต่อโอกาสในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง แต่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองแบบนอกระบบเช่น การประท้วง เดินขบวนและก่อการจลาจล เนื่องจากคนหนุ่มคนสาวมักจะมีเวลามากและเป็นพวกที่รู้สึกปฏิเสธบรรทัดฐานของชุมชน ทำให้ต้องการปฏิรูประบบ เพื่อให้พวกตนมีโอกาสเข้ามีส่วนร่วมมากขึ้น ส่วนพวกคนแก่และพวกทุพพลภาพก็มักจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองลดน้อยลง

การศึกษา

Almond and Verba (1965) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 38) ได้ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองโดยเปรียบเทียบ 5 ประเทศ คือ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ เยอรมัน อิตาลี และเม็กซิโก พบว่า ผู้ที่มีการศึกษาสูงจะมีพฤติกรรมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำ

Milbrath and Goel (1977) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 38) พบว่า ผู้ที่มีการศึกษาสูงจะมีแนวโน้มเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองสูงขึ้นและการศึกษาเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลมากที่สุด เนื่องจากระดับการศึกษาของบุคคลมีความสัมพันธ์กับคุณสมบัติอื่น ๆ ของบุคคลด้วยทั้งในด้านที่เกี่ยวกับทัศนคติ ความเชื่อและปัจจัยสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมอื่น ๆ กล่าวคือ ผู้ที่มีการศึกษาสูงมักมีรายได้สูงมีอาชีพที่มีสถานะสูงได้รับข่าวสารทางการเมืองมากกว่าและรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมืองมากกว่าด้วย

รายได้

Milbrath and Goel (1977) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 38) ได้ให้ข้อสรุปเกี่ยวกับระดับรายได้ของบุคคลว่ายังมีรายได้สูงขึ้นเพียงใดบุคคลย่อมมีแนวโน้มที่จะให้ความสนใจและเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น โดยทั่วไปผู้ที่มีรายได้สูงมักเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงและประกอบอาชีพที่ทำรายได้ตอบแทนได้มากจึงมีส่วนทำให้บุคคลดังกล่าวสามารถเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองได้มากขึ้น

ตำแหน่งหน้าที่การงาน

Huntington and Nelson (1976) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 39) พบว่า ผู้ประกอบวิชาชีพ เช่น แพทย์ พยาบาล มีแนวโน้มที่จะกระตือรือร้นเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ นักธุรกิจ เสมียนช่างฝีมือ และกรรมกร ตามลำดับ สำหรับพวกกรรมกรมักเป็นพวกที่ไม่อยากเข้ายุ่งเกี่ยวกับการเมืองมากที่สุด เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องเวลาการทำงานที่กำหนดตายตัวไม่สามารถที่จะประชุมกับกลุ่มต่าง ๆ ได้

การสังกัดกลุ่ม

Milbrath and Goel (1977) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 39) ได้ว่าบุคคลที่เป็นสมาชิกของกลุ่มมีแนวโน้มที่จะมีความสนใจทางการเมือง ติดตามข่าวสารทางการเมืองและไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมากกว่าผู้ที่มิได้เป็นสมาชิกกลุ่ม เนื่องจากผู้ที่เป็สมาชิกกลุ่มจะได้รับข่าวสารทางการเมืองจากกลุ่มของตนนอกจากนั้นยังพบว่า ยิ่งบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ก็ยังมีแนวโน้มว่าบุคคลนั้นจะมีส่วนร่วมทางการเมืองขึ้นด้วย

5. แนวคิดเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมือง

ความหมายของการกล่อมเกลาทางการเมืองคำว่า “การกล่อมเกลาทางการเมือง” ได้มีการใช้คำนี้ต่าง ๆ กัน เช่น “การเรียนรู้ทางการเมือง” “การขัดเกลาทางการเมือง” “การอบรมกล่อมเกลาทางการเมือง” “การเรียนรู้ทางการเมือง” “สังคมทางการเมือง” “สังคมประภิตทางการเมือง” ซึ่งคำต่าง ๆ ดังกล่าวนี้ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Political Socialization

Greenstein (1968) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 39) ได้อธิบายความหมายของการกล่อมเกลาทางการเมืองว่ามีสองลักษณะ คือ ความหมายในวงแคบ และความหมายในวงกว้าง ความหมายในวงแคบ คือ การให้ข่าวสารทางด้านการเมือง การปลูกฝังค่านิยมทางด้านการเมือง และการให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติต่าง ๆ ทางด้านการเมืองอย่างมีเจตนาซึ่งกระทำโดยสื่อกลาง (Agents) ที่มีความรับผิดชอบอย่างเป็นทางการในการอบรมสั่งสอน ความหมายในวงกว้าง คือ การเรียนรู้ทั้งหมดเกี่ยวกับการเมืองที่เกิดขึ้นในทุกช่วงของชีวิตมนุษย์ ไม่ว่าจะการเรียนรู้จะเป็นแบบทางการหรือไม่เป็นทางการ จะมีเจตนาหรือไม่เจตนาก็ตาม Dawson and Prewitt (1969) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 40) ได้สรุปข้อคิดเห็นไว้ว่า การกล่อมเกลาทางการเมืองคือกระบวนการของการพัฒนาซึ่งบุคคลแต่ละคนจะได้มาซึ่งโลกทัศน์ทางการเมือง

Easton and Dennis (1969) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 39) กล่าวว่า การกล่อมเกลาทางการเมือง หมายถึงกระบวนการที่ช่วยให้มีการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองหรือความโน้มเอียงทางการเมือง ซึ่งได้แก่ ความรู้ ทศนคติ บรรทัดฐาน และค่านิยมต่าง ๆ ทางการเมืองของคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง หรือจากสังคมหนึ่งไปยังอีกสังคมหนึ่ง ถ้าไม่มีกระบวนการถ่ายทอดสิ่งเหล่านี้แล้วจะทำให้สมาชิกใหม่แสวงหาวัฒนธรรมทางการเมืองใหม่อยู่ตลอดเวลา ซึ่งมีผลต่อเสถียรภาพหรือการคงอยู่ของระบบการเมืองนั้น ๆ ดังนั้นการกล่อมเกลาทางการเมืองจึงเป็นการช่วยให้ระบบการเมืองแต่ละระบบปรับตัวดำรงอยู่ต่อไป

Langton (1969) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 39) ให้คำจำกัดความของการกล่อมเกลாதองการเมืองไว้ว่า คือ กระบวนการซึ่งเกิดจากการร่วมกันของโครงสร้างทางทัศนคติ และแบบแผนทางพฤติกรรมของปัจเจกชน ซึ่งกระบวนการเหล่านี้เกิดจากกลุ่มทางสังคมและสังคมที่ปัจเจกชนนั้นอาศัยอยู่

พรศักดิ์ (2531) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 40) ให้ความหมายว่ากระบวนการกล่อมเกลาทองการเมืองคือแบบแผนทัศนคติเรียนรู้หรือสร้างเสริมความโน้มเอียงทางการเมืองของตนขึ้นเป็นตัวตน

จุมพล หนีมพานิช (2533 : 6) ให้ความหมายว่า การเรียนรู้ทางการเมือง หมายถึง กระบวนการที่บุคคลได้มาซึ่งทัศนคติ ความเชื่อ ความรู้สึก ความสำนึก และค่านิยมที่เกี่ยวกับการเมือง ระบบการเมืองและส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมืองจากความหมายของการกล่อมเกลาทองการเมืองดังกล่าวมานี้ พอจะสรุปได้ว่าการกล่อมเกลาทองการเมืองหมายถึงกระบวนการให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติต่าง ๆ ทางด้านการเมือง การให้ข่าวสารทางด้านการเมือง และการปลูกฝังค่านิยมทางการเมืองแก่บุคคลในสังคม โดยมีสื่อกลางที่ทำหน้าที่นี้ที่สำคัญ ได้แก่ ครอบครัว สถาบันการศึกษา กลุ่มเพื่อน สื่อมวลชน กลุ่มอาชีพ กลุ่มศาสนา

ทฤษฎีการกล่อมเกลาทองการเมือง

Almond and Verba (1965) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 41) ได้เสนอแนวคิด “จิตวิทยาวัฒนธรรม” (Psychocultural Approach) เป็นแนวทางในการวิเคราะห์กระบวนการอบรมกล่อมเกลาทองการเมืองซึ่งเป็นที่มอิทธิพลอย่างสำคัญต่อกระบวนการกล่อมเกลาทองการเมืองสรุปได้ 4 ประการ คือ

1. ประสบการณ์ในวัยเด็ก โดยเชื่อว่าประสบการณ์ก่อนวัยผู้ใหญ่ (Pre-Adult) เป็นแหล่งที่มาของทัศนคติทางการเมืองแบบแผนอำนาจ และในสภาพการณ์ทางสังคมเมื่อครั้งวัยก่อนผู้ใหญ่มีบทบาทที่เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อเกี่ยวกับรูปแบบของความโน้มเอียงทางการเมือง สถาบันที่มีอิทธิพลต่อประสบการณ์ในวัยเด็กคือสถาบันครอบครัวและโรงเรียน

2. อาชีพการงานและองค์กรต่าง ๆ ที่บุคคลเข้าไปมีส่วน แบบแผนจากสถาบันเหล่านี้ยังมีความใกล้ชิดกับแบบแผนอำนาจของระบบการเมืองเท่าไร แบบแผนอำนาจนั้นจะมีผลอย่างสำคัญต่อแบบแผนพฤติกรรมการเมืองมากยิ่งขึ้น และมากกว่าแบบแผนอำนาจในครอบครัว

3. มาตรฐานของระบบการเมือง มาตรฐานของระบบการเมืองแต่ละสังคมก็จะมีอิทธิพลต่อกระบวนการกล่อมเกลาทองการเมืองของบุคคลในสังคมนั้นด้วย

4. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตกลง รูปแบบดังกล่าวนี้ Almond และ Verba ได้อาศัยการวิเคราะห์จากผลการวิจัยระหว่างชาติ (5 ชาติคือ สหรัฐอเมริกา เยอรมัน อังกฤษ อิตาลี และ

เม็กซิโก) ปรากฏว่าผู้ตอบคำถามว่าสามารถมีส่วนร่วมในการตัดสินใจภายในครอบครัว โรงเรียนหรือ อาชีพการงานมีผลต่อการคาดหวังในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

Dawson และคณะ (1977) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 41) ได้เสนอทฤษฎีการให้ การกล่อมเกลாதงการเมืองไว้ 3 ทฤษฎี สรุปได้ดังนี้

1. ทฤษฎี Psychodynamic เป็นการมองการพัฒนาการของปัจเจกบุคคลโดยเน้นขั้นตอน ของวุฒิภาวะ (Maturation) ของบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อ “ผู้นำทาง การเมือง” และ “ผู้มีอำนาจทางการเมืองอื่น ๆ” อย่างไรก็ตาม จะเป็นผลมาจากการถ่ายทอดความรู้สึกที่เคย มีต่อ “บิดา” ฉะนั้นในทฤษฎีนี้จะให้ความสำคัญของครอบครัวต่อการกล่อมเกลாதงการเมืองของ บุคคลในสังคม

2. ทฤษฎี Social-Learning ทฤษฎีนี้มีจุดเน้น “สิ่งเร้า” ซึ่งเป็นสิ่งที่ปัจเจกบุคคลได้รับ จากสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเรา สิ่งเร้าที่สำคัญที่อยู่รอบตัวบุคคลคือ “ข่าวสาร”

3. ทฤษฎี Cognitive-Development เป็นทฤษฎีที่เน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อม กับความสามารถในการปรับตัวของปัจเจกบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับสิ่งที่อยู่รอบตัวเรา ซึ่งจะขึ้นอยู่กับ ความสามารถของบุคคลในการใช้ความคิดอันสืบเนื่องมาจากพื้นฐานสำคัญคือประสบการณ์ของเรา

สถาบันในกระบวนการกล่อมเกลาทงการเมือง

จุมพล หนิมพานิช (2533 : 17-18) ได้กล่าวว่า การแบ่งสถาบันในกระบวนการกล่อมเกลาทงการเมือง โดยสรุปได้ดังนี้

1. **ครอบครัว** เป็นสถาบันหรือแหล่งของการเรียนรู้และทงการเมืองที่สำคัญเป็น แหล่งวัฒนธรรมทงการเมืองอันสำคัญ ได้แก่ ทศนคติ ความเชื่อ ตลอดจนค่านิยมที่เกี่ยวกับ การเมืองได้รับการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง การที่ครอบครัวได้รับการยอมรับว่าเป็น สถาบันหรือองค์กรที่มีความสำคัญในการเรียนรู้ทงการเมืองแก่เด็กก็เพราะเด็กเมื่อแรกเกิดมา ส่วนใหญ่ ใช้ชีวิตอยู่ในครอบครัว สำหรับวิธีการของครอบครัวในการให้การเรียนรู้ทงการเมืองกับเด็กมีอยู่ หลายวิธี แต่ส่วนใหญ่มักจะเกิดขึ้นอย่างไม่มีการวางแผนที่เป็นระบบ และส่วนใหญ่เป็นไปโดย ไม่ตั้งใจ พรศักดิ์ และสายทิพย์ (2526) กล่าวว่า ครอบครัวเป็นโครงสร้างที่ทำหน้าที่ในการอบรม กล่อมเกลาทงการเมืองของสังคม เป็นโครงสร้างแรกที่บุคคลจะได้พบ อิทธิพลที่สำคัญของครอบครัว คือการสร้างทัศนคติต่ออำนาจ กล่าวคือ ภายในครอบครัวจะมีลักษณะการตัดสินใจร่วม (Collective Decision) ซึ่งมีลักษณะอำนาจเป็นการใช้อำนาจหน้าที่ (Authoritative) ในทัศนะของเด็กเนื่องจากการไม่ปฏิบัติตามหรือไม่เชื่อฟังจะนำไปสู่การลงโทษหรือไม่ได้รับสิ่งที่ต้องการ ดังนั้น ประสบการณ์ ของเด็กเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในครอบครัวจะส่งผลต่อความรู้สึกมีความสามารถ

ทางการเมือง (Political Competence) สร้างทักษะเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์ทางการเมือง และนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองในอนาคต ถ้าเด็กถูกอบรมสั่งสอนให้มีพฤติกรรมแบบยอมรับ เชื้อฟังก็อาจทำให้เด็กนั้นมีพฤติกรรมทางการเมืองเป็นแบบนั้นในอนาคต นักวิชาการบางคนเห็นว่า ในครอบครัวที่มีการพูดคุยถกเถียงปัญหาทางการเมืองจะมีความผูกพันกับหน้าที่ทางการเมือง

2. สถาบันการศึกษา

2.1 โรงเรียน กล่าวได้ว่าเป็นสถาบันหรือตัวแทนที่มีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ทางการเมืองของนักเรียน ทั้งนี้เพราะในสังคมสมัยใหม่การเรียนรู้ทางการเมืองมักจะเกิดขึ้นในชั้นเรียน โดยผ่าน

2.1.1 หลักสูตรที่ต่างยอมรับกันว่าเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญเครื่องมือหนึ่งในการให้การเรียนรู้ทางการเมืองกับนักเรียน โดยเฉพาะหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาและหลักสูตรหน้าที่พลเมือง ทั้งนี้เพราะหลักสูตรเหล่านี้ ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างนักเรียนให้มีคุณสมบัติเป็นพลเมืองของชาติ

2.1.2 กิจกรรมเกี่ยวกับพิธีการในชั้นเรียน (Class-Room Ritual Life) การเรียนรู้ทางการเมืองของเด็กนอกจากจะเรียนรู้ในโรงเรียนโดยผ่านหลักสูตรแล้ว เด็กอาจจะเรียนรู้ทางการเมืองจากกิจกรรมที่เกี่ยวกับพิธีการในชั้นเรียนได้อีก เช่น การเคารพธงชาติ การร้องเพลงชาติ เป็นต้น ซึ่งลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้มีส่วนปลูกฝังความรู้สึกรักชาติให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก

2.1.3 ครู กล่าวได้ว่า เป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทางการเมืองของเด็ก เพราะ *ประการที่หนึ่ง* สำหรับเด็กแล้วครูคือสัญลักษณ์ของอำนาจ หน้าที่ที่เด็กส่วนใหญ่จะต้องเข้ามาเกี่ยวข้อง มาให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับอิทธิพลทางการเมืองในรูปของตัวบุคคลที่ใช้อำนาจครั้งแรก แม้อาจจะยังไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ทางการเมือง อำนาจทางการเมืองที่เป็นนามธรรมและมีลักษณะร่วม เช่น โครงสร้างของรัฐบาลอย่างสมบูรณ์เท่าใดนัก *ประการที่สอง* ครูในฐานะผู้สอน ถ้าครูมีวิธีการสอนวิธีการถ่ายทอดที่ดี นอกจากจะทำให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเมืองที่ถูกต้องแล้ว ยังอาจทำให้เด็กมีความกระตือรือร้นอีกด้วย แต่ถ้าหากวิธีการสอน วิธีการถ่ายทอดของครูไม่ดี ไม่มีความเหมาะสมแน่นอนนอกจากจะทำให้เด็กขาดความกระตือรือร้น เกิดความเฉื่อยชาทางการเมืองแล้ว ยังอาจทำให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจการเมืองที่ไม่ถูกต้องอีกด้วย *ประการที่สาม* ความรู้ความสามารถของครูผู้สอน ถ้าครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการเมืองเป็นอย่างดี มีความสามารถในการสอนอย่างมีประสิทธิภาพโดยการพยายามปรับปรุงตนเองให้ทันเหตุการณ์ ตลอดจนมีการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ เป็นที่ยอมรับว่าครูผู้สอนคุณลักษณะดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทางการเมืองของเด็ก

2.2 สถาบันระดับอุดมศึกษาได้แก่วิทยาลัย โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยกล่าวได้ว่าเป็นสถาบันหรือตัวแทนให้การเรียนรู้ทางการเมืองที่สำคัญของนิสิตนักศึกษา โดยทั่วไปมักจะเป็นแหล่งที่เปลี่ยนแปลงลักษณะที่นิ่งเฉยทางการเมือง การไม่แสดงออกทางการเมือง ความไม่สนใจที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองให้ความสนใจอยากแสดงออกทางการเมือง

3. กลุ่มเพื่อน (Peer Group) เป็นกลุ่มปฐมภูมิ ประกอบด้วยบุคคลที่มีอายุและฐานะทางสังคมทัดเทียมกัน โดยทั่วไปมีความสำคัญในการให้การเรียนรู้ทางสังคมและการปรับตัวของบุคคลในสังคม ในกรณีของการให้การเรียนรู้ทางการเมืองเป็นที่ยอมรับกันว่ากลุ่มเพื่อนมิได้ มีบทบาทยิ่งหย่อนไปกว่าครอบครัวและโรงเรียน โดยเฉพาะในช่วงที่เด็กอยู่ในวัยรุ่นและวัยที่เป็นผู้ใหญ่ดังปรากฏในผลการวิจัยของ Massialas ที่พบว่า นอกจากครอบครัวและสถาบันการศึกษาได้แก่ โรงเรียนจะมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ทางการเมืองแก่เด็กแล้ว กลุ่มเพื่อนก็มีอิทธิพลในเรื่องนี้อยู่มาก ในแง่ของการต่อสู้เด็กวัยรุ่นมักจะต่อสู้ตามความเชื่อของกลุ่ม นอกจากนี้พวกนี้มักจะมีความเชื่อทางสังคมและการเมืองไปในทางที่ดี ความแตกต่างในบทบาทระหว่างกลุ่มเพื่อนและครอบครัวคงจะอยู่ที่ขณะที่ครอบครัวช่วยสร้างการรับรู้ การเลียนแบบ ความจงรักภักดีทางการเมืองให้กับเด็ก ๆ ในช่วงระยะเริ่มต้นของชีวิต กลุ่มเพื่อนจะช่วยในช่วงเข้าสู่วัยรุ่นได้โดยการให้การเรียนรู้ทางการเมืองในระดับที่สูงขึ้นจนกระทั่งเด็กสามารถเข้าใจและปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในโลกแห่งการเมืองได้

4. กลุ่มอาชีพ ถือกันว่ามีความสำคัญในการให้การเรียนรู้ทางสังคมและทางการเมืองให้แก่บุคคล ในกรณีของการให้การเรียนรู้ทางสังคมเมื่อบุคคลได้รับการเตรียมพร้อมที่จะประกอบอาชีพของตนเองจะพบว่า ในแต่ละกลุ่มอาชีพจะมีวิธีการโดยเฉพาะของตน ซึ่งอาจจะไม่เข้ากับกลุ่มอาชีพอื่นในกรณีของการเรียนรู้ทางการเมือง เช่น กลุ่มชาวนา กลุ่มเกษตรกร นอกจากจะช่วยให้สมาชิกใหม่ของกลุ่มได้เรียนรู้ทางสังคมคือระเบียบวิธีการของกลุ่ม การอยู่ร่วมกันควรให้ความช่วยเหลือกันและกัน ในบางกรณียังได้ช่วยสมาชิกของกลุ่มได้เรียนรู้หรือมีทัศนคติทางการเมืองอีกด้วย เพราะในหลายกรณีการที่กลุ่มดังกล่าวจะได้มาซึ่งความต้องการหรือผลประโยชน์จะต้องมีการเคลื่อนไหวชุมนุมประท้วง ในกรณีดังกล่าวสมาชิกของกลุ่มบุคคลจะมีการเรียนรู้วิธีการเคลื่อนไหวชุมนุมวิธีการใช้อำนาจต่อรองกับนายจ้าง เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือแม้กระทั่งกับรัฐบาล ในแง่นี้จะเห็นได้ว่ากลุ่ม (อาชีพ) มีส่วนช่วยให้สมาชิกของกลุ่มได้การเรียนรู้ทางการเมือง

5. สื่อมวลชน (Mass Media) สื่อมวลชนหมายถึงสื่อหรือช่องทางของการสื่อสารมวลชนซึ่งได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสือ นิตยสาร โดยทั่วไปมีหน้าที่สำคัญดังนี้คือ หน้าที่เสนอข่าวสาร เสนอความเห็น บริการศึกษา และทำหน้าที่ทางด้านบันเทิง ซึ่งหน้าที่เหล่านี้ โดยเฉพาะหน้าที่เสนอข่าวและเสนอความเห็นมีผลต่อทัศนคติความโน้มเอียงทางการเมืองของบุคคล

เพราะข่าวที่เสนอทุกวันส่วนหนึ่งเป็นข่าวที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเหตุการณ์ทางการเมืองที่สื่อมวลชนได้ถ่ายทอดจากรัฐบาลมาสู่ประชาชน

6. สถาบันการเมือง (Political Institution) ได้แก่พรรคการเมืองกลุ่มผลประโยชน์ นอกจากทำหน้าที่ในการเป็นตัวแทนประชาชน เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรของรัฐบาล สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายในประเทศแล้วยังมีส่วนในการทำหน้าที่ในการเรียนรู้ทางการเมืองมักจะกระทำโดยผ่านการให้ข่าวสารทางหนังสือพิมพ์ การประชุมปรึกษาหารือ การติดต่อเป็นส่วนตัว รวมทั้งการดำเนินงานของพรรคในท้องถิ่น ซึ่งถ้าหากกระทำอย่างกระตือรือร้นจะมีส่วนทำให้ประชาชนเกิดความสนใจในเมืองได้ อาจกล่าวสรุปได้ว่า สถาบันสำคัญที่มีผลต่อการกลมกลืนทางการเมืองของนิสิตคือครอบครัว สถาบันการศึกษา และกลุ่มเพื่อน เนื่องจากทั้งสามสถาบันที่กล่าวมานี้ล้วนมีความใกล้ชิด

6. แนวคิด การเลือกตั้ง

ความหมายของการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งเป็นเงื่อนไขที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพราะการเลือกตั้งเป็นการแสดงออกซึ่งเจตนารมณ์ของประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศ ในอันที่จะมอบความไว้วางใจในตัวแทนตน การออกเสียงเลือกตั้งเป็นสิทธิขั้นมูลฐานของมนุษย์ โดยเฉพาะสังคมประชาธิปไตย ทั้งนี้พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายของการเลือกตั้งไว้ว่า หมายถึง การเลือกบุคคลเพื่อเป็นตัวแทนตน กรณีต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล เป็นต้น การเลือกตั้งมีความหมายจำแนกออกเป็นสองประการกล่าว คือ การเลือกตั้งในแง่กฎหมายการเลือกตั้งในแง่ของปรัชญา โดยในส่วนแรก การเลือกตั้งในแง่กฎหมายนั้น เป็นการพิจารณากฎหมายลงคะแนนเลือกตั้งโดยทั่วไปจะมีสภาพอยู่สามประการ คือ

1. การเลือกตั้งที่เป็นสิทธิ ในแง่นี้การเลือกตั้งถือเป็นสิทธิที่มีความสำคัญประการหนึ่ง ที่รัฐต้องให้ความคุ้มครอง
2. การเลือกตั้งในฐานะที่เป็นอภิสิทธิ์ เป็นการที่ผู้ลงคะแนนมีความเป็นอิสระที่จะเลือกกระทำกรอย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้ ที่ได้รับการยอมรับของกฎหมาย ปราศจากการแทรกแซงหรือเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น
3. การเลือกตั้งในฐานะที่เป็นหน้าที่ หมายถึง การที่บุคคลจำเป็นต้องกระทำหรืองดเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่มีสภาพเป็นหน้าที่จึงเป็นไปโดยกฎหมาย

ได้ระบุหรือบังคับให้ผู้ออกเสียงลงคะแนนไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง โดยถือเป็นหน้าที่อย่างหนึ่งที่ต้องกระทำในส่วนที่สอง การเลือกตั้งในแง่ปรัชญา แบ่งออกเป็น 3 ประการ

ประการที่ 1 การลงคะแนนเลือกตั้งมีสภาพเป็นสิทธิตามธรรมชาติ กล่าวคือ เป็นสิทธิที่เกิดมากับบุคคลในฐานะที่เป็นหน่วยงานหนึ่งของรัฐ ทั้งนี้เพราะบุคคลย่อมเสมอภาคกัน อันเป็นลักษณะตามธรรมชาติปกติของมนุษย์ ซึ่งหากบุคคลใดเป็นผู้บรรลุนิติภาวะมีความเป็นผู้ใหญ่ และไม่มีลักษณะต้องห้ามจะมีสิทธิ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ประการที่ 2 การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่มีสภาพเป็นการกิจสาธารณะ กล่าวคือ ความก้าวหน้าของสังคมย่อมขึ้นอยู่กับการปฏิบัติงานของบุคคลให้เป็นไปตามหน้าที่อย่างชาญฉลาด เมื่อเป็นดังนี้ การให้สิทธิ์ลงคะแนนเลือกตั้งจึงจำกัดเฉพาะแก่บุคคลที่เหมาะสมและสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ด้วยดีเท่านั้น

ประการที่ 3 การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมีสภาพเป็นสิทธิ์คัดค้านการกระทำ กล่าวคือผู้ออกเสียงลงคะแนนที่คัดค้านการกระทำหรือนโยบายของรัฐ การลงคะแนนให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่สนับสนุนรัฐบาลหรือร่วมรัฐบาลพรรครัฐบาลหรือพรรคร่วมรัฐบาล

คุณค่าของการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งได้รับการกล่าวถึงว่าเป็นวิธีการที่อาจมีข้อเสีย น้อยที่สุดในการที่จะให้คนส่วนใหญ่ได้มีส่วนร่วมหรือมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศในระบอบประชาธิปไตยที่ถือว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน โดยกาเลือกตั้งเป็นกระบวนการสรรหาผู้ปกครองหรือรัฐบาลโดยสันติวิธีที่มีคุณค่าใน 2 ประการ ดังนี้

ประการที่ 1 การเลือกตั้งเป็นการสร้างความชอบธรรมให้กับอำนาจรัฐบาล หรือผู้ปกครองที่มาจากกาเลือกตั้ง เนื่องจากการเลือกตั้งเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการให้ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งได้มีโอกาสคัดเลือกว่าตนไปเป็นรัฐบาลบริหารประเทศ และเมื่อรัฐบาลบริหารประเทศโดยผ่านการเลือกตั้งเป็นการแสดงเจตจำนงในการปกครองประชาชนแล้ว นโยบายสาธารณะซึ่งพิจารณาได้ง่าย ๆ ว่าคือสิ่งรัฐบาลเลือกที่จะทำหรือไม่ทำผู้ใช้อำนาจการเมืองการปกครองซึ่งได้รับอานัติจากประชาชนย่อมสามารถกระทำการต่าง ๆ ในนามประชาชนได้อย่างเต็มที่เพราะได้รับอำนาจโดยความยินยอมจากประชาชนนั่นเอง

ประการที่ 2 การเลือกตั้งเป็นกลไกการสืบอำนาจโดยสันติ การเลือกตั้งแต่ละครั้งอาจทำให้มีการเปลี่ยนแปลงนายกรัฐมนตรี หรือเปลี่ยนกลุ่มการเมืองที่เข้าทำหน้าที่เป็นรัฐบาลแต่การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการเลือกตั้งย่อมเป็นการเปลี่ยนแปลงตามครรลองและกระบวนการที่รัฐธรรมนูญกำหนด

หลักเกณฑ์พื้นฐานของการเลือกตั้ง

หลักเกณฑ์พื้นฐานของการเลือกตั้ง สามารถจำแนกได้ดังต่อไปนี้

1. หลักความอิสระแห่งการเลือกตั้ง หมายถึง การจัดการดำเนินงานเลือกตั้งต้องให้เกิดอิสระเสรีแก่ผู้มีสิทธิออกเสียงในการเลือกตั้งอย่างเต็มที่ กล่าวคือ ทุกคนย่อมใช้สิทธิของตนได้อย่างอิสระปราศจากการบังคับความกดดันทางจิตใจหวังการกระทำใด ๆ รวมทั้งการหาทางป้องกันมิให้มีการกระทำดังกล่าว อันจะเป็นผลต่อการตัดสินใจออกเสียงเลือกตั้งและเป็นผลให้การเลือกตั้งบิดเบือนไปจากเจตจำนงที่แท้จริงของผู้ออกเสียงเลือกตั้งและยังรวมไปถึงความเป็นอิสระการไม่ไปออกเสียงเลือกตั้งด้วย ซึ่งหมายความว่าหากผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งไม่ประสงค์จะไปใช้สิทธิของตน รัฐบาลก็ไม่สามารถนำมาตราการใด ๆ มาบังคับให้ต้องไปเลือกตั้งได้ หลักความเป็นอิสระของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ในบางประเทศยังครอบคลุมไปถึงการเตรียมการเลือกตั้ง โดยเฉพาะการหาเสียงการเลือกตั้ง

2. การเลือกตั้งตามกำหนดระยะเวลา หมายถึงการเลือกตั้งกำหนดให้มีเวลาที่แน่นอน เช่น กำหนดการเลือกตั้งให้มีการเลือกตั้งโดยปกติ 4 ปีหรือ 6 ปี ด้วยเหตุที่ต้องการให้ผู้ใช้อำนาจทางการเมืองที่ได้รับมอบหมายจากประชาชนมีความรับผิดชอบมากขึ้นลดอำนาจการผูกขาดและเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นได้มีโอกาสเข้าสู่การใช้อำนาจการเมืองเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

3. หลักการเลือกตั้งอย่างแท้จริงหรือการเลือกตั้งที่ยุติธรรม กล่าวคือ รัฐบาลมีหน้าที่สำคัญที่จะต้องดำเนินการให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยบริสุทธิ์ตามกฎหมายและเป็นการสะท้อนการแสดงออกซึ่งเจตจำนงที่แท้จริงของประชาชน ด้วยเหตุดังกล่าวจึงต้องจัดให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการดำเนินการเลือกตั้งของตนให้ได้มากที่สุด รวมทั้งเปิดโอกาสให้มีการคัดค้านการเลือกตั้งได้เมื่อเห็นว่าการเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยบริสุทธิ์

4. หลักการออกเสียงทั่วไป เป็นการเปิดโอกาสให้มีการเลือกตั้งอย่างทั่วถึงโดยไม่มี การกีดกันหรือจำกัดสิทธิของบุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นพิเศษ โดยอาศัยข้อพิจารณาทางการเมือง เศรษฐกิจ หรือสังคม เพื่อนำมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบุคคลหนึ่งบุคคลใดว่ามีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งหรือไม่ เว้นแต่บุคคลที่มีข้อจำกัดอันเป็นที่ยอมรับทั่วไปหรือเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายเฉพาะที่กำหนดไว้ เช่น บุคคลที่จิตบกพร่อง ผู้ต้องขัง เป็นต้น

5. หลักการเลือกตั้งอย่างเสมอภาค เป็นหลักเกณฑ์ที่สำคัญอย่างหนึ่งซึ่งยอมรับในคุณค่าความเท่าเทียมกันของมนุษย์ หลักการนี้มีสาระสำคัญอยู่ที่ บุคคลมีความเสมอภาคกันที่จะได้รับความคุ้มครองได้รับการปฏิบัติจากรัฐอย่างเท่าเทียมกัน มิใช่เลือกปฏิบัติเพราะเหตุความแตกต่างเรื่องแหล่งกำเนิด เพศ การนับถือศาสนา เป็นต้น หลักการเลือกตั้งอย่างเสมอภาคนั้น เป็นหลักการขั้นพื้นฐานของการเลือกตั้งที่มีความสำคัญในทางปฏิบัติมากที่สุด โดยมีวัตถุประสงค์สอดคล้องกับ

หลักทั่วไปของการเลือกตั้งและทำให้การเลือกตั้งมีความสมบูรณ์มากขึ้นในแง่ของการทำให้คะแนนเสียงแต่ละคะแนนของผู้มีสิทธิออกเสียงได้มีโอกาสส่งผลในการเลือกตั้งอย่างเต็มที่ซึ่งหมายความว่า บุคคลที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งมีสิทธิคนหนึ่งเสียงทุกคะแนนมีน้ำหนักเท่ากัน หลักการนี้เป็นสาระสำคัญหนึ่งของการเลือกตั้งในระบบประชาธิปไตย และเป็นตัวค้ำประกันหลักความเป็นเสรีของการเลือกตั้ง เนื่องเพราะการเลือกตั้งเป็นในทางลับแล้ว การเลือกตั้งก็จะไม่อาจเป็นไปได้ในเชิงหลักการ

ความหมายของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543 ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. มีสัญชาติไทย ถ้าแปลงสัญชาติต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี
2. มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี บริบูรณ์ ในวันที่ 1 มกราคม ของปีที่มีการเลือกตั้ง
3. มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วไม่น้อยกว่า 90 วัน นับถึงวันเลือกตั้ง

และไม่มีลักษณะต้องห้ามดังนี้

- 3.1 วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- 3.2 เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- 3.3 ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาล หรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายอยู่ในระหว่าง

ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

ในกรณีที่ผู้มีสิทธิแต่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และมีได้แจ้งเหตุ การไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งให้ผู้นั้น เสียสิทธิ ดังต่อไปนี้

1. สิทธิยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่น
2. สิทธิร้องคัดค้านการเลือกกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่
3. สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่น
4. สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่
5. สิทธิเข้าชื่อร้องขอ เพื่อให้รัฐสภา พิจารณากฎหมาย ตามกฎหมายว่าด้วย การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

6. สิทธิเข้าซื้อร้องขอ ให้สภาท้องถิ่นพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่น ตามกฎหมายว่าด้วยการ

7. สิทธิเข้าซื้อร้องขอ เพื่อให้วุฒิสภามีมติถอดถอนบุคคล ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

8. สิทธิเข้าซื้อร้องขอ ให้ถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น ตามกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น โดยการเสียสิทธิ มีกำหนดเวลาตั้งแต่วันเลือกตั้งครั้งที่ผู้นั้นไม่ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง จนถึงวันเลือกตั้งครั้งที่ผู้นั้นไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง วิชา ชินบุตร (2550 1-10)

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับความคิดทางการเมือง

จากการรวบรวมผลงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

ชัยวัฒน์ รัชชกร (2522 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความเข้าใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนศึกษาเฉพาะกรณีประชาชนอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยค่อนข้างต่ำ ประชาชนมีความกระตือรือร้นในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครองค่อนข้างต่ำ เพศมีอิทธิพลต่อความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยและความกระตือรือร้นในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยพบว่า เพศชายมากกว่าเพศหญิง ระดับการศึกษามีอิทธิพลต่อความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย และความกระตือรือร้นในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครอง ผู้ที่มีระดับการศึกษายิ่งสูงขึ้นจะมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองและมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำ

มานะศรี ยงเจริญ (2522) อ่างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 48) ทำการศึกษาวิจัยการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาไทยโดยศึกษาจากนักศึกษาคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ชั้นปีที่ 3 และปีที่ 4 ประจำปีการศึกษา พ.ศ. 2519-2520 เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านสถานภาพทางสังคมความรู้และทัศนคติทางการเมืองกับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งจำแนกเป็น 5 กลุ่ม ของกิจกรรม ได้แก่ การประท้วง การมีบทบาทในชุมชน การรณรงค์หาเสียง และทำรายงานให้พรรค การสื่อข่าวสารทางการเมือง และการลงคะแนนเสียง ผลการศึกษาวินิจฉัย สรุปได้ว่า

- 1) นักศึกษาชายเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่านักศึกษาหญิงในทุกกิจกรรม

2) นักศึกษาที่มีอายุมากจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่ากลุ่มที่มีอายุน้อยในกิจกรรม การประท้วงและการลงคะแนนเสียง

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2523 อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 48) ได้ทำการวิจัยเรื่องข่าวสารทางการเมืองของคนไทย ซึ่งมีผลการศึกษาที่สำคัญพอสรุปได้ดังนี้

1. ตัวแปรที่มีอิทธิพลในการกำหนดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในความรู้อาสาทางการเมืองของคนไทย ได้แก่ เพศ การศึกษา และรายได้
2. ตัวแปรที่นำมาทดสอบและพบว่าไม่มีอิทธิพลต่อระดับการมีข่าวสารทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ ระดับอายุ และภูมิภาคที่อยู่อาศัย
3. โดยเฉลี่ยคนไทยรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนคือ วิทยุและโทรทัศน์มากกว่าแหล่งข่าวสารทางการเมืองอื่น ๆ
4. สำหรับผู้ที่มีข่าวสารทางการเมืองสูง จะเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากแหล่งข่าวสารต่าง ๆ

ไกรวูธ จิระบุตร (2523) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 48) ศึกษาทัศนคติทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาไทย พบว่า

- 1) นิสิตชายมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมากกว่านิสิตหญิง และมีทัศนคติอำนาจนิยมน้อยกว่านิสิตหญิง
- 2) ในเรื่องระดับการศึกษานั้นยังมีการศึกษาในชั้นปีที่สูงขึ้น นิสิตจะมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยและอำนาจนิยมลดลง
- 3) นิสิตที่เรียนทางด้านสังคมศาสตร์จะมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมีความสำนึกในหน้าที่พลเมือง มีความเชื่อมั่นในตัวเองมีความกระตือรือร้นเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าพวกเรียนทางด้านวิทยาศาสตร์ นอกจากนั้นนิสิตที่เรียนทางด้านสังคมศาสตร์มีทัศนคติทางการเมืองแบบอำนาจนิยมน้อยกว่านิสิตที่เรียนทางด้านวิทยาศาสตร์

ถม ทรัพย์เจริญ (2523 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนไทย ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร ผลการศึกษา พบว่า เพศชาย ผู้ที่มีรายได้สูง ผู้ที่เป็นสมาชิกกลุ่ม ผู้ที่ติดตามข่าวสารโดยเฉพาะจากวิทยุและหนังสือพิมพ์สูง จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองสูงและพบอีกว่าผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นสูง จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชาติสูงด้วย การมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไม่ได้มีเหตุ จูงใจมาจากการชักชวนของผู้อื่น สำหรับการศึกษาวินิจฉัยเรื่องการรับรู้ข่าวสารของคนไทย

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และสายทิพย์ สุกดีพันธ์ (2526 : 71-79) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การรับรู้ข่าวสารของคนไทย พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้ข่าวสารทางการเมือง ได้แก่ ระดับ การศึกษา รายได้ และอายุ โดยระดับการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่มีความสัมพันธ์กับความสนใจ ข่าวสารทางการเมืองสูงสุดจากสื่อต่าง ๆ ทั้งการฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์อ่านหนังสือพิมพ์ รวมทั้งการ สนทนาในประเด็นปัญหาทางการเมือง ผู้ที่มีรายได้สูงจะติดตามข่าวสารทางการเมืองในความถี่ที่สูง กว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำ ส่วนผู้ที่มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 26-30 ปี และ 31-40 ปี เป็นกลุ่มที่มีความสนใจ ข่าวสารทางการเมืองสูงกว่าวัยอื่น ๆ

จัญ จงสวัสดิ์ (2533) อ่างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 49) ได้ศึกษาเรื่อง แบบแผนการ มีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นรูปแบบสุขาภิบาล : ศึกษาเปรียบเทียบ ระหว่างประชาชนในเขตสุขาภิบาลที่ประธานกรรมการสุขาภิบาลมาจากการเลือกตั้งและประธาน กรรมการโดยตำแหน่ง พบว่า

1. เพศ ผู้ชายมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้หญิง
2. อายุ ผู้มีอายุสูงกว่าระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้ที่มีอายุต่ำกว่า
3. การศึกษา ผู้ที่มีการศึกษาระดับปานกลาง มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่า ผู้ที่มีการศึกษาระดับต่ำ และเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในอัตราสูงกว่า ปัจจัยอื่น ๆ
4. รายได้ ผู้ที่มีรายได้สูงมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำ และ ปานกลาง และเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นอันดับสองรองจาก ปัจจัยด้านการศึกษา

เกรียงไกร จงเจริญ (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ผู้นำกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของชุมชนศึกษากรณีเขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า ผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่ ได้รับการยอมรับจากประชาชนในชุมชน และมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของบุคคลในชุมชน โดยที่ผู้นำชุมชนเป็นบุคคลที่ชุมชนให้ความเชื่อใจและมอบความไว้วางใจให้ เป็นตัวแทนของชุมชนในการที่จะมีสิทธิมีเสียงในเรื่องต่าง ๆ และเป็นผู้ที่จูงใจให้บุคคลในชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเพื่อส่วนรวม รวมทั้งได้เป็นผู้มีส่วนในการชักจูงโน้มน้าวให้บุคคล ในชุมชนไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ตนเองเห็นว่าเหมาะสมอีกด้วย ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า การยอมรับในตัวผู้นำ และการตัดสินใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะรวมอยู่ที่ผู้นำ ชุมชนเป็นสำคัญ

จิตกานต์ ธนาโอพาร (2537) อ่างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 50) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่องการสื่อสารกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย : ศึกษาเฉพาะกรณี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์พบว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีการสื่อสารทางการเมืองอยู่ในระดับที่ไม่สูงนัก เนื่องจากความสนใจที่จะเปิดรับข่าวสารการเมืองนั้นมีค่อนข้างน้อย ในส่วนของผลการศึกษาก็เกี่ยวกับการใช้การสื่อสารของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยนั้น ได้พบว่าการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนนั้นสื่อมวลชนที่เป็นแหล่งข่าวสารสำคัญที่นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่เปิดรับข่าวสารเป็นประจำ คือ โทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ ในขณะที่การเปิดรับข่าวสารจากวิทยุและนิตยสารนั้น นิสิตนักศึกษา ส่วนใหญ่มีการเปิดรับเป็นครั้งคราวเท่านั้น ส่วนการเปิดรับข่าวสารการเมืองนั้น พบว่า นิสิตนักศึกษา ส่วนใหญ่ติดตามข่าวสารการเมืองจากสื่อโทรทัศน์ในระดับค่อนข้างสูง ส่วนการติดตามข่าวสารการเมืองจากสื่อหนังสือพิมพ์ และสื่อวิทยุขึ้นอยู่กับระดับปานกลาง และความสนใจในการติดตามอ่านบทความการเมืองในหนังสือพิมพ์นั้นอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย

เนตรนภา นาสล (2538) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 50) ได้ทำการศึกษาเรื่องทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย : ศึกษาเฉพาะกรณีนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งผลการวิจัย พบว่า นิสิตส่วนใหญ่มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับปานกลาง ความแตกต่างในเรื่องเพศ อายุภูมิถิ่นกำเนิด และฐานะทางครอบครัว ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างกันของทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย แต่ความแตกต่างในเรื่องชั้นปีที่ศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา ความสนใจข่าวสารการเมือง และการเข้าร่วมกิจกรรม ก่อให้เกิดความแตกต่างในทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ (2538) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 51) ได้ศึกษาเรื่อง ทัศนคติทางการเมืองของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้เยาวชนกลุ่ม 1 - 18 ปี ผลการศึกษา พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีความสนใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองและสนใจเลือกตั้งบุคคลมากกว่าเลือกพรรคการเมือง เยาวชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่านักการเมืองไม่ค่อยน่าศรัทธาในด้านปัจจัยภูมิหลังกับทัศนคติทางการเมือง พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับเพศ รายได้ ไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องทัศนคติทางการเมืองแต่เยาวชนที่เคยเรียนเกี่ยวกับประชาธิปไตยจะมีทัศนคติแตกต่างจากผู้ที่ไม่เคยเรียนในด้านความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความสนใจทางการเมืองของเยาวชนกับระดับทัศนคติ พบว่าเยาวชนมีระดับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยที่เยาวชนที่ติดตามข่าวสารทางการเมืองเป็นประจำจะมากกว่า และเยาวชนที่ติดตามน้อยจะน้อยกว่า และเยาวชนที่มีความสนใจแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองภายในครอบครัวมากจะมากกว่า และเยาวชนที่มีความสนใจแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองภายในครอบครัวน้อยจะน้อยกว่า และเยาวชนที่มีระดับความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยสูงจะสูงกว่า และเยาวชนที่มีระดับความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยน้อยจะน้อยกว่า

จิราพร บุญพร (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย : ศึกษาเฉพาะกรณีครูประถมศึกษา อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการศึกษา พบว่า ครูประถมศึกษาอำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ มีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยในระดับปานกลาง ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของครูประถมศึกษา อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับเงินเดือน ระดับตำแหน่งระยะเวลาในการปฏิบัติงาน การเข้าร่วมกิจกรรมเป็นสมาชิกในกลุ่มทางสังคม ความสนใจรับรู้ข่าวสารด้านการเมือง และความสำนึกทางการเมือง ส่วนระดับการศึกษาไม่ใช่ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

จิราชาติ นาคสวัสดิ์ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษาคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยศึกษาจากนักศึกษาที่กำลังศึกษาและลงทะเบียนในปีการศึกษา 2539 จำนวน 120 คน พบว่า

1. ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย พบว่า นักศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมากและ นักศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยน้อย

2. ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา พบว่า นักศึกษามีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับต่ำ แยกประเมินองค์ประกอบแต่ละด้าน ปรากฏว่า โดยเฉลี่ยนักศึกษามีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการติดตามสถานการณ์ทางการเมือง การวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล และการชุมนุมเคลื่อนไหวกิจกรรมทางการเมืองอยู่ในระดับต่ำ

3. ปัจจัยที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านเพศมีความสัมพันธ์ต่อระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา โดยนักศึกษาเพศชายมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่านักศึกษาเพศหญิง สำหรับปัจจัยด้านอายุ ชั้นปีการศึกษา ภูมิลำเนา การเป็นสมาชิกกลุ่ม/ชมรมต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย อาชีพของบิดา - มารดา รายได้ของบิดา - มารดา ความสนใจข่าวสารทางการเมือง และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ไม่มีความสัมพันธ์ต่อระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา

ชไมพร เหล่าพงศ์เจริญ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการครู ศึกษากรณีโรงเรียนก้นทรลักษณ์วิทยา จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งใช้สุ่มตัวอย่างจากข้าราชการครูในโรงเรียนก้นทรลักษณ์วิทยา จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 105 คน ในปีการศึกษา 2539 พบว่า ข้าราชการครูโรงเรียนก้นทรลักษณ์วิทยา จังหวัดศรีสะเกษ มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลาง หากพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ความสนใจติดตามข่าวสารทางการเมือง ข้าราชการครูมีส่วนร่วมในระดับสูง การสนทนาและการสนับสนุนในทางการเมือง การติดตามการหาเสียงของ

นักการเมืองมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง การติดต่อแสดงความคิดเห็นทางการเมือง มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำ นอกจากนี้ยังพบว่า เพศ อายุ อายุราชการ รายได้ต่อเดือน การไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดและการไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งผู้แทนครูในคณะกรรมการต่าง ๆ ที่ต่างกัน จะมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน ส่วนระดับการศึกษาและการมีความรู้ความเข้าใจในทางการเมืองที่แตกต่างกันจะมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ไม่แตกต่างกัน

วัชรี คำนกุล (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนอายุ 18 - 20 ปี ศึกษากรณีอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นเยาวชนทั้งชายและหญิง อายุ 18 - 20 ปี ศึกษากรณีอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 220 คน พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับค่อนข้างต่ำ โดยกิจกรรมที่มีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง รองลงมา ได้แก่ การติดตามข่าวสารทางการเมืองจากสื่อต่าง ๆ และกิจกรรมที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การช่วยเหลือผู้สมัครรับเลือกตั้ง (ทางอ้อม) เช่น ใช้บ้านเป็นที่ชุมนุมหัวคะแนนจัดเลี้ยงอาหาร ใช้บ้านเป็นที่หาเสียง เป็นต้น ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน ได้แก่ ความสนใจข่าวสารทางการเมืองความรู้สึกรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง และความแตกต่างของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน ได้แก่ การยอมรับค่านิยมพื้นฐานทางการเมืองแบบประชาธิปไตยและการยอมรับค่านิยมของสังคมไทยในเรื่องระบบอุปถัมภ์พรรคพวกและเครือญาติ

ฐิติญาธร ผ่องพันธ์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีไทยในเขตบางเขน โดยศึกษาจากสตรีที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเขตบางเขน จำนวน 398 คน พบว่า สตรีที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเขตบางเขนมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำ ทั้งในด้านการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของพรรคการเมือง การร่วมกิจกรรมของชุมชน การชักจูงโน้มน้าวเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้นำทางการเมือง การเข้าร่วมประท้วงและด้านการเป็นผู้สื่อข่าวสารทางการเมือง โดยสตรีที่มีรายได้สถานภาพสมรส และการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมที่แตกต่างกัน จะส่งผลให้สตรีมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน ส่วนประเด็นอายุระดับการศึกษา และอาชีพที่แตกต่างกันไม่ส่งผลให้สตรีมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

สุชุม เกษรสิทธิ์ (2542) อ่างโน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 53) ได้ศึกษาพฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของพนักงานภาคเอกชน : ศึกษากรณีเฉพาะพนักงาน บริษัท เนชั่นพับลิชชิ่ง กรุ๊ป จำกัด พบว่า

- 1) พนักงานส่วนใหญ่รับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากโทรทัศน์เป็นประจำ
- 2) รองลงมาอ่านหนังสือพิมพ์เป็นครั้งคราว

3) สภาพภูมิหลังของพนักงานที่ต่างกันอันได้แก่ ตัวแปรเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ลักษณะงาน และรายได้มีผลต่อพฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง การมีความรู้ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

4) พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์และนิตยสารรายสัปดาห์ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

นิลบล ใจอ่อนนุ่ม (2543) อ่างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 53) ทำการวิจัย เรื่อง การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคลในระดับปานกลาง โดยระดับการเปิดรับแตกต่างกันตามอายุ ระดับการศึกษา รายได้และอาชีพ ส่วนการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในภาพรวมนั้นกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในระดับต่ำ โดยระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกันตามระดับการศึกษา นอกจากนี้การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

เอกรัฐ อำนวยเจริญ (2543) อ่างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 53) ได้ศึกษาเรื่องแบบแผนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดพะเยา โดยศึกษาจากนักศึกษามหาวิทยาลัยนเรศวร วิทยาเขตพะเยาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี วิทยาลัยเทคนิคพะเยา และวิทยาลัยการอาชีพเชียงคำ จำนวน 312 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ให้ความสนใจจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเพราะไม่ชอบที่มีการซื้อสิทธิขายเสียง ขาดความศรัทธาในตัวผู้สมัคร ขาดความศรัทธาต่อระบบการเลือกตั้ง เกิดการเบียดเบียนทางการเมือง เป็นต้น

ชลธิชา มีแสง (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ โดยศึกษาจากนักศึกษาระดับปริญญาโท ภาคพิเศษ จำนวน 313 คน พบว่า

1. นักศึกษาส่วนใหญ่มีความสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองเป็นประจำ โดยติดตามข่าวสารทางโทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ มีความเข้าใจในหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย รวมทั้งมีความรู้สิทธิสมรรถนะทางการเมืองอยู่ในระดับสูง

2. นักศึกษามีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลาง ซึ่งพิจารณาจากกิจกรรมการมีส่วนร่วม 5 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง ด้านการณรงค์ให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ด้านการติดตามสถานการณ์ความเคลื่อนไหวทางการเมือง ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง และด้านการชุมนุมทางการเมือง โดยนักศึกษามีระดับการมีส่วนร่วมในด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง และด้านการติดตามสถานการณ์ความเคลื่อนไหวทาง

การเมืองอยู่ในระดับปานกลาง และมีระดับการมีส่วนร่วมในด้านการณรงค์ให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง และด้านการชุมนุมทางการเมือง อยู่ในระดับต่ำ

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา คือ เพศ อายุ สาขาวิชา ที่จบ อาชีพ และความสนใจในการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ส่วนปัจจัยที่ไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา คือ สถานภาพสมรส ภูมิลำเนา ความเข้าใจในหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย และความรู้สึกรักมีสมรรถนะทางการเมือง

อำพร สุคนธวัฒนสุข (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงในจังหวัดขอนแก่น โดยศึกษาจากนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 380 คน พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับน้อยในทุกระดับการเมือง เพศ สถานศึกษา ชั้นปีที่กำลังศึกษา ประวัติการร่วมกิจกรรม และระดับสำนึกความเป็นพลเมืองมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวม ส่วนอายุ เกรดเฉลี่ยสะสม ภูมิลำเนา อาชีพหลักของผู้ปกครอง และรายได้ต่อเดือนของผู้ปกครองไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

งานวิจัยต่างประเทศ

Dahl (1961) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 55) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากน้อยต่างกันตามลักษณะ ดังนี้

1. ผู้ที่มีรายได้สูงมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำ
2. ผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมสูงมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมต่ำ
3. ผู้ที่มีการศึกษาสูงมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำ
4. ผู้ที่ประกอบอาชีพธุรกิจ การค้า และนักบริหาร มีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่มีอาชีพด้านการใช้แรงงาน

5. ผู้ที่อยู่อาศัยในเขตเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่อยู่อาศัยในเขตเสื่อมโทรม

Lipset (1960) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 55) ได้ศึกษาเรื่องการเลือกตั้งในกลุ่มประเทศประชาธิปไตยในซีกโลกตะวันตก พบว่า ลักษณะทางสังคมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งมากน้อยต่างกัน ได้แก่ รายได้ การศึกษา เพศ อายุ สถานภาพในการสมรส การเข้ากลุ่มสมาคมและกลุ่มอาชีพ

Schramm (1969) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 55) ได้ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสนใจข่าวสารทางการเมืองมากล่าวคือ คนที่มีการศึกษาสูงไม่ว่าจะมีอาชีพหรือฐานะทางเศรษฐกิจอย่างไร จะมีความสนใจในข่าวสารทางการเมืองในระดับที่ไม่แตกต่างกัน สำหรับบุคคลที่มีการศึกษาดำการมีอาชีพที่ได้รับการยกย่องหรือมีเกียรติ หรือมีฐานะทางเศรษฐกิจดีจะทำให้บุคคลนั้นเพิ่มความสนใจในการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของกลุ่มนักเรียนผู้เริ่มมีสิทธิเลือกตั้ง ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกาญจนบุรี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณผสมกับการวิจัยเชิงคุณภาพโดยผู้วิจัยมุ่งเน้นที่จะหาคำตอบของการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยแยกหัวข้อหลักดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประชากร ได้แก่ กลุ่มนักเรียนผู้เริ่มมีสิทธิเลือกตั้งระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกาญจนบุรี ประกอบด้วยโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกาญจนบุรี 14 แห่ง

1) โรงเรียนวิสุทธิรังษี	จำนวน	200	คน
2) โรงเรียนท่าม่วงราษฎร์บำรุง	จำนวน	150	คน
3) โรงเรียนท่ามะกาวิทยาคม	จำนวน	190	คน
4) โรงเรียนทองผาภูมิวิทยาคม	จำนวน	139	คน
5) โรงเรียนบ่อพลอยรัชฎาภิเษก	จำนวน	148	คน
6) โรงเรียนไทรโยคมนตรีกาญจน์	จำนวน	180	คน
7) โรงเรียนด่านมะขามเตี้ยวิทยา	จำนวน	130	คน
8) โรงเรียนเหล่าขวัญวิทยา	จำนวน	128	คน
9) โรงเรียนพนมทวนชนูประถัมภ์	จำนวน	142	คน
10) โรงเรียนพนมทวนพิทยาคม	จำนวน	114	คน
11) โรงเรียนห้วยกระเจาวิทยาคม	จำนวน	69	คน

12) โรงเรียนศรีสวัสดิ์วิทยา	จำนวน	68 คน
13) โรงเรียนหนองขาวโกวิทพิทยาคม	จำนวน	72 คน
14) โรงเรียนกรับใหญ่พิทยาคม	จำนวน	130 คน
รวมทั้งสิ้น 14 โรงเรียน	จำนวน	1,980 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยเชิงปริมาณ ได้จากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ นักเรียนผู้เริ่มมีสิทธิเลือกตั้งระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 14 โรงเรียน ประกอบด้วย

1) โรงเรียนวิสุทธิรังษี	จำนวน	36 คน
2) โรงเรียนท่าม่วงราษฎร์บำรุง	จำนวน	27 คน
3) โรงเรียนท่ามะกาพิทยาคม	จำนวน	34 คน
4) โรงเรียนทองพูนภูมิพิทยาคม	จำนวน	25 คน
5) โรงเรียนบ่อพลอยรัฐราษฎร์	จำนวน	27 คน
6) โรงเรียนไพร่ไทยคมฉีกาญจน์	จำนวน	32 คน
7) โรงเรียนด่านมะขามเตี้ยพิทยาคม	จำนวน	23 คน
8) โรงเรียนเหล่าขวัญพิทยาคม	จำนวน	23 คน
9) โรงเรียนพนมทวนชนูประถัมภ์	จำนวน	25 คน
10) โรงเรียนพนมทวนพิทยาคม	จำนวน	20 คน
11) โรงเรียนห้วยกระเจาพิทยาคม	จำนวน	13 คน
12) โรงเรียนศรีสวัสดิ์วิทยา	จำนวน	11 คน
13) โรงเรียนหนองขาวโกวิทพิทยาคม	จำนวน	13 คน
14) โรงเรียนกรับใหญ่พิทยาคม	จำนวน	23 คน
รวมทั้งสิ้น 14 โรงเรียน	จำนวน	333 คน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้จากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ นักเรียนผู้เริ่มมีสิทธิเลือกตั้งระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกาญจนบุรี มี 3 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 35 คน โดยการเก็บข้อมูล 2 วิธีการ คือ

1. วิธีการเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม จำนวน 333 ชุด เก็บข้อมูลจากนักเรียนผู้เริ่มมีสิทธิเลือกตั้งระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 14 โรงเรียน จำนวน 333 คน

2. วิธีการเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์ จำนวน 35 ชุด ประกอบกับจัดเวที แสดงความคิดเห็น โดยตั้งประเด็นความคิดเห็นทางการเมือง เก็บข้อมูลเฉพาะนักเรียนผู้เริ่มมี สิทธิเลือกตั้งระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกาญจนบุรี มี 3 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 35 คน

ซึ่งทุกส่วนดังกล่าวจากข้างต้นจะรวมกันเป็นข้อมูลที่สำคัญในการศึกษาช่องทางรับรู้ ข่าวสารทางการเมืองกับความคิดทางการเมืองต่อไป ในการนี้ ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยตนเอง และได้ขอความอนุเคราะห์หุ้คุณครูของ โรงเรียนเป้าหมายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาโดยผู้วิจัย โดยอาศัยทฤษฎี กรอบแนวคิดและเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ตาม เพศ ลักษณะพื้นฐานของครอบครัว เขตที่พักอาศัย การเข้าร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียน มีลักษณะคำถามเป็นแบบเปิด และแบบเลือกตอบ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับ ความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ตามความรู้ ความเข้าใจ ทศนคติ การแสดงออก ที่เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย มีลักษณะ คำถาม เป็นแบบเปิด แบบเลือกตอบ และแบบ Rating Scale

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับ การรับรู้ข่าวสาร ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ตามการรับรู้ข่าวสาร การสื่อสาร การเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีลักษณะคำถามเป็น แบบเลือกตอบ และแบบเปิด

2.2 การทดสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้ เมื่อสร้างเสร็จแล้วได้นำไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความ ตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ความถูกต้อง ครบถ้วนของคำถาม และคำตอบ ความเป็นปรนัย (Objective) แก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะแล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง 30 คน เพื่อตรวจสอบ คุณภาพความเป็นไปได้ในการนำไปใช้และความเข้าใจในการถามตอบ

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาของการวิจัยเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาของการวิจัยเชิงคุณภาพคือ แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัย การ บันทึกภาคสนาม การสัมภาษณ์ (Interviewing) และการสังเกต (Observation) โดยผู้วิจัยจะทำการ สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Non – Official) ผ่านแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้างด้วยตัวเองกับ กลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะของแบบสัมภาษณ์ แบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง โดยลักษณะแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างจะไม่มีแบบแผนที่ชัดเจนแน่นอน การตั้งคำถามไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว ผู้วิจัยสามารถปรับคำถามให้ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลตามต้องการ อย่างไรก็ตาม ใดก็ตาม ถึงแม้ว่าผู้สัมภาษณ์จะสามารถตอบได้ได้อย่างเสรี แต่การสัมภาษณ์ ก็จะทำภายในกรอบเป้าหมายที่กำหนดเพื่อไม่ให้มีการหลงประเด็น โดยรูปแบบของแบบสัมภาษณ์สามารถดูได้ในภาคผนวก

ในการหาคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น โดยในการสร้างแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้คำนึงถึงความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ความเที่ยงตรงตามมโนทัศน์ ความเที่ยงตรงตามสภาพ ความเป็นปรนัย ความหมายของการวัด และประสิทธิภาพของเครื่องมือเป็นสำคัญ และได้นำมาให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ ในการตรวจสอบเครื่องมือ ได้ตรวจสอบข้อคำถามแต่ละข้อ และได้นำไปแก้ไขตามคำแนะนำ แล้วนำมาให้ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือ ตรวจสอบอีกครั้งก่อนที่จะนำไปสัมภาษณ์ โดยทำการสัมภาษณ์นักเรียนผู้เริ่มมีสิทธิเลือกตั้งระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 3 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 35 คน

การดำเนินการจัดเวทีแสดงความคิดเห็น (Focus Group)

โดยจัดให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายของการวิจัยได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ปราศจากการชี้นำให้เป็นไปตามธรรมชาติ ตามประเด็นหัวข้อ ดังนี้

1. ประเด็นแนวความคิดเห็นทางการเมือง
2. ประเด็นแนวความคิดเห็นและเสรีภาพของนักเรียน
3. ประเด็นแนวความคิดเห็นที่ข้องเกี่ยวกับเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตย
4. ประเด็นแนวความคิดเห็นเกี่ยวกับความเท่าเทียมในสังคมประชาธิปไตย
5. ประเด็นแนวความคิดเห็นการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยภายใต้

กฎหมายรัฐธรรมนูญ

6. ประเด็นแนวความคิดเห็นเกี่ยวกับความเสมอภาค
7. ประเด็นแนวความคิดเห็นที่ข้องเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีความสำคัญ

อย่างไรในระบอบความเป็นประชาธิปไตย

8. ประเด็นแนวความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกตั้งในทุกระดับ
9. ประเด็นแนวความคิดเห็นที่มีต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยเชิงปริมาณผสมผสานกับการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้แนวคิดการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับความคิดทางการเมืองโดยใช้ข้อมูลจากสองแหล่งคือข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลภาคสนามเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลและการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1 กลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการ ในโรงเรียนของรัฐบาลที่มีการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรีที่กำหนดไว้ในเป้าหมายการวิจัยในเดือนกุมภาพันธ์ 2553 และรวบรวมข้อมูลที่สมบูรณ์ได้ จำนวนทั้งหมด 333 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 100 และดำเนินการสัมภาษณ์พร้อมจัดเวทีแสดงความคิดเห็นในกลุ่มตัวอย่าง 35 คน ที่กำหนดไว้ของกลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงคุณภาพ

3.2 ทรัพยากรที่ใช้

- 3.2.1 บุคลากร ได้แก่ ผู้วิจัย และผู้ช่วยผู้วิจัย
- 3.2.2 เครื่องคอมพิวเตอร์ และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
- 3.2.3 กล้องบันทึกภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว
- 3.2.4 เครื่องบันทึกเสียง
- 3.2.5 กระดาษพิมพ์ เครื่องเขียน และอุปกรณ์สำนักงาน
- 3.2.6 ยานพาหนะ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ทำการแจกแจงความถี่ จำแนกตามกลุ่มตัวแปรอิสระที่ศึกษา นำเสนอผลด้วยการบรรยาย ประกอบตาราง

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัย เรื่อง การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของกลุ่มนักเรียนผู้เริ่มมีสิทธิเลือกตั้ง ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกาญจนบุรี ได้ผลการวิจัยดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานทั่วไปบางประการของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ดังแสดงในตารางที่ 4.1 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 69.4 เป็นนักเรียนหญิง และเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 96.4) มีอายุ 18 ปี ที่เหลือร้อยละ 3.6 มีอายุ 19 ปี ส่วนใหญ่ มีจำนวนพี่น้อง 1-2 คน รองลงมา มีพี่น้อง 3-4 คน และส่วนน้อยมีจำนวนพี่น้อง 5-6 คน คิดเป็นร้อยละ 66.7, 30.0 และ 3.3 ตามลำดับ โดยนักเรียนเกินครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 55.9) เป็นบุตรคนที่ 1 รองลงมา (ร้อยละ 31.5) เป็นบุตรคนที่ 2 ที่เหลือเป็นบุตรคนที่ 3, 4, 5 และ 6 คิดเป็นร้อยละ 9.6, 1.8, 0.9 และ 0.3 ตามลำดับ ส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่กับพ่อแม่ (ร้อยละ 88.3) รองลงมาอยู่กับญาติ (ร้อยละ 8.4) มีเพียงส่วนน้อยที่พักอยู่หอพักตามลำพัง, พักในวัด และพักอยู่ในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 0.9, 1.8 และ 0.6 ตามลำดับ

ส่วนเขตอำเภอที่พักอาศัย พบว่า นักเรียนพักอาศัยอยู่ในเขตอำเภอนำม่าง, เมือง และท่ามะกา มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 29.4, 21.9 และ 20.1 ตามลำดับ รองลงมาอยู่ในเขตอำเภอนมทวน, ทองผาภูมิ, ไทรโยค, ด่านมะขามเตี้ย และบ่อพลอย คิดเป็นร้อยละ 12.0, 6.0, 3.9, 3.9 และ 1.5 ตามลำดับ ส่วนอำเภอห้วยกระเจา, สังขละบุรี, เลขาขวัญ และศรีสวัสดิ์ มีนักเรียนพักอาศัยอยู่จำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 0.3

ตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลพื้นฐานบางประการของนักเรียน

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน N = 333	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	231	69.4
ชาย	102	30.6

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน N = 333	ร้อยละ
อายุ		
18 ปี	321	96.4
19 ปี	12	3.6
จำนวนพี่น้องรวมตนเอง		
1 – 2 คน	222	66.7
3 – 4 คน	100	30.0
5 – 6 คน	11	3.3
เป็นบุตร		
คนที่ 1	186	55.9
คนที่ 2	105	31.5
คนที่ 3	32	9.6
คนที่ 4	6	1.8
คนที่ 5	3	0.9
คนที่ 6	1	0.3
พักอาศัยอยู่กับ		
พ่อแม่	294	88.3
ญาติ	28	8.4
อยู่หอพักตามลำพัง	3	0.9
อยู่วัด	6	1.8
ที่พักในโรงเรียน	2	0.6
เขตอำเภอที่พักอาศัย		
ท่าม่วง	98	29.4
เมืองกาญจนบุรี	73	21.4
ท่ามะกา	67	20.1
พนมทวน	40	12.0
ทองผาภูมิ	20	6.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน N = 333	ร้อยละ
โทรโขก	13	3.9
ด่านมะขามเตี้ย	13	3.9
บ่อพลอย	5	1.5
ห้วยกระเจา	1	0.3
สังขละบุรี	1	0.3
เลาขวัญ	1	0.3
ศรีสวัสดิ์	1	0.3
การช่วยงานที่บ้านหลังเวลาเลิกเรียน		
ไม่ได้ช่วยงาน	30	9.0
ช่วยงาน	303	91.0
การเข้าร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียน		
ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม	82	24.6
เข้าร่วมกิจกรรม	251	75.4
การเข้าเป็นคณะกรรมการนักเรียนของโรงเรียน		
ไม่ได้เป็นคณะกรรมการนักเรียน	276	82.9
เป็นคณะกรรมการนักเรียน	57	17.1
มีญาติพี่น้องเป็นหรือเคยเป็นนักการเมืองระดับชาติ (ส.ส.)		
ไม่มี	327	98.2
มี	6	1.8
มีญาติพี่น้องเป็นหรือเคยเป็นนักการเมืองระดับท้องถิ่น		
ไม่มี	246	73.9
มี	87	26.1

ในส่วนของการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน การทำกิจกรรมของนักเรียนทั้งที่บ้าน และที่โรงเรียน ของนักเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 91.0) ได้มีกิจกรรมช่วยงานที่บ้าน หลังเลิกเรียน ได้แก่ การทำงานบ้าน, ช่วยค้าขาย, ทำไร่-ทำสวน, ดูแลน้อง เป็นต้น มีเพียงร้อยละ 9.0

ที่ไม่ได้ช่วยงานที่บ้านหลังเลิกเรียน ส่วนการเข้าร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียนก็ให้ผลคล้ายกันคือ ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 75.4) ได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับทางโรงเรียน เช่น การออกค่ายอาสาต่าง ๆ การร่วมขบวนรณรงค์ต่าง ๆ และการเข้าชมรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ มีเพียงร้อยละ 24.6 ที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม ในส่วนของการเข้าเป็นคณะกรรมการนักเรียนของโรงเรียน ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 82.9) ไม่ได้เป็นคณะกรรมการนักเรียน มีเพียงร้อยละ 17.1 ที่เข้าเป็นคณะกรรมการนักเรียน ซึ่งการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ก็เป็นการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในสังคม ซึ่งเป็นพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตย ความเกี่ยวข้องทางการเมืองของนักเรียน พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีญาติพี่น้องที่เป็นหรือเคยเป็นนักการเมืองในระดับชาติ คิดเป็นร้อยละ 98.2 ส่วนในระดับท้องถิ่นก็ให้ผลคล้ายคลึงกัน คือ ส่วนใหญ่ไม่มีญาติพี่น้องเป็นหรือเคยเป็นนักการเมืองระดับท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 73.9 แต่พบว่า สักส่วนของนักเรียนที่มีญาติเป็นหรือเคยเป็นนักการเมืองระดับท้องถิ่น เช่น อบต. สท. หรือ ส.อบต. เมื่อเทียบกับญาติที่เป็นนักการเมืองระดับชาติมีสูงกว่าคือ ร้อยละ 26.1 และ ร้อยละ 1.8 ตามลำดับ ซึ่งความเกี่ยวข้องทางการเมืองก็อาจส่งผลต่อการแสดงออกทางการเมืองได้ เช่น การสืบทอดตำแหน่งทางการเมือง

2. การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

การติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเมือง จะทำให้ทราบถึงความเคลื่อนไหวทางการเมือง และส่งผลต่อความคิด การมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งแหล่งของข้อมูลข่าวสารก็มีหลายช่องทาง และสามารถเข้าถึงได้ง่าย ผลการติดตามข้อมูลข่าวสาร ดังแสดงในตารางที่ 2 พบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองของนักเรียนมีหลายช่องทาง โดยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 62.2) มีการรับรู้ข่าวสารตั้งแต่ 2 แหล่งขึ้นไป ที่เหลือติดตามข้อมูลข่าวสารจากช่องทางเดียว ได้แก่ โทรทัศน์, หนังสือพิมพ์, อินเทอร์เน็ต, ป้ายโฆษณา, วิทยุ และหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 22.2, 7.2, 4.5, 18.5, 0.3 และ 0.3 ตามลำดับ โดยมีผู้ที่ไม่ได้ติดตามข่าวสารทางการเมืองเลย ร้อยละ 1.8 เนื่องจากมีความเบื่อหน่าย ส่วนผู้ที่ติดตามข่าวสารด้านการเมืองมีความถี่ในการรับข้อมูลข่าวสารใกล้เคียงกันคือ 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์, มากกว่า 3 ครั้งต่อสัปดาห์ และน้อยกว่า 2 ครั้งต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 38.4, 32.1 และ 27.6 ตามลำดับ ส่วนการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองกับผู้อื่น พบว่า เกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 42.3) มีการสนทนากับพ่อแม่บุคคลในครอบครัว รองลงมา (ร้อยละ 22.2) มีการสนทนากับเพื่อนฝูง ร้อยละ 16.3 ไม่มีการสนทนา ส่วนที่เหลือมีการสนทนากับพ่อแม่ – เพื่อน, พ่อแม่ – ครูอาจารย์ – เพื่อน, ครูอาจารย์, และครูอาจารย์ – เพื่อน คิดเป็นร้อยละ 12.6, 3.6, 2.4 และ 0.6 ตามลำดับ ซึ่งถือว่า นักเรียนส่วนใหญ่ได้มีส่วนร่วมทางการเมือง โดยไมรอน ไวน์เนอร์ อังใน เสน่ห์ นนทะโชติ (2524 : 1)

รายงานว่าการติดตามข่าวสารการเมือง การถกเถียงแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาทางการเมือง ก็ถือว่ามีส่วนร่วมทางการเมือง

ด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเมืองในโรงเรียน พบว่าส่วนใหญ่ (ร้อยละ 88.9) มีการเรียนการสอน ที่เหลือ (ร้อยละ 11.1) ไม่มีการสอนเรื่องการเมืองในโรงเรียน ในด้านการประชาสัมพันธ์ก่อนการเลือกตั้งในโรงเรียน นั้น พบว่า ส่วนใหญ่ก่อนการเลือกตั้งไม่มีการประชาสัมพันธ์จากองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง คิดเป็นร้อยละ 67.9 ส่วนร้อยละ 32.1 มีการประชาสัมพันธ์ในโรงเรียนก่อนการเลือกตั้ง ดังนั้น ก่อนการเลือกตั้งควรมีการประชาสัมพันธ์ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วม รวมถึงให้นักเรียนมีส่วนในการผลักดันให้บุคคลในครอบครัวเห็นความสำคัญและไปใช้สิทธิ์ในการเลือกตั้ง ดังเช่นทิพากร วอแพง และคณะ (2553 : 1-2) รายงานว่าความคิดทางการเมืองเกิดขึ้นลอย ๆ ไม่ได้แต่จะเกิดขึ้นจากบริบทสิ่งแวดล้อม เช่น สภาพอากาศ สถานการณ์ทางสังคม/การเมือง การเลี้ยงดูของครอบครัว และการศึกษา เป็นต้น

ตารางที่ 4.2 การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของนักเรียน

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน N = 333	ร้อยละ
แหล่งข้อมูลข่าวสารด้านการเมือง		
ไม่ได้ติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเมือง	6	1.8
หนังสือพิมพ์	24	7.2
วิทยุ	1	0.3
โทรทัศน์	74	22.2
อินเทอร์เน็ต	15	4.5
ป้ายโฆษณา	5	1.5
หนังสือ	1	0.3
ติดตามข้อมูลตั้งแต่ 2 แหล่งขึ้นไป	207	62.2
ความถี่ในการรับข้อมูลข่าวสารทางการเมือง		
ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร	6	1.8
น้อยกว่า 2 ครั้ง ต่อสัปดาห์	92	27.6
2 – 3 ครั้งต่อสัปดาห์	128	38.4

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน N = 333	ร้อยละ
มากกว่า 3 ครั้งต่อสัปดาห์	107	32.1
การสนทนาพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง		
ไม่มีการสนทนา	54	16.3
สนทนากับพ่อแม่ บุคคลในบ้าน	141	42.3
สนทนากับครูอาจารย์	8	2.4
สนทนากับเพื่อน	74	22.2
สนทนากับพ่อแม่ - ครูอาจารย์ - เพื่อน	12	3.6
สนทนากับพ่อแม่ - เพื่อน	42	12.6
สนทนากับครูอาจารย์ - เพื่อน	2	0.6
การเรียนการสอนเกี่ยวกับการเมืองในห้องเรียน		
ไม่มีการสอน	37	11.1
มีการสอน	296	88.9
การประชาสัมพันธ์ด้านการเมืองในโรงเรียนก่อนการเลือกตั้ง		
ไม่มีการประชาสัมพันธ์	226	67.9
มีการประชาสัมพันธ์	107	32.1

3. ความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

3.1 ด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ทักษะ การแสดงออกต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเมืองในระบอบประชาธิปไตย นักเรียนส่วนใหญ่ทราบเกี่ยวกับรายละเอียดในรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตย และความสำคัญของการเลือกตั้งแต่ส่วนใหญ่ในอนาคตนักเรียนไม่ต้องการลงเล่นการเมืองนั้น หมายถึงนักการเมืองที่นักเรียนสัมผัสมาไม่สามารถตอบสนองและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในบริเวณที่อาศัยได้ จากข้อมูลศึกษาที่ว่านักเรียนยังคิดว่ามีการซื้อเสียง ทำให้เห็นว่าอาจเนื่องจากโครงสร้างทางสังคมที่มีการขยายตัวและมีความสลับซับซ้อนประกอบกับการแสวงหาประโยชน์ของบุคคลบางกลุ่มที่เกิดผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพประชาชน ซึ่งอาจเป็นผลให้เกิดการเคลื่อนไหวของประชาชนเพื่อขอมิพื้นที่เรียกร้องสิทธิทางการเมืองในการปกป้อง

ผลประโยชน์ของตน ได้ผลคังแสดงในตารางที่ 4.3 พบว่าความรู้เกี่ยวกับผู้มีสิทธิในการเลือกตั้งนักเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 93.1) มีความรู้เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งว่าต้องมีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปมีเพียงส่วนน้อย เท่านั้น (ร้อยละ 6.9) ที่ไม่ทราบคุณสมบัติของผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ส่วนกรณีที่มีผู้มีสิทธิไม่ไปใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้งและไม่ได้แจ้งเหตุแห่งการไม่ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ทำให้ผู้นั้นเสียสิทธิทางการเมืองบางประการนั้น นักเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 77.2) ทราบข้อมูลแต่ไม่ครบทุกข้อ มีผู้ที่ทราบข้อมูลครบทุกข้อเพียงร้อยละ 9.0 และผู้ที่ไม่ทราบข้อมูลเลยมีจำนวนร้อยละ 13.8 การแสดงความคิดเห็นในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในอนาคตของนักเรียน พบว่าเกินครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 54.4) ไม่คิดที่จะลงเล่นการเมืองในอนาคตเนื่องจากมีความเบื่อหน่ายและไม่ชอบการเมือง มีนักเรียนที่คิดจะลงเล่นการเมืองในอนาคตคิดเป็นร้อยละ 22.5 และส่วนที่เหลือไม่แน่ใจ คิดเป็นร้อยละ 23.1 และเมื่อถามถึงว่าหากต้องลงเล่นการเมือง จะลงสมัครในระดับใด พบว่าส่วนใหญ่ (ร้อยละ 65.5) จะลงเล่นการเมืองในระดับท้องถิ่น รองลงมา คือ จะลงเล่นการเมืองในระดับชาติ คิดเป็นร้อยละ 30.9 ส่วนที่เหลือร้อยละ 3.6 จะไม่ลงเล่นการเมือง ส่วนความรู้เกี่ยวกับระยะเวลาการอยู่ในวาระของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) นั้น นักเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 69.4) ทราบว่าอยู่ในวาระคราวละ 4 ปี ส่วนที่เหลือ (ร้อยละ 30.6) ไม่ทราบว่าอยู่ในวาระคราวละกี่ปี ส่วนที่มาของนายกรัฐมนตรีนั้น นักเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 95.8) ต้องการนายกที่มาจากการเลือกตั้ง เนื่องจากเห็นว่าเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตย ดังนั้นนายกต้องมาจากเสียงส่วนใหญ่ของประชาชน มีเพียงส่วนน้อย (ร้อยละ 4.2) ที่ต้องการนายกที่มาจากการแต่งตั้งเพราะเห็นว่าหากมีการแต่งตั้งจะได้เลือกคนดีมาเป็นนายก ส่วนการให้ความสำคัญในการเลือกตั้งต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 76.9) เห็นว่ามีความสำคัญมาก รองลงมาเห็นว่ามีความสำคัญปานกลาง, ไม่มีความเห็น และเห็นว่ามีความสำคัญน้อย คิดเป็นร้อยละ 15.0, 7.5 และ 0.6 ตามลำดับ ส่วนในการเลือกตั้งที่ผ่านมา นั้น นักเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 65.8) เห็นว่ายังมีการซื้อสิทธิขายเสียงกันอยู่ มีเพียงส่วนน้อย (ร้อยละ 12.3) ที่เห็นว่าในการเลือกตั้งที่ผ่านมาไม่มีการซื้อสิทธิขายเสียง ส่วนที่เหลือ (ร้อยละ 21.9) มีความเห็นว่าไม่แน่ใจว่ามีการซื้อสิทธิขายเสียงหรือไม่ ส่วนกรณีการพบเห็นการซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกตั้งนั้น นักเรียนร้อยละ 21.9 เคยพบเห็นการซื้อสิทธิขายเสียง ส่วนนักเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 78.1 ไม่เคยพบเห็นการซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกตั้ง

ตารางที่ 4.3 ความรู้ ความเข้าใจ ทศนคติ ที่มีต่อการเมืองในระบบอบประชาธิปไตย

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน N = 333	ร้อยละ
ทราบถึงอายุของผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง		
ไม่ทราบ	23	6.9
ทราบ	310	93.1
ทราบถึงการถูกต้องสิทธิทางการเมืองกรณีไม่ไปใช้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง		
ไม่ทราบ	46	13.8
ทราบแต่ไม่ครบทุกข้อ	257	77.2
ทราบครบทุกข้อ	30	9.0
ความคิดการลงเล่นการเมืองในอนาคต		
ไม่คิดเล่นการเมือง	181	54.4
คิดเล่นการเมือง	75	22.5
ไม่แน่ใจ	77	23.1
หากต้องลงเล่นการเมืองในอนาคตจะลงสมัครในระดับใด		
ไม่ลงเล่นการเมือง	12	3.6
ลงเล่นการเมืองในระดับท้องถิ่น	218	65.5
ลงเล่นการเมืองในระดับชาติ	103	30.9
ทราบถึงระยะเวลาของการอยู่ในวาระของ ส.ส.		
ไม่ทราบ	102	30.6
ทราบ	231	69.4
ความคิดเห็นต่อที่มาของนายกรัฐมนตรี		
ต้องการให้มาจากการเลือกตั้ง	319	95.8
ต้องการให้มาจากการแต่งตั้ง	14	4.2
การเห็นความสำคัญของการเลือกตั้งต่อการปกครองในระบบอบประชาธิปไตย		
มีความสำคัญน้อย	2	0.6
มีความสำคัญปานกลาง	50	15.0
มีความสำคัญมาก	256	76.9
ไม่มีความคิดเห็น	25	7.5

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน N = 333	ร้อยละ
ความคิดเห็นต่อการซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกตั้ง		
ไม่มีการซื้อสิทธิขายเสียง	41	12.3
มีการซื้อสิทธิขายเสียง	219	65.8
ไม่แน่ใจ	73	21.9
การพบเห็นการซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกตั้ง		
ไม่เคยพบเห็น	260	78.1
เคยพบเห็น	73	21.9

3.2 ด้านความพึงพอใจต่อการทำหน้าที่ของนักการเมือง เมื่อสอบถามถึงแนวคิดทางการเมืองในด้านของความพึงพอใจต่อการทำหน้าที่ของนักการเมืองรวมถึงรัฐบาลชุดปัจจุบันได้ผลดังตารางที่ 4 พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักเรียนต่อการทำหน้าที่ของนายรัฐมนตรีคนปัจจุบัน (นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ) เกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 48.0) อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา (ร้อยละ 30.0) อยู่ในระดับพึงพอใจมาก และไม่มีความคิดเห็นร้อยละ 19.8 ส่วนที่เหลือ (ร้อยละ 2.1) มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย ส่วนระดับความพึงพอใจต่อการทำหน้าที่ของรัฐบาลชุดปัจจุบัน พบว่า เกินครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 57.7) มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง รองลงมาไม่มีความคิดเห็น, พึงพอใจมาก และพึงพอใจน้อย ร้อยละ 22.5, 12.0 และ 7.8 ตามลำดับ ในส่วนของระดับความพึงพอใจต่อการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่ก็ให้ผลคล้ายคลึงกัน พบว่า เกินครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 53.2) มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง รองลงมาไม่มีความคิดเห็น, พึงพอใจน้อย และพึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 24.0, 13.8 และ 9.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 ความพึงพอใจต่อการทำหน้าที่ของนักการเมืองและรัฐบาลชุดปัจจุบัน

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน N = 333	ร้อยละ
ระดับความพึงพอใจต่อการทำหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีคนปัจจุบัน (นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ)		
พึงพอใจน้อย	7	2.2
พึงพอใจปานกลาง	160	48.0
พึงพอใจมาก	100	30.0
ไม่มีความคิดเห็น	66	19.8
ระดับความพึงพอใจต่อการทำหน้าที่ของรัฐบาลชุดปัจจุบัน		
พึงพอใจน้อย	26	7.8
พึงพอใจปานกลาง	192	57.7
พึงพอใจมาก	40	12.0
ไม่มีความคิดเห็น	75	22.5
ระดับความพึงพอใจต่อการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่		
พึงพอใจน้อย	46	13.8
พึงพอใจปานกลาง	177	53.2
พึงพอใจมาก	30	9.0
ไม่มีความคิดเห็น	30	9.0

3.3 ด้านการมีส่วนร่วมและการแสดงออกทางการเมือง กิจกรรมการมีส่วนร่วมและการแสดงออกทางการเมืองของนักเรียน ดังแสดงในตารางที่ 5 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 72.1) ไม่เคยเข้ารับฟังการหาเสียงของพรรคการเมือง ส่วนที่เหลือ (ร้อยละ 27.9) เคยเข้ารับฟังการหาเสียงของพรรคการเมือง ในด้านการเข้าร่วมชุมนุมเพื่อประท้วงหรือเพื่อเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ พบว่าเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 97.6) ไม่เคยเข้าร่วมชุมนุม มีเพียงร้อยละ 2.4 เท่านั้นที่เคยเข้าร่วมชุมนุม เช่นเดียวกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งที่ผ่านมา พบว่าส่วนใหญ่ (ร้อยละ 91.0) ไม่เคยไปใช้สิทธิเลือกตั้ง มีเพียงร้อยละ 9.0 เท่านั้น ที่เคยไปใช้สิทธิเลือกตั้ง อาจเนื่องมาจากนักเรียนส่วนใหญ่เพิ่งเริ่มมีสิทธิในการเลือกตั้งจึงยังไม่ได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ส่วนการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของบุคคลในครอบครัวที่มีสิทธิเลือกตั้ง พบว่า ส่วนใหญ่ไปใช้สิทธิครบทุกคน คิดเป็นร้อยละ 86.2 ส่วนที่ไปใช้สิทธิแต่ไม่ครบทุกคน และไม่ไปใช้สิทธิเลย คิดเป็นร้อยละ 11.1 และ 2.7 ตามลำดับ

และจากการวิจัย พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 97.0 ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่ก็ไปใช้สิทธิ์ในการเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียนทุกครั้ง คิดเป็นร้อยละ 94.0 ซึ่งเป็นการแสดงออกทางระบอบประชาธิปไตยอีกรูปแบบหนึ่ง

ตารางที่ 4.5 กิจกรรมการมีส่วนร่วมและการแสดงออกทางการเมืองของนักเรียน

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน N = 333	ร้อยละ
การเข้ารับฟังการหาเสียงของพรรคการเมือง		
ไม่เคยเข้ารับฟัง	240	72.1
เคยเข้ารับฟัง	93	27.9
การเข้าร่วมชุมนุมประท้วงหรือชุมนุมเพื่อเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ		
ไม่เคยเข้าร่วมชุมนุม	325	97.6
เคยเข้าร่วมชุมนุม	8	2.4
การไปใช้สิทธิ์ในการเลือกตั้งที่ผ่านมา		
ไม่เคยไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง	303	91.0
เคยไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง	30	9.0
บุคคลในครอบครัวที่มีสิทธิ์เลือกตั้งได้ไปใช้สิทธิ์ในการเลือกตั้งที่ผ่านมา		
ไม่ไปใช้สิทธิ์	9	2.7
ไปใช้สิทธิ์แต่ไม่ครบทุกคน	37	11.1
ไปใช้สิทธิ์ครบทุกคน	287	86.2
การเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียนของโรงเรียน		
ไม่มีการเลือกตั้ง	10	3.0
มีการเลือกตั้ง	323	97.0
การไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียน		
ไม่เคยไปใช้สิทธิ์	10	3.0
ไปใช้สิทธิ์เป็นบางครั้ง	10	3.0
ไปใช้สิทธิ์ทุกครั้ง	313	94.0

กล่าวโดยสรุป ความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง กับความคิดทางการเมืองของกลุ่มนักเรียนผู้เริ่มมีสิทธิเลือกตั้ง ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกาญจนบุรี

1. ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อมวลชน พบว่าการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อมวลชน ของนักเรียนส่วนใหญ่มีการรับข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อโทรทัศน์ รองลงมาคือ หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต และวิทยุ และมีการสนทนาข่าวสารทางการเมืองกับคนในครอบครัว

2. ด้านความคิดทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานการปกครองในระบบประชาธิปไตย โดยทราบถึงผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งควรมีคุณสมบัติอย่างไร หากไม่ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งจะเสียสิทธิอะไร นักเรียนส่วนใหญ่ยังทราบว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ผ่านการเลือกตั้ง สามารถอยู่ในวาระคราวละกี่ปี นักเรียนส่วนใหญ่ยังมีความคิดว่าการปกครองในระบบประชาธิปไตยมีความสำคัญและดี ยังต้องการนายกรัฐมนตรีที่มาจากกาเลือกตั้ง มีความคิดเห็นว่าการเลือกตั้งมีความสำคัญต่อการปกครองในระบบประชาธิปไตย และนักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดว่าการเมืองเป็นเรื่องของการแสวงหาผลประโยชน์ การแสวงหาอำนาจและเอื้อประโยชน์แก่พวกพ้อง ยังมีการซื้อสิทธิ ขายเสียง ในการเลือกตั้ง และนักการเมืองยังขาดคุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบต่อบ้านเมืองที่ดี

3. ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน เช่น การเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียน แต่นักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองที่ชัดเจน เนื่องจากเพิ่งมีสิทธิในการเลือกตั้ง ยังอยู่ในระหว่างศึกษาเรียนรู้ทางการเมืองระยะเริ่มต้น

4. การกล่อมเกลாதองการเมือง พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดกระบวนการกล่อมเกลาทองการเมืองในสถานศึกษา และนักเรียนส่วนใหญ่เห็นด้วยที่จะนำกระบวนการกล่อมเกลาทองการเมืองเข้าสู่สถานศึกษา ให้นักเรียนได้เรียนรู้ระบบการปกครองในระบบประชาธิปไตยให้มากขึ้น

4. ผลการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับความคิดทางการเมือง ของนักเรียนผู้เริ่มมีสิทธิเลือกตั้ง ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกาญจนบุรี ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ ดังนี้

4.1 ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นด้วยเกี่ยวกับความจำเป็นอย่างยิ่งที่นักเรียนต้องสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองการปกครอง และมีส่วนในการกำหนดนโยบายของรัฐบาลด้วย เนื่องจากจะได้รับความรู้เกี่ยวกับความเคลื่อนไหวของบ้านเมืองและการดำเนินงานนโยบายของรัฐบาลว่าเป็นไปตามที่ได้แถลงไว้กับประชาชนหรือไม่ ซึ่งเป็นช่องทางในการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้ และเป็นหน้าที่ของนักเรียนควรจะต้องให้ความสำคัญกับการรับฟังติดตามข่าวสารทางการเมืองและ

นักเรียนจะต้องเป็นผู้ส่งข่าวสารหากพบเห็นความเดือดร้อนของประชาชนหรือสิ่งผิดปกติทางสังคม โดยผ่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดได้รับทราบ เพื่อนำเข้าสู่สภาพิจารณาหรือเพื่อประกอบการพิจารณาของรัฐบาลในการกำหนดเป็นนโยบายให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนได้ตรงกับความต้องการดังกล่าวให้สัมฤทธิ์ผลบางส่วนคือ

4.1.1 “นักเรียนควรได้รับรู้ข่าวสารความเคลื่อนไหวของบ้านเมืองและการทำงานของรัฐบาล”

4.1.2 “นักเรียนได้รู้ข่าวสารถึงการทำงานของนักรการเมืองการแสดงออกของนักรเมืองและศักยภาพของนักรเมือง”

4.1.3 “เป็นหน้าที่ของนักเรียนที่จะต้องให้ความสำคัญในการรับฟังข่าวสารทางการเมืองและต้องเป็นผู้ส่งข่าวสารทางการเมืองผ่านช่องทางที่เหมาะสมนำไปสู่การพัฒนาและแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน”

4.2 ผู้ให้สัมฤทธิ์ส่วนใหญ่ เห็นด้วยกับการที่นักเรียนควรมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นทางการเมืองหรือเสนอความต้องการของตนเองผ่านผู้นำ อาจารย์ หรือกลุ่มเพื่อนนักเรียน เพราะที่ผ่านมาจะไม่มีเวทีที่เปิดโอกาสให้เยาวชนได้แสดงความคิดเห็นทางการเมือง โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนอายุ 18 ปีที่เริ่มมีสิทธิเลือกตั้งเพราะบางครั้งนักเรียนไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นทางการเมือง เนื่องจากมีกฎและระเบียบของโรงเรียนที่มีข้อห้าม ดังนั้น ในเมื่อกฎหมายรัฐธรรมนูญให้สิทธิกับนักเรียนกลุ่มนี้แล้วก็ควรให้เวทีแสดงความคิดเห็นและรับฟังข้อคิดเห็นที่เกิดจากกลุ่มนักเรียนผู้เริ่มมีสิทธิเลือกตั้งเพื่อที่นักเรียนจะได้นำเสนอปัญหาหรือความต้องการไปเป็นองค์ประกอบในนโยบายหรือโครงการพัฒนาต่าง ๆ ได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังคำให้สัมฤทธิ์บางส่วน ดังนี้

4.2.1 “ในสังคมไทยควรเปิดเวทีให้แสดงและรับฟังความคิดเห็นให้มากขึ้นและให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการพัฒนา”

4.2.2 “ในโรงเรียนควรมีการวางแผนกลไกเชื่อมโยงการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองออกสู่เวทีสาธารณะได้หรือการจัดผู้รับความคิดเห็นทางการเมืองและส่งต่อความคิดเห็นนั้น ๆ ไปสู่ผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปพิจารณา”

4.2.3 “ผู้นำหรือนักรเมืองควรจัดเวลามาพบปะสนทนากับกลุ่มนักเรียนในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและความคิดเห็น”

4.3 ผู้ให้สัมฤทธิ์ส่วนใหญ่ มีความเข้าใจและเห็นด้วยกับกระบวนการกล่อมเกลாதองการเมือง ที่จะทำให้นักเรียนได้เข้าใจการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และสามารถร่วมพัฒนาความคิด ในระบอบประชาธิปไตยที่ดีขึ้น เนื่องจากระบอบประชาธิปไตยที่ดียังต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่างที่ป็นปัจจัยต่อการพัฒนาประชาธิปไตยการกล่อมเกลาทองการเมืองก็เป็นสิ่งที

สำคัญที่ต้องนำมาใช้ในโรงเรียนเพราะจะได้พัฒนานักเรียน ได้มีวิสัยทัศน์ที่ดีและถูกต้อง ได้ปฏิบัติทางการเมืองเช่นการให้ข่าวสารทางการเมืองและการปลูกฝังค่านิยมทางการเมืองแก่นักเรียน โดยมีสื่อกลางทำหน้าที่สำคัญ ได้แก่ โรงเรียน ครอบครัว กลุ่มเพื่อน ข้อมูลข่าวสารของสื่อมวลชน กลุ่มอาชีพ กลุ่มศาสนา ยกตัวอย่าง ในครอบครัวของนักเรียน ซึ่งเป็นสถาบันสำคัญต่อการเรียนรู้ทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมือง และความคิดทางการเมือง โดยนักเรียนจะเพิ่มเติมทัศนคติ ความเชื่อ ตลอดจนค่านิยมที่เกี่ยวกับการเมือง ได้รับการถ่ายทอดจากคนในครอบครัวด้วยการยอมรับ การกล่อมเกลາทางการเมืองในระบบสถานศึกษา ซึ่งสามารถสร้างด้วยการทำหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับระบอบประชาธิปไตย และเป็นที่ยอมรับว่าเป็นเครื่องมือสำคัญให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ทางการเมือง และเป็นพลเมืองของชาติที่มีความเข้าใจต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย การสร้างกิจกรรมหรือพิธีการที่เกี่ยวข้องให้เห็นว่าการทำกิจกรรมภายใต้แนวคิดในระบอบประชาธิปไตย เพื่อการปลูกฝังความคิดแบบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการกล่อมเกล่าทางการเมืองอีกส่วนคือ ครูผู้สอน ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และการยอมรับของนักเรียน ครูผู้สอนควรมีสักยภาพต่อการให้ความรู้ด้านประชาธิปไตยที่ดี ดังคำให้สัมภาษณ์บางส่วน ดังนี้

4.3.1 “การได้แลกเปลี่ยนและสอบถามความคิดเห็นทางการเมืองกับคนในครอบครัวสามารถทำให้มีความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ดีขึ้น”

4.3.2 “การมีหลักสูตรที่มีการเรียนการสอนให้ความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยจะเป็นเครื่องมือให้นักเรียนได้มีทักษะในการรับรู้ความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่ดี”

4.3.3 “การได้มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยสามารถทำให้นักเรียนได้เห็นภาพและปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปอย่างประชาธิปไตย”

4.4 ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ เห็นด้วยกับการที่มีโอกาสลงชื่อถอดถอนนักการเมืองในตำแหน่งต่าง ๆ หากพบการทุจริต ไม่โปร่งใส เนื่องจากการทุจริตเป็นสาเหตุก่อให้เกิดปัญหาของบ้านเมือง ดังนั้น นักการเมืองในทุกระดับตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับสูงของรัฐบาล ควรที่จะเป็นคนดีมีคุณธรรม มีความโปร่งใส ในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ซึ่งในรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวนไม่น้อยกว่า 20,000 คน สามารถลงลายมือชื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ รวมทั้งการลงชื่อสามารถแสดงออกในทางการเมืองแบบหนึ่ง ในสังคมประชาธิปไตย ตลอดจนเพื่อจะได้เลือกคนดีเข้ามาแทน และจะเป็นการทำให้การทุจริตน้อยลง เพราะถ้าหากว่านักเรียนผู้เริ่มมีสิทธิเลือกตั้ง ทำการถอดถอนได้ การเมืองก็จะดีและโปร่งใสมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังทำให้นักการเมืองไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนแต่จะเห็นแก่ประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนมากขึ้น ดังคำให้สัมภาษณ์บางส่วน ดังนี้

4.4.1 “ในการลงชื่อเพื่อถอดถอนนักการเมืองที่ทุจริต เป็นการแสดงออกทางการเมืองรูปแบบหนึ่งในสังคมประชาธิปไตย”

4.4.2 “จะทำให้การเมืองดีขึ้น นักการเมืองตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับชาติ เป็นคนมีคุณธรรม ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต แต่ถ้านักการเมืองในระดับสูงทุจริต รัฐธรรมนูญกำหนดให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 20,000 คน สามารถลงชื่อเพื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้”

4.4.3 “จะได้เลือกคนดีเข้ามาแทน และเป็นการทำให้การทุจริตลดลง ถ้าหากประชาชนสามารถทำการถอดถอนได้ การเมืองก็จะดีและโปร่งใส จะทำให้นักการเมืองไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน แต่เห็นแก่ประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนมากขึ้น”

4.5 ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการชุมนุมประท้วงรัฐบาลของประชาชน คือการแสดงออกของประชาธิปไตย แบบภาคประชาชนและประชาชนมีส่วนร่วม เนื่องจากรัฐธรรมนูญเปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพเสนอความคิดเห็นได้แต่ต้องอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย รวมทั้งการชุมนุมของประชาชนเป็นเสรีภาพของประชาชนชาวไทย แต่ต้องชุมนุมโดยสงบปราศจากอาวุธ การจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมของประชาชนรัฐไม่สามารถทำได้ แต่เพื่อความสงบรัฐสามารถประกาศใช้พระราชกำหนดได้ นอกจากนี้การประท้วงยังนำมาเพื่อความถูกต้องและเป็นการแสดงออกของประชาธิปไตยภาคประชาชนและแบบมีส่วนร่วม ดังคำให้สัมภาษณ์บางส่วน ดังนี้

4.5.1 “รัฐธรรมนูญเปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพแสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้ แต่ต้องอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย”

4.5.2 “การชุมนุมประท้วงเป็นการแสดงออกซึ่งระบอบประชาธิปไตยภาคประชาชน และมีส่วนร่วมซึ่งนำมาเพื่อความถูกต้อง”

4.5.3 “การชุมนุมของประชาชนเป็นเสรีภาพของประชาชนชาวไทย แต่ต้องเป็นการชุมนุมโดยสงบปราศจากอาวุธ การจำกัดเสรีภาพการชุมนุมของประชาชน รัฐไม่สามารถกระทำได้แต่เพื่อความสงบรัฐสามารถประกาศใช้พระราชกำหนดได้”

4.6 ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับ การช่วยตรวจสอบดูแล การทำงานของนักการเมืองในระดับต่าง ๆ ถือเป็นหน้าที่ของนักเรียนทุกคน เนื่องจากงบประมาณที่รัฐบาลใช้จ่ายมาจากภาษีของประชาชนในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญ ประชาชนทุกคนเป็นผู้เสียภาษีต้องช่วยกันตรวจสอบดูแลการทำงานของภาครัฐให้ใช้ภาษีของประชาชนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาประเทศ รวมทั้งการป้องกันการทุจริต และการตรวจสอบของประชาชนเป็นการกำกับไม่ให้ นักการเมือง โกงกินหรือเบียดบังงบประมาณ ดังคำให้สัมภาษณ์บางส่วน ดังนี้

4.6.1 “เงินงบประมาณทุกบาทมาจากภาษีของประชาชนเพื่อใช้ในการพัฒนาประเทศให้เจริญ ประชาชนต้องช่วยกันตรวจสอบดูแลการทำงานของนักการเมืองให้ใช้ภาษีของประชาชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด”

4.6.2 “งบประมาณต้องใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาประเทศชาติ สร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ประชาชน”

4.6.3 “การตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล เป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคน เพื่อป้องกันการทุจริต”

4.7 ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง ย่อมมีอำนาจที่จะบริหารงานประเทศได้ทุกอย่าง ตามที่รัฐบาลเห็นควร แต่รัฐบาลจะใช้ระบบเผด็จการในการบริหารงานบ้านเมืองไม่ได้ ต้องอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งนักการเมืองต้องบริหารงานบ้านเมืองด้วยความโปร่งใส มีคุณธรรมและจริยธรรม และรัฐบาลต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งการบริหารของรัฐบาลต้องมองถึงผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติเป็นที่ตั้ง ดังคำให้สัมภาษณ์บางส่วน ดังนี้

4.7.1 “รัฐบาลต้องฟังความคิดเห็นของประชาชน ความต้องการของประชาชน และผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นต่อประเทศชาติบ้านเมือง”

4.7.2 “รัฐบาลจะใช้ระบบเผด็จการในการบริหารบ้านเมืองไม่ได้ ต้องอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย”

4.7.3 “นักการเมืองต้องบริหารงานด้วยความโปร่งใส มีคุณธรรมและจริยธรรม”

4.8 ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการมีตัวแทนของประชาชน เข้าไปตรวจสอบการทำงานของรัฐ จะเป็นการช่วยปกป้อง การกระทำทุจริตของภาครัฐ เนื่องจากงบประมาณรายจ่ายของแผ่นดินเป็นเงินที่ได้มาจากภาษีของประชาชน ดังนั้น ต้องช่วยกันตรวจสอบดูแลการทำงานของภาครัฐ ให้ใช้ภาษีของประชาชนให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชนโดยส่วนรวม รวมทั้งเพื่อป้องกันการทุจริต งบประมาณจะได้ใช้ให้ถูกต้อง และการตรวจสอบของประชาชน ตามคำสัมภาษณ์บางส่วน ดังนี้

4.8.1 “รายได้ของรัฐ คือภาษีของประชาชน เพราะฉะนั้นประชาชนจะต้องช่วยกันตรวจสอบ เพื่อป้องกันการทุจริต”

4.8.2 “งบประมาณต้องใช้ให้ถูกต้อง เป็นประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติ”

4.8.3 “เงินงบประมาณภาครัฐ มาจากการเสียภาษีของประชาชน ประชาชนทุกคนต้องเป็นผู้เสียภาษี”

4.9 ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย และมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมือง เป็นเหตุให้เกิดความวุ่นวายในบ้านเมือง กล่าวคือ ควรปล่อยให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ไม่ว่าจะเป็นการพูด การเขียน และการกระทำใด ๆ ที่ไม่ขัดต่อกฎหมายความมั่นคงของประเทศ และไม่กระทบสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น และรักษาศิลธรรมอันดีของประชาชน แต่การปิดหูปิดตาของประชาชน การเบี่ยงเบนข้อมูลข้อเท็จจริงทางการเมือง ทำให้เกิดการต่อต้านมากขึ้น เนื่องจากในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข ทุกคนย่อมมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น แต่ความคิดเห็นอาจแตกต่างกัน ดังคำให้สัมภาษณ์บางส่วน ดังนี้

4.9.1 “การปิดหูปิดตาประชาชน และการเบี่ยงเบนทางการเมือง จะทำให้เกิดแรงต่อต้านมากขึ้น ประชาชนอาจเกิดการแบ่งแยกทางความคิด”

4.9.2 “ระบอบประชาธิปไตย ต้องให้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน และควรรับฟังความคิดเห็นของประชาชน”

4.9.3 “การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ทุกคนย่อมมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง แต่ความคิดเห็นอาจแตกต่างกันได้”

4.10 ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับความขัดแย้งทางการเมือง ของประเทศไทย มีสาเหตุมาจากการที่นักการเมืองขาดคุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อบ้านเมือง และมุ่งเห็นผลประโยชน์ การแสวงหาอำนาจ ปกป้องพวกพ้อง เนื่องจากประเทศไทยได้เกิดปัญหาในการพัฒนาประเทศ ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากนักการเมืองเป็นผู้กระทำ โดยขาดจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อที่ต่อประเทศชาติและประชาชน ในทางความเป็นจริงถ้าระบบการเมืองโดยเฉพาะนักการเมืองควรมีคุณธรรม จริยธรรม ที่สูงส่ง จะส่งผลทำให้การพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไทย และการพัฒนาประเทศบรรลุความสำเร็จ ปราศจากความขัดแย้งทางความคิด ไม่เกิดการแบ่งฝ่าย ไม่เกิดความรุนแรง และไม่เกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน และประเทศไทยจะเป็นประเทศที่น่าเชื่อถือในสายตาของชาวต่างชาติ ดังคำให้สัมภาษณ์บางส่วน ดังนี้

4.10.1 “นักการเมืองควรมีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อบ้านเมือง”

4.10.2 “ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในบ้านเมือง มีผลมาจากนักการเมืองที่ทุจริตเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน”

4.10.3 “นักการเมือง เป็นต้นเหตุของความขัดแย้งในบ้านเมือง”

5. ผลการแสดงความคิดเห็นจากการจัดเวทีแสดงความคิดเห็น (Focus Group)

โดยจัดให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายของการวิจัยได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ปราศจากการชี้นำให้เป็นไปตามธรรมชาติ ได้ผลการศึกษา ดังนี้

5.1 ความคิดเห็นทางการเมือง

นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นว่าการเมืองปัจจุบันมีปัจจัยหลักอยู่ 3 ประการ คือ ผลประโยชน์ การแสวงหาอำนาจ และพวกพ้องญาติพี่น้อง ซึ่งเป็นธุรกิจทางการเมืองโดยอ้างปัญหาของประชาชน ปัญหาของประเทศที่เกิดขึ้นมีสาเหตุจากการเมืองรังแกและขาดคุณธรรมและจริยธรรมทางการเมืองที่ดี มีการทุจริตอย่างร้ายแรงจนกลายให้เกิดค่านิยมที่ยอมรับการทุจริต ซึ่งอนาคตจะเป็นผลเสียทางสังคมและประเทศชาติอย่างร้ายแรงถ้าไม่รักษาและแก้ไขสังเกตได้จากการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลที่ทุจริตหรือมีผลประโยชน์ทับซ้อนแต่ก็ไม่สามารถช่วยอะไรได้เมื่อมีการยกมือในสภาเสียงข้างมากก็ผ่านจึงเป็นเรื่องหน้าวิบัติกระบอบประชาธิปไตยที่เป็น เผด็จการรัฐสภาและรัฐบาลขาดความมั่นคงเพราะเป็นรัฐบาลผสมที่พรรคเล็กสามารถต่อรองทางการเมืองกำหนดพรรคใหญ่ให้ยอมได้

5.2 แนวความคิดสิทธิเสรีภาพหน้าที่

นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นว่าเป็นสิ่งที่มีรูปร่างอยู่ในตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิดหรือเกิดขึ้นโดยกฎหมายเพื่อให้มนุษย์ได้รับประโยชน์และมนุษย์จะเป็นผู้เลือกใช้สิ่งนั้นเอง โดยไม่มีผู้ใดบังคับได้ เช่น สิทธิของนักเรียนได้แก่ได้เรียนหนังสือตามที่โรงเรียนได้จัดให้ตามหลักสูตรขั้นพื้นฐานได้รับการบริการต่าง ๆ ตามที่โรงเรียนจัดให้ ทั้งนี้กลุ่มเป้าหมายการวิจัยมีความเข้าใจเกินร้อยละ 80 ส่วนที่เหลือขาดความใส่ใจที่จะรับรู้ เสรีภาพ หมายถึง การใช้สิทธิอย่างใดอย่างหนึ่งหรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งได้อย่างอิสระ แต่ทั้งนี้ต้องไม่กระทบสิทธิของผู้อื่นซึ่งหากผู้ใดใช้สิทธิเสรีภาพเกินขอบเขตจนก่อความเดือดร้อนต่อผู้อื่นก็ย่อมถูกดำเนินคดีตามกฎหมายในการศึกษา เสรีภาพของนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียน ได้แก่ การทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจในช่วงเวลาพักหน้าที่ หมายถึงการกระทำหรือการละเว้นการกระทำเพื่อประโยชน์โดยตรงของการมีสิทธิหน้าที่ เป็นสิ่งที่บังคับให้มนุษย์ในสังคมต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางสังคมหรือกฎหมายบัญญัติไว้ จะไม่ปฏิบัติตามไม่ได้ ส่วนสิทธิเสรีภาพเป็นสิ่งที่มนุษย์มีอยู่แต่จะใช้หรือไม่ก็ได้ ดังนั้นหน้าที่ของนักเรียนต้องเรียนหนังสือและปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน

5.3 แนวคิดเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตย

นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นว่าการใช้สิทธิอย่างใดอย่างหนึ่งหรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งได้อย่างอิสระ แต่ทั้งนี้ต้องไม่กระทบต่อสิทธิของผู้อื่นซึ่งผู้ใดใช้สิทธิเสรีภาพเกินขอบเขต

จนก่อความเดือดร้อนต่อผู้อื่นก็ย่อมถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย สิ่งนี้ คือ เสรีภาพที่ถูกต้องในหลักการของระบอบประชาธิปไตย

5.4 แนวคิดความเท่าเทียมในระบอบประชาธิปไตย

นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นว่า มนุษย์เกิดมาเท่าเทียมกันสิทธิมนุษยชนให้อำนาจประชาชนได้ใช้ชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี ในความเป็นจริงสภาพบทบาทของการเมืองได้ทำลายความเสมอภาคของประชาชนออกเป็นกลุ่ม คือ กลุ่มอภิสิทธิ์ชน (นักการเมือง, คหบดี, ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่) กลุ่มชนชั้นกลาง (ประชาชนทั่วไป, ข้าราชการระดับกลางถึงล่าง) กลุ่มชนชั้นระดับรากหญ้า ทั้งนี้ เกิดจากนโยบายประชานิยมใช้การบริโภคกับเม็ดเงินมาเป็นตัวกำหนด ส่งผลทำให้การเมืองไทยไม่สามารถหลุดพ้นจากการซื้อสิทธิขายเสียงได้ดูเหมือนเสมอภาคแต่ไม่เสมอภาคอย่างแท้จริง

5.5 ประเด็นแนวความคิดเห็นการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ

นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นว่าคิดเห็นร่วมกัน คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการให้การศึกษาแก่ประชาชนตลอดจนให้อำนาจแก่ประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง แต่ทุกกรณีต้องอยู่ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญและสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ คือ การปิดกั้น และการเบี่ยงเบนทางการเมืองเท่านั้น

5.6 ประเด็นแนวความคิดเห็นเกี่ยวกับความเสมอภาค

นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นว่า ความเท่าเทียมในเรื่องโอกาสและสวัสดิการที่ประชาชนควรได้รับจากรัฐและมีกฎหมายคุ้มครองโดยไม่เลือกปฏิบัติ แต่ในทางตรงกันข้ามประเทศไทยต้องใส่ใจในเรื่องดังกล่าวให้มากขึ้นเพราะยังมีความเหลื่อมล้ำทางสังคมก่อให้เกิดความไม่ยุติธรรมกับประชาชนที่ด้อยโอกาสและเข้าไม่ถึงซึ่งสวัสดิการ

5.7 ประเด็นแนวความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีความสำคัญอย่างไรในระบอบความเป็นประชาธิปไตย

นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นว่ามนุษย์ทุกคนที่เกิดมาย่อมเท่าเทียมกันสิทธิมนุษยชนให้อำนาจประชาชนได้ใช้ชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี รัฐบาลไม่ใช่ผู้ที่มอบสิทธิดังกล่าวแต่เป็นผู้ต้องคุ้มครองสิทธินั้น เสรีภาพต้องอยู่บนรากฐานความยุติธรรม ความอดกลั้นศักดิ์ศรี และความเคารพซึ่งกันและกัน ประชาชนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ได้ และรัฐบาลควรสร้างกฎหมายที่ปกป้องสิทธิมนุษยชนในขณะที่ระบบตุลาการต้องบังคับใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน

จะช่วยให้กลไกบริหารบ้านเมืองโดยเฉพาะรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับประชาชนประเทศชาติ ส่วนรวมมากขึ้นแทนที่จะทำเพื่อผลประโยชน์ทางการเมือง

5.8 ประเด็นแนวความคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งในทุกระดับ

นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นว่า การเลือกตั้งที่เสรีและยุติธรรมควรเปิดโอกาสให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในระบอบประชาธิปไตยสามารถกำหนดรูปแบบของรัฐบาลและทิศทางนโยบายในอนาคตของรัฐบาลและประเทศตน ในปัจจุบันประชาชนไม่เชื่อมั่นในกระบวนการเลือกตั้งว่าจะเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการปกครองระบอบประชาธิปไตยได้เพราะยังปรากฏการซื้อสิทธิขายเสียงที่มีความซับซ้อนมากขึ้นอยากแก่การพัฒนาการเลือกตั้งอย่างยิ่ง

5.9 ประเด็นแนวความคิดที่มีต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทย

นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นว่า ผู้ที่ได้รับสิทธิจากประชาชนให้ไปทำหน้าที่ทางนิติบัญญัติอย่างซื่อสัตย์และรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติประชาชนโดยรวมแต่ในมุมมองของนักเรียนมีแนวคิดว่าผู้แทนฯ ที่ได้รับการเลือกจากประชาชนคนไทยยังขาดคุณภาพ ขาดความซื่อสัตย์ และเป็นได้แค่ลูกจ้างบริษัทกินเงินเดือนรอคอยแต่คำสั่งขาดความเป็นเอกภาพในการตัดสินใจ จึงเห็นควรจะต้องพัฒนาคุณธรรมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้มากขึ้นและควรให้ความรู้กับประชาชนควบคู่ไปด้วย

กล่าวโดยสรุปจากการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีสัมภาษณ์และจัดเวทีแสดงความคิดเห็น (Focus Group) พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย ซึ่งนักเรียนมีการติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อโทรทัศน์เป็นส่วนใหญ่ และได้รับอิทธิพลจากสื่อส่งผลให้นักเรียนได้มีความคิดทางการเมือง สามารถพัฒนาความเข้าใจ และสามารถแสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้ทุกประเด็น ด้วยความเข้าใจ และสามารถเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้ถูกต้อง และนักเรียนส่วนใหญ่ยังเห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องของการแสวงหาประโยชน์แสวงหาอำนาจเอื้อประโยชน์ให้กับพวกพ้องญาติพี่น้อง นักการเมืองยังขาดคุณภาพและคุณธรรมจริยธรรมที่ดี การเมืองเป็นเผด็จการรัฐสภาและรัฐบาลขาดความมั่นคงเพราะเป็นรัฐบาลผสมที่พรรคเล็กสามารถต่อรองทางการเมืองกำหนดพรรคใหญ่ให้ยอมได้ นักเรียนส่วนใหญ่เห็นด้วยในการนำกระบวนการถ่วงถ่วงทางการเมืองให้นักเรียนได้เรียนรู้ในสถานศึกษาจะทำให้ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยและการปฏิบัติตนได้ถูกต้อง

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาวิจัย เรื่อง การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของกลุ่มนักเรียนผู้เริ่มมีสิทธิเลือกตั้ง ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยมีการนำเสนอสรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนผู้เริ่มมีสิทธิเลือกตั้ง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกาญจนบุรี

1.1.2 เพื่อศึกษาความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนผู้เริ่มมีสิทธิเลือกตั้ง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกาญจนบุรี

1.2 วิธีการดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีจำนวน 368 คน แบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีอายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ ที่เริ่มมีสิทธิในการเลือกตั้งในปี 2552 จากโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 333 คน และกลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 35 คน โดยผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างจากโรงเรียน 3 แห่งในจังหวัดกาญจนบุรี กลุ่มเป้าหมายโรงเรียนเดียวกันกับการวิจัยเชิงปริมาณ สำหรับกลุ่มตัวอย่างวิจัยเชิงคุณภาพได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ชนิดไม่มีโครงสร้างและกำหนดประเด็นในการเปิดเวทีแสดงความคิดเห็น ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีอาจารย์ของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ช่วยเก็บข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ โดยสถิติที่ใช้คือ สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยเชิงคุณภาพ

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปบางประการของนักเรียน พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 69.4 เป็นนักเรียนหญิง และเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 96.4) มีอายุ 18 ปี ที่เหลือร้อยละ 3.6 มีอายุ 19 ปี ส่วนใหญ่ มีจำนวนพี่น้อง 1 - 2 คน คิดเป็นร้อยละ 66.7 โดยนักเรียนเกินครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 55.9) เป็นบุตรคนที่ 1 รองลงมา (ร้อยละ 31.5) เป็นบุตรคนที่ 2 ส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่กับพ่อแม่ (ร้อยละ 88.3) ส่วนเขตอำเภอที่พักอาศัย พบว่า นักเรียนพักอาศัยอยู่ในเขตอำเภotáม่าง, เมืองกาญจนบุรี, และท่ามะกา มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 29.4, 21.9 และ 20.1 ตามลำดับ รองลงมาอยู่ในเขตอำเภอพนมทวน, ทองผาภูมิ, ไทรโยค, ด่านมะขามเตี้ย และบ่อพลอย คิดเป็นร้อยละ 12.0, 6.0, 3.9, 3.9 และ 1.5 ตามลำดับ ส่วนอำเภอห้วยกระเจา, สังขละบุรี, เลขาขวัญ และศรีสวัสดิ์ มีนักเรียนพักอาศัยอยู่จำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 0.3

ในส่วนของ การเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน การทำกิจกรรมของนักเรียน ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน ของนักเรียน พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 91.0) ได้มีกิจกรรมช่วยงานที่บ้านหลังเลิกเรียน ได้แก่ การทำงานบ้าน, ช่วยค้าขาย, ทำไร่ - ทำสวน, ดูแลน้อง เป็นต้น ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียนก็ให้ผลคล้ายกันคือ ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 75.4) ได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับทางโรงเรียน เช่น การออกค่ายอาสาต่าง ๆ การร่วมขบวนรณรงค์ต่าง ๆ และการเข้าชมรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ ในส่วนของการเข้าเป็นคณะกรรมการนักเรียนของโรงเรียน ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 82.9) ไม่ได้เป็นคณะกรรมการนักเรียน ความเกี่ยวข้องทางการเมืองของนักเรียน พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีญาติพี่น้องที่เป็นหรือเคยเป็นนักการเมืองในระดับชาติ ส่วนในระดับท้องถิ่นก็ให้ผลคล้ายคลึงกันคือส่วนใหญ่ไม่มีญาติพี่น้องเป็นหรือเคยเป็นนักการเมืองระดับท้องถิ่น

1.3.2 การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

การติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจะทำให้ทราบถึงความเคลื่อนไหวทางการเมือง และส่งผลต่อความคิด การมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งแหล่งของข้อมูลข่าวสารก็มีหลายช่องทางและสามารถเข้าถึงได้ง่าย ผลการติดตามข้อมูลข่าวสาร ดังแสดงในตารางที่ 2 พบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองของนักเรียนมีหลายช่องทาง โดยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 62.2) มีการรับรู้ข่าวสารตั้งแต่ 2 แหล่งขึ้นไป ที่เหลือติดตามข้อมูลข่าวสารจากช่องทางเดียว ได้แก่ โทรทัศน์, หนังสือพิมพ์, อินเทอร์เน็ต, ป้ายโฆษณา, วิทยุ และหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 22.2, 7.2, 4.5, 18.5, 0.3 และ 0.3 ตามลำดับ โดยมีผู้ที่ไม่ได้ติดตามข่าวสารทางการเมืองเลย ร้อยละ 1.8 เนื่องจากมีความเมื่อนายส่วนผู้ที่ติดตามข่าวสารด้านการเมืองมีความถี่ในการรับข้อมูลข่าวสารใกล้เคียงกันคือ 2 - 3 ครั้งต่อสัปดาห์, มากกว่า 3 ครั้งต่อสัปดาห์ และน้อยกว่า 2 ครั้งต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 38.4, 32.1 และ 27.6 ตามลำดับ ส่วนการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองกับผู้อื่น พบว่า เกือบครึ่งหนึ่ง

(ร้อยละ 42.3) มีการสนทนากับพ่อแม่บุคคลในครอบครัว รองลงมา (ร้อยละ 22.2) มีการสนทนากับเพื่อนฝูง ร้อยละ 16.3 ไม่มีการสนทนา ส่วนที่เหลือมีการสนทนากับพ่อแม่ - เพื่อน, พ่อแม่ - ครู อาจารย์ - เพื่อน , ครูอาจารย์, และครูอาจารย์ - เพื่อน คิดเป็นร้อยละ 12.6, 3.6, 2.4 และ 0.6 ตามลำดับ ซึ่งถือนักเรียนส่วนใหญ่ได้มีส่วนร่วมทางการเมือง โดยไมรอน ไวน์เนอร์ อ้างใน เสน่ห์ (2524) รายงานว่าการติดตามข่าวสารการเมือง การถกเถียงแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาทางการเมือง ก็ถือว่ามีส่วนร่วมทางการเมือง

ด้านการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเมืองในโรงเรียน พบว่า ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 88.9) มีการเรียนการสอน ที่เหลือ (ร้อยละ 11.1) ไม่มีการสอนเรื่องการเมืองในโรงเรียน ในด้านการศึกษาสัมพันธ์ก่อนการเลือกตั้งในโรงเรียนนั้น พบว่า ส่วนใหญ่ก่อนการเลือกตั้งไม่มีการประชาสัมพันธ์จากองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง คิดเป็นร้อยละ 67.9 ส่วนร้อยละ 32.1 มีการประชาสัมพันธ์ในโรงเรียนก่อนการเลือกตั้ง ดังนั้น ก่อนการเลือกตั้งควรมีการประชาสัมพันธ์ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วม รวมถึงให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการผลักดันให้บุคคลในครอบครัวเห็นความสำคัญและไปใช้สิทธิ์ในการเลือกตั้ง ดังเช่นทิพากรและคณะ (2553) รายงานว่า ความคิดทางการเมืองเกิดขึ้นลอย ๆ ไม่ได้แต่จะเกิดขึ้นจากบริบทสิ่งแวดล้อม เช่น สภาพอากาศ สถานการณ์ทางสังคม/การเมือง การเลี้ยงดูของครอบครัว และการศึกษา

1.3.3 ความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

1) ด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคิด การแสดงออกต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเมืองในระบอบประชาธิปไตย พบว่า ความรู้เกี่ยวกับผู้มีสิทธิในการเลือกตั้งนักเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 93.1) มีความรู้เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ว่าต้องมีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ส่วนกรณีที่มีผู้มีสิทธิไม่ไปใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้งและไม่ได้แจ้งเหตุแห่งการไม่ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ทำให้ผู้นั้นเสียสิทธิทางการเมืองบางประการ นั้น นักเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 77.2) ทราบข้อมูลแต่ไม่ครบทุกข้อ มีผู้ที่ทราบข้อมูลครบทุกข้อเพียงร้อยละ 9.0 และผู้ที่ไม่ทราบข้อมูลเลยมีจำนวนร้อยละ 13.8 การแสดงความคิดเห็นในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในอนาคตของนักเรียน พบว่าเกินครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 54.4) ไม่คิดที่จะลงเล่นการเมืองในอนาคต เนื่องจากมีความเบื่อหน่ายและไม่ชอบการเมือง และหากต้องลงเล่นการเมืองจะลงสมัครในระดับใด พบว่า ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 65.5) จะลงเล่นการเมืองในระดับท้องถิ่น ส่วนความรู้เกี่ยวกับระยะเวลาการอยู่ในวาระของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น นักเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 69.4) ทราบว่าอยู่ในวาระคราวละ 4 ปี ที่มาของนายกรัฐมนตรีนั้น นักเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 95.8) ต้องการนายกรัฐมนตรีที่มาจาก การเลือกตั้ง เนื่องจากเห็นว่าเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น นายกรัฐมนตรีต้องมาจากเสียงส่วนใหญ่ของประชาชน มีเพียงส่วนน้อย (ร้อยละ 4.2) ที่ต้องการนายกรัฐมนตรีที่มาจากแต่งตั้งเพราะหากมีการแต่งตั้งจะได้

เลือกคนดีมาเป็นนายกรัฐมนตรีส่วนการให้ความสำคัญในการเลือกตั้งต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 76.9) เห็นว่ามีความสำคัญมาก ในการเลือกตั้งที่ผ่านมา นั้นนักเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 65.8) เห็นว่ายังมีการซื้อสิทธิขายเสียงกันอยู่ โดยมี นักเรียนร้อยละ 21.9 เคยพบเห็นการซื้อสิทธิขายเสียง

2) ด้านความพึงพอใจต่อการทำหน้าที่ของนักการเมือง พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักเรียนต่อการทำหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีคนปัจจุบัน (นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ) เกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 48.0) อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา (ร้อยละ 30.0) อยู่ในระดับพึงพอใจมาก และไม่มีความคิดเห็นร้อยละ 19.8 ส่วนที่เหลือ (ร้อยละ 2.1) มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย ส่วนระดับความพึงพอใจต่อการทำหน้าที่ของรัฐบาลชุดปัจจุบัน พบว่า เกินครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 57.7) มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง รองลงมาไม่มีความคิดเห็น, พึงพอใจมาก และพึงพอใจน้อย ร้อยละ 22.5, 12.0 และ 7.8 ตามลำดับ ในส่วนของระดับความพึงพอใจต่อการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่ ก็ให้ผลคล้ายคลึงกัน พบว่าเกินครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 53.2) มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง รองลงมาไม่มีความคิดเห็น, พึงพอใจน้อย และพึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ 24.0, 13.8 และ 9.0 ตามลำดับ จากการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของประชากรไทย พบว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกไปใช้สิทธิลงคะแนนเพราะความต้องการสนับสนุนและส่งเสริมประชาธิปไตยโดยพิจารณาเลือกพรรคการเมืองมากกว่าตัวบุคคลและพบว่าผู้ใช้สิทธิในเขตเมือง ไปใช้สิทธิในอัตราที่สูงกว่าผู้ที่อยู่เขตนอกเมือง ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวข้องให้บุคคลไปใช้สิทธิซึ่งแสดงออกมาเป็นสหสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการไปใช้สิทธิหรือออกเสียงเลือกตั้งประกอบด้วย ความรู้ทางการเมือง การตอบสนองต่อสื่อรณรงค์หาเสียง การมีส่วนร่วมทางการเมืองการได้รับเงินจากการเลือกตั้งและความรู้สึกคุ้มค่ากับการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

1.3.4 ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

1) ด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง พบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองของนักเรียนมีหลายช่องทาง โดยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 62.2) มีการรับรู้ข่าวสารตั้งแต่ 2 แหล่งขึ้นไป ที่เหลือติดตามข้อมูลข่าวสารจากช่องทางเดียว ได้แก่ โทรทัศน์, หนังสือพิมพ์, อินเทอร์เน็ต, ป้ายโฆษณา, วิทยุ และหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 22.2, 7.2, 4.5, 1.5, 0.3 และ 0.3 ตามลำดับ โดยมีผู้ที่ไม่ได้ติดตามข่าวสารทางการเมืองเลย ร้อยละ 1.8 เนื่องจากมีความเบื่อหน่าย ส่วนผู้ที่ติดตามข่าวสารด้านการเมืองมีความถี่ในการรับข้อมูลข่าวสารใกล้เคียงกันคือ 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์, มากกว่า 3 ครั้งต่อสัปดาห์ และน้อยกว่า 2 ครั้งต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 38.4, 32.1 และ 27.6 ตามลำดับ ส่วนการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองกับผู้อื่น พบว่า เกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 42.3) มีการสนทนากับพ่อแม่บุคคลในครอบครัว รองลงมา (ร้อยละ 22.2) มีการสนทนากับเพื่อนฝูง ร้อยละ 16.3 ไม่มี

การสนทนา ส่วนที่เหลือมีการสนทนากับพ่อแม่ - เพื่อน, พ่อแม่ - ครูอาจารย์ - เพื่อน, ครูอาจารย์, และครูอาจารย์ - เพื่อน คิดเป็นร้อยละ 12.6, 3.6, 2.4 และ 0.6 ตามลำดับ ด้านการเรียนการสอน เกี่ยวกับการเมืองในโรงเรียน พบว่า ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 88.9) มีการเรียนการสอนเรื่องการเมืองในโรงเรียน ในด้านการประชาสัมพันธ์ก่อนการเลือกตั้งในโรงเรียนนั้น พบว่า ส่วนใหญ่ก่อนการเลือกตั้ง ไม่มีการประชาสัมพันธ์จากองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง คิดเป็นร้อยละ 67.9

2) ด้านการมีส่วนร่วมและการแสดงออกทางการเมือง พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 72.1) ไม่เคยเข้ารับฟังการหาเสียงของพรรค เช่นเดียวกับการเข้าร่วมชุมนุมเพื่อประท้วงหรือเพื่อเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ พบว่าเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 97.6) ไม่เคยเข้าร่วมชุมนุม และการไปใช้สิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งที่ผ่านมา พบว่าส่วนใหญ่ (ร้อยละ 91.0) ไม่เคยไปใช้สิทธิเลือกตั้ง มีเพียงร้อยละ 9.0 เท่านั้น ที่เคยไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ส่วนการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของบุคคลในครอบครัวที่มีสิทธิเลือกตั้ง พบว่า ส่วนใหญ่ไปใช้สิทธิครบทุกคน คิดเป็นร้อยละ 86.2 ส่วนที่ไปใช้สิทธิแต่ไม่ครบทุกคน และไม่ไปใช้สิทธิเลย คิดเป็นร้อยละ 11.1 และ 2.7 ตามลำดับ และจากการวิจัยพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีการเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 97.0 ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่ก็ไปใช้สิทธิในการเลือกคณะกรรมการนักเรียนทุกครั้ง คิดเป็นร้อยละ 94.0

1.3.5 การที่กลุ่มเยาวชนแสดงออกถึงทัศนคติที่ไม่ดีต่อนักการเมือง และการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย พบว่า นักเรียนเกือบครึ่งหนึ่ง มีระดับความพึงพอใจต่อการทำหน้าที่ ของนายกรัฐมนตรีคนปัจจุบัน (นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ) อยู่ในระดับปานกลาง และนักเรียนเกินครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 57.7) มีความพึงพอใจต่อการทำหน้าที่ของรัฐบาลชุดปัจจุบัน และการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่ที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ในส่วนของการเลือกตั้งนักเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 65.8) เห็นว่ายังมีการซื้อสิทธิขายเสียงกันอยู่ โดยมีนักเรียนร้อยละ 21.9 เคยพบเห็นการซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกตั้ง ซึ่งอาจมีผลต่อการตัดสินใจในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยพบว่านักเรียนเกินครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 54.4) จะไม่ลงสมัครรับเลือกตั้งในอนาคต

1.3.6 การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 91.0) ยังไม่เคยไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง อาจเนื่องมาจากในช่วงที่นักเรียนมีสิทธิเลือกตั้งแล้ว แต่ยังไม่อยู่ในช่วงประกาศให้มีการเลือกตั้งทั่วไป แต่ก็มีนักเรียนจำนวนร้อยละ 27.9 เคยเข้ารับฟังการหาเสียงของพรรคการเมือง

**ผลการศึกษาของการวิจัยเชิงคุณภาพที่เกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับ
ความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของกลุ่มนักเรียนผู้เริ่มมีสิทธิเลือกตั้ง ระดับ
มัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกาญจนบุรี**

ผลการวิจัยพบว่าผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นดังนี้

1. ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นด้วยเกี่ยวกับความจำเป็นอย่างยิ่งที่นักเรียนต้องสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองการปกครอง และมีส่วนในการกำหนดนโยบายของรัฐบาลด้วย เนื่องจากจะรับรู้เกี่ยวกับความเคลื่อนไหวของบ้านเมืองและการดำเนินงานนโยบายของรัฐบาลว่าเป็นไปตามที่ได้แถลงไว้กับประชาชนหรือไม่ซึ่งเป็นช่องทางในการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้ และเป็นหน้าที่ของนักเรียนควรจะต้องให้ความสำคัญกับการรับฟังติดตามข่าวสารทางการเมืองและนักเรียนจะต้องเป็นผู้ส่งข่าวสาร หากพบเห็นความเดือดร้อนของประชาชนหรือสิ่งผิดปกติทางสังคม โดยผ่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดได้รับทราบเพื่อนำเข้าสู่สภาพิจารณาหรือเพื่อประกอบการพิจารณาของรัฐบาลในการกำหนดเป็นนโยบายให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนได้ตรงกับความต้องการ

2. ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการที่นักเรียนควรมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นทางการเมืองหรือเสนอความต้องการของตนเองผ่านผู้นำ อาจารย์ หรือกลุ่มเพื่อนนักเรียน เพราะที่ผ่านมามักจะไม่มีเวทีที่เปิดโอกาสให้เยาวชนได้แสดงความคิดเห็นทางการเมือง โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปที่มีสิทธิเลือกตั้ง เพราะบางครั้งนักเรียนไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นทางการเมืองเนื่องด้วยมีกฎและระเบียบของโรงเรียนที่มีข้อห้าม ดังนั้น ในเมื่อกฎหมายรัฐธรรมนูญให้สิทธิกับนักเรียนกลุ่มนี้แล้วก็ควรให้เวทีแสดงความคิดเห็น และรับฟังข้อคิดเห็นที่เกิดจากกลุ่มนักเรียนผู้เริ่มมีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อที่นักเรียนจะได้นำเสนอปัญหาหรือความต้องการไปเป็นองค์ประกอบในนโยบายหรือโครงการพัฒนาต่าง ๆ ได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ มีความเข้าใจและเห็นด้วยกับกระบวนการกล่อมเกลாதทางการเมือง ที่จะทำให้นักเรียนได้เข้าใจการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และสามารถร่วมพัฒนาความคิด ในระบอบประชาธิปไตยที่ดีขึ้น เนื่องจากระบอบประชาธิปไตยที่ดียังต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่างที่ป็นปัจจัยต่อการพัฒนาประชาธิปไตย การกล่อมเกลาททางการเมืองก็เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องนำมาใช้ในโรงเรียนเพราะจะได้พัฒนานักเรียนให้มีวิสัยทัศน์ที่ดีและถูกต้องได้ปฏิบัติทางการเมือง เช่น การให้ข่าวสารทางการเมืองและการปลูกฝังค่านิยมทางด้านการเมืองแก่นักเรียน โดยมีสื่อกลางทำหน้าที่สำคัญ ได้แก่ โรงเรียน ครอบครัว กลุ่มเพื่อน ข้อมูลข่าวสารของสื่อมวลชน กลุ่มอาชีพ กลุ่มศาสนา ยกตัวอย่าง ในครอบครัวของนักเรียน ซึ่งเป็นสถาบันสำคัญต่อการเรียนรู้ทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองและความคิดทางการเมือง โดยนักเรียนจะเพิ่มเติมทัศนคติ ความเชื่อ ตลอดจนค่านิยมที่เกี่ยวกับการเมืองได้รับการถ่ายทอดจากคนในครอบครัวด้วยการยอมรับ การ

กลุ่มেলাทางการเมืองในระบบสถานศึกษา ซึ่งสามารถสร้างด้วยการทำหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับระบอบประชาธิปไตย และเป็นที่ยอมรับว่าเป็นเครื่องมือสำคัญให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ทางการเมือง และเป็นพลเมืองของชาติที่มีความเข้าใจต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย การสร้างกิจกรรมหรือพิธีการที่เกี่ยวข้องให้เห็นว่าการทำกิจกรรมภายใต้แนวคิดในระบอบประชาธิปไตยเพื่อการปลูกฝังความคิดแบบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการกลุ่มেলাทางการเมืองอีกส่วนคือ ครูผู้สอน ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และการยอมรับของนักเรียน ครูผู้สอนควรมีศักยภาพต่อการให้ความรู้ด้านประชาธิปไตยที่ดี

4. ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการที่มีโอกาสลงชื่อถอดถอนนักการเมืองในตำแหน่งต่าง ๆ หากพบการทุจริต ไม่โปร่งใส เนื่องจากการทุจริตเป็นสาเหตุก่อให้เกิดปัญหาของบ้านเมือง ดังนั้น นักการเมืองในทุกระดับตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับสูงของรัฐบาล ควรที่จะเป็นคนดีมีคุณธรรม มีความโปร่งใส ในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ซึ่งในรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวนไม่น้อยกว่า 20,000 คน สามารถลงลายมือชื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ รวมทั้งการลงชื่อสามารถแสดงออกในทางการเมืองแบบหนึ่ง ในสังคมประชาธิปไตย ตลอดจนเพื่อจะได้เลือกคนดีเข้ามาแทน และจะเป็นการทำให้การทุจริตน้อยลง เพราะถ้าหากว่านักเรียนผู้เริ่มมีสิทธิเลือกตั้งทำการถอดถอนได้ การเมืองก็จะดีและโปร่งใสมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังทำให้นักการเมืองไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวแต่จะเห็นแก่ประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนมากขึ้น

5. ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการชุมนุมประท้วงรัฐบาลของประชาชน คือการแสดงออกของประชาธิปไตย แบบภาคประชาชนและประชาชนมีส่วนร่วม เนื่องจากรัฐธรรมนูญเปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพเสนอความคิดเห็นได้แต่ต้องอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย รวมทั้งการชุมนุมของประชาชนเป็นเสรีภาพของประชาชนชาวไทยแต่ต้องชุมนุมโดยสงบปราศจากอาวุธ การจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมของประชาชนรัฐไม่สามารถทำได้ แต่เพื่อความสงบรัฐสามารถประกาศใช้พระราชกำหนดได้ นอกจากนี้การประท้วงยังนำมาเพื่อความถูกต้องและเป็นการแสดงออกของประชาธิปไตยภาคประชาชนและแบบมีส่วนร่วม

6. ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการช่วยตรวจสอบดูแล การทำงานของนักการเมืองในระดับต่าง ๆ ถือเป็นหน้าที่ของนักเรียนทุกคน เนื่องจากงบประมาณที่รัฐบาลใช้จ่ายมาจากภาษีของประชาชนในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญ ประชาชนทุกคนเป็นผู้เสียภาษีต้องช่วยกันตรวจสอบดูแลการทำงานของภาครัฐให้ใช้ภาษีของประชาชนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาประเทศ รวมทั้งการป้องกันการทุจริต และการตรวจสอบของประชาชนเป็นการกำกับไม่ให้ นักการเมือง โกงกินหรือเบียดบังงบประมาณ

7. ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง ย่อมมีอำนาจที่จะบริหารงานประเทศได้ทุกอย่าง ตามที่รัฐบาลเห็นควร แต่รัฐบาลจะใช้ระบบเผด็จการในการบริหารงานบ้านเมืองไม่ได้ ต้องอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งนักการเมืองต้องบริหารงานบ้านเมืองด้วยความโปร่งใส มีคุณธรรมและจริยธรรม และรัฐบาลต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งการบริหารของรัฐบาลต้องมองถึงผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติเป็นที่ตั้ง

8. ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการมีตัวแทนของประชาชน เข้าไปตรวจสอบการทำงานของรัฐ จะเป็นการช่วยปกป้อง การกระทำทุจริตของภาครัฐ เนื่องจากงบประมาณรายจ่ายของแผ่นดินเป็นเงินที่ได้มาจากภาษีของประชาชน ดังนั้น ต้องช่วยกันตรวจสอบดูแลการทำงานของภาครัฐ ให้ใช้ภาษีของประชาชนให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชนโดยส่วนรวม รวมทั้งเพื่อป้องกันการทุจริต และงบประมาณจะได้ใช้ให้ถูกต้อง และการตรวจสอบของประชาชน

9. ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในระบบอบประชาธิปไตย และมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมือง เป็นเหตุให้เกิดความวุ่นวายในบ้านเมือง กล่าวคือ ควรปล่อยให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ไม่ว่าจะเป็นการพูด การเขียน และการกระทำใด ๆ ที่ไม่ขัดต่อกฎหมายความมั่นคงของประเทศ และไม่กระทบสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น และรักษาศีลธรรมอันดีของประชาชน แต่การปิดหูปิดตาของประชาชน การเบี่ยงเบนข้อมูลข้อเท็จจริงทางการเมือง ทำให้เกิดการต่อต้านมากขึ้น เนื่องจากในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข ทุกคนย่อมมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น แต่ความคิดเห็นนี้อาจแตกต่างกัน

10. ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับความขัดแย้งทางการเมืองของประเทศไทย มีสาเหตุมาจากการที่นักการเมืองขาดคุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อบ้านเมือง และมุ่งเห็นผลประโยชน์ การแสวงหาอำนาจ ปกป้องพวกพ้อง เนื่องจากประเทศไทยได้เกิดปัญหาในการพัฒนาประเทศ ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากนักการเมืองเป็นผู้กระทำ โดยขาดจิตสำนึก ความรับผิดชอบต่อที่ดีต่อประเทศชาติและประชาชน ในทางความเป็นจริงถ้าระบบการเมืองโดยเฉพาะนักการเมืองควรมีคุณธรรมและจริยธรรมที่สูงส่ง จะส่งผลทำให้การพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไทยและการพัฒนาประเทศบรรลุความสำเร็จ ปราศจากความขัดแย้งทางความคิด ไม่เกิดการแบ่งฝ่าย ไม่เกิดความรุนแรง ไม่เกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน และประเทศไทยจะเป็นประเทศที่น่าเชื่อถือในสายตาของชาวต่างชาติ

ผลการแสดงความคิดเห็นจากการจัดเวทีแสดงความคิดเห็น (Focus Group)

1. ความคิดเห็นทางการเมือง

นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นว่า การเมืองปัจจุบันมีปัจจัยหลักอยู่สามประการคือ ผลประโยชน์ การแสวงหาอำนาจ และพวกพ้องญาติพี่น้อง ซึ่งเป็นธุรกิจทางการเมืองโดยอ้างปัญหาของประชาชน ปัญหาของประเทศที่เกิดขึ้นมีสาเหตุจากการเมืองรังแกและขาดคุณธรรมและจริยธรรมทางการเมืองที่ดี มีการทุจริตอย่างร้ายแรงจนกลายให้เกิดค่านิยมที่ยอมรับการทุจริต ซึ่งอนาคตจะเป็นผลเสียทางสังคมและประเทศชาติอย่างร้ายแรงถ้าไม่รักษาและแก้ไขสังเกตได้จากการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลที่ทุจริตหรือมีผลประโยชน์ทับซ้อนแต่ก็ไม่สามารถช่วยอะไรได้เมื่อมีการยกมือในสภาเสียงข้างมากก็ผ่าน จึงเป็นเรื่องหน้าวิบัติระบอบประชาธิปไตยที่เป็นเผด็จการรัฐสภาและรัฐบาลขาดความมั่นคงเพราะเป็นรัฐบาลผสมที่พรรคเล็กสามารถต่อรองทางการเมืองกำหนดพรรคใหญ่ให้ยอมได้

2. แนวความคิดสิทธิเสรีภาพหน้าที่

นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นว่า สิ่งที่มีรูปร่างซึ่งมีอยู่ในตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิดหรือเกิดขึ้นโดยกฎหมายเพื่อให้มนุษย์ได้รับประโยชน์และมนุษย์จะเป็นผู้เลือกใช้สิ่งนั้นเองโดยไม่มีผู้ใดบังคับได้เช่นสิทธิของนักเรียนได้แก่ได้เรียนหนังสือตามที่โรงเรียนได้จัดให้ตามหลักสูตรขั้นพื้นฐานได้รับการบริการต่าง ๆ ตามที่โรงเรียนจัดให้ ทั้งนี้กลุ่มเป้าหมายการวิจัยมีความเข้าใจเกินร้อยละ 80 ส่วนที่เหลือขาดความใส่ใจที่จะรับรู้ เสรีภาพ หมายถึง การใช้สิทธิอย่างใดอย่างหนึ่งหรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งได้อย่างอิสระแต่ทั้งนี้ต้องไม่กระทบสิทธิของผู้อื่นซึ่งหากผู้ใดใช้สิทธิเสรีภาพเกินขอบเขตจนก่อความเดือดร้อนต่อผู้อื่น ก็ย่อมถูกดำเนินคดีตามกฎหมายในการศึกษาเสรีภาพของนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียน ได้แก่ การทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจในช่วงเวลาพัก หน้าที่ หมายถึงการกระทำหรือการละเว้นการกระทำเพื่อประโยชน์โดยตรงของการมีสิทธิหน้าที่เป็นสิ่งที่บังคับให้มนุษย์ในสังคมต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางสังคมหรือกฎหมายบัญญัติไว้ จะไม่ปฏิบัติตามไม่ได้ ส่วนสิทธิเสรีภาพเป็นสิ่งที่มนุษย์มีอยู่แต่จะใช้หรือไม่ก็ได้ ดังนั้น หน้าที่ของนักเรียนต้องเรียนหนังสือและปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน

3. แนวคิดเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตย

นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นว่า การใช้สิทธิอย่างใดอย่างหนึ่งหรือกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งได้อย่างอิสระ แต่ทั้งนี้ต้องไม่กระทบต่อสิทธิของผู้อื่นซึ่งผู้ใดใช้สิทธิเสรีภาพเกินขอบเขตจนก่อความเดือดร้อนต่อผู้อื่นก็ย่อมถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย สิ่งนี้ คือ เสรีภาพที่ถูกต้องในหลักการของระบอบประชาธิปไตย

4. แนวคิดความเท่าเทียมในระบอบประชาธิปไตย

นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นว่า มนุษย์เกิดมาเท่าเทียมกันสิทธิมนุษยชนให้อำนาจประชาชนได้ใช้ชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี ในความเป็นจริงสภาพบทบาทของการเมืองได้ทำลายความเสมอภาคของประชาชนออกเป็นกลุ่มดังนี้ คือ กลุ่มอภิสิทธิ์ชน (นักการเมือง, ทหารดี, ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่) กลุ่มชนชั้นกลาง (ประชาชนทั่วไป, ข้าราชการระดับกลางถึงล่าง) กลุ่มชนชั้นระดับรากหญ้า ทั้งนี้ เกิดจากนโยบายประชานิยมใช้การบริโภคกับเม็ดเงินมาเป็นตัวกำหนด ส่งผลทำให้การเมืองไทยไม่สามารถหลุดพ้นจากการซื้อสิทธิขายเสียง ได้ดูเหมือนเสมอภาคแต่ไม่เสมอภาคอย่างแท้จริง

5. ประเด็นแนวความคิดเห็นการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ

นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นว่าคิดเห็นร่วมกัน คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการให้การศึกษาแก่ประชาชนตลอดจนให้อำนาจแก่ประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง แต่ทุกกรณีต้องอยู่ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญและสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ คือ การปิดกั้นและการเบี่ยงเบนทางการเมืองเท่านั้น

6. ประเด็นแนวความคิดเห็นเกี่ยวกับความเสมอภาค

นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นว่า ความเท่าเทียมในเรื่องโอกาสและสวัสดิการที่ประชาชนควรได้รับจากรัฐและมีกฎหมายคุ้มครองโดยไม่เลือกปฏิบัติ แต่ในทางตรงกันข้ามประเทศไทยต้องใส่ใจในเรื่องดังกล่าวให้มากขึ้นเพราะยังมีความเหลื่อมล้ำทางสังคมก่อให้เกิดความไม่ยุติธรรมกับประชาชนที่ด้อยโอกาสและเข้าไม่ถึงซึ่งสวัสดิการ

7. ประเด็นแนวความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีความสำคัญอย่างไรในระบอบความเป็นประชาธิปไตย

นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นว่ามนุษย์ทุกคนที่เกิดมาย่อมเท่าเทียมกันสิทธิมนุษยชนให้อำนาจประชาชนได้ใช้ชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี รัฐบาลไม่ใช่ผู้ที่มอบสิทธิดังกล่าวแต่เป็นผู้ต้องคุ้มครองสิทธินั้น เสรีภาพต้องอยู่บนรากฐานความยุติธรรม ความอดกลั้นศักดิ์ศรี และความเคารพซึ่งกันและกัน ประชาชนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ได้และรัฐบาลควรสร้างกฎหมายที่ปกป้องสิทธิมนุษยชนในขณะที่ระบบตุลาการต้องบังคับใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน จะช่วยให้กลไกการบริหารบ้านเมืองโดยเฉพาะรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับประชาชนประเทศชาติส่วนรวมมากขึ้นแทนที่จะทำเพื่อผลประโยชน์ทางการเมือง

8. ประเด็นแนวความคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งในทุกระดับ

นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นว่า การเลือกตั้งที่เสรีและยุติธรรมควรเปิดโอกาสให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในระบอบประชาธิปไตยสามารถกำหนดรูปแบบของรัฐบาลและทิศทางนโยบายในอนาคตของรัฐบาลและประเทศตน ในปัจจุบันประชาชนไม่เชื่อมั่นในกระบวนการเลือกตั้งว่าจะเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการปกครองระบอบประชาธิปไตยได้เพราะยังปรากฏการซื้อสิทธิขายเสียงที่มีความซับซ้อนมากขึ้นอยากแก่การพัฒนาการเลือกตั้งอย่างยิ่ง

9. ประเด็นแนวความคิดที่มีต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทย

นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นว่า ผู้ที่ได้รับสิทธิจากประชาชนให้ไปทำหน้าที่ทางนิติบัญญัติอย่างซื่อสัตย์และรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติประชาชนโดยรวมแต่ในมุมมองของนักเรียนมีแนวคิดที่ว่าผู้แทนฯ ที่ได้รับการเลือกจากประชาชนคนไทยยังขาดคุณภาพ ขาดความซื่อสัตย์ และเป็นได้แค่ลูกจ้างบริษัทกินเงินเดือนรอคอยแต่คำสั่งขาดความเป็นเอกภาพในการตัดสินใจ จึงเห็นควรจะต้องพัฒนาคุณธรรมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้มากขึ้นและควรให้ความรู้กับประชาชนควบคู่ไปด้วย

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของกลุ่มนักเรียนผู้เริ่มมีสิทธิเลือกตั้ง ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกาญจนบุรี สามารถอภิปรายผล ดังนี้

2.1 อภิปรายผลเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับความคิดทางการเมือง

ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า

2.1.1 ด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อต่าง ๆ ของนักเรียนโดยส่วนมาก
รับรู้ข่าวสารผ่านสื่อโทรทัศน์โดยเฉพาะรายการข่าว ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวผู้วิจัยเรื่องนี้จะเน้นหน้าที่ในด้านที่เป็นข่าวสารเป็นหลัก โดยเฉพาะข่าวสารทางการเมือง ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาประเทศและเป็นปัจจัยที่จำเป็นของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างยิ่ง เพราะข่าวสารทางการเมืองจะช่วยให้ระบบการเมืองอื่น ๆ ทำหน้าที่ของตนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น Almond และ Powell (1966 : 10) ทั้งนี้เนื่องจากการที่ประชาชนได้รับความรู้ข่าวสารในทางการเมือง จะทำให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น เป็นผลให้เกิดความเข้าใจในทางการเมืองติดตามมา พงุทธิสาณ (2535) อ่างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 194-197) ได้เสนอแนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ดังกล่าวจะทำให้รัฐบาลได้รับรู้ถึงสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชน ทำให้รัฐบาลสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างถูกต้อง ตรงจุดมากยิ่งขึ้น Choi และ Becker (1987) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 16) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อ พบว่าการศึกษาหลายชิ้นที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่าการศึกษามีผลต่อการเลือกใช้สื่อ กล่าวคือ คนที่มีการศึกษาสูงจะอ่านหนังสือพิมพ์มากกว่าคนมีการศึกษาค่ำซึ่งจะเลือกที่จะดูโทรทัศน์หรือฟังวิทยุมากกว่า Seare และ Freedman (1967) อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 16-17) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเลือกเปิดรับข่าวสารของบุคคล พบว่า กลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวกับระดับการศึกษาและระดับชั้นทางสังคม ซึ่งสามารถใช้อาชีพเป็นดัชนีวัดแทนได้เป็นกลุ่มตัวแปรที่ใช้ในการทำนายพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนที่ดีที่สุดหรืออาจกล่าวได้ว่าระดับการศึกษาและอาชีพเป็นตัวแปรที่มีแนวโน้มมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อ McComb และ Mullins อ้างใน มยุรี ถนอมสุข (2554 : 17) ได้ทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางด้านการศึกษากับการใช้สื่อมวลชน และการใช้สื่อมวลชนกับความสนใจทางการเมืองพบว่า การศึกษามีความสัมพันธ์โดยตรงกับการใช้สื่อมวลชน และการใช้สื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับความสนใจทางการเมือง แต่การศึกษามีความสัมพันธ์โดยทางอ้อมกับความสนใจทางการเมือง คือ ผู้มีการศึกษาสูงจะใช้สื่อมวลชนมากขึ้น และจะมีผลให้บุคคลเหล่านี้เกิดความสนใจทางการเมืองด้วย ขณะที่ความสัมพันธ์โดยตรงระหว่างการศึกษากับความสนใจทางการเมืองโดยไม่ผ่านการใช้สื่อมวลชนไม่มี

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการศึกษาที่นักเรียนมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อมวลชน เพราะการบริโภคข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ที่ไม่มีขอบเขตจำกัดในการนำเสนอข่าวสาร อาทิเช่น สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ สื่อหนังสือพิมพ์ หรือสื่อในโลกออนไลน์ทั่วไป ผู้วิจัยมองว่าสื่อในปัจจุบันมีอิทธิพลต่อนักเรียนและประชาชนอย่างยิ่ง ฉะนั้น การบริโภคสื่อจะส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและความคิดต่าง ๆ ของนักเรียนและประชาชน แต่สิ่งที่สำคัญข่าวสารทางการเมืองหรือสาระสำคัญของความจริงความถูกต้องของสื่อ ความเที่ยงตรงของสื่อ ควรได้รับการสังเคราะห์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเที่ยงธรรมและถูกต้องก่อนนำเสนอผ่านสื่อทุกแขนงออกสู่สาธารณชน

2.1.2 ด้านความคิดทางการเมือง พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยส่วนใหญ่ทราบว่าผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งมีคุณสมบัติอย่างไร หากไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งจะเสียสิทธิอะไรบ้าง และส่วนใหญ่ทราบว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ที่ผ่านการเลือกตั้งจะอยู่ในวาระคราวละกี่ปี แต่ก็มีนักเรียนบางส่วนที่ไม่มีความรู้ การไม่เห็นความสำคัญ และความเบื่อหน่ายต่อระบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยสอดคล้องกับ นักทฤษฎีบางคน กล่าวได้ว่าประชาชนในปัจจุบันนี้ได้เห็นเพียงแต่ภาพลวงตาของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากพวกเขาไม่สามารถจับต้องการทำงานจากรัฐบาลได้อย่างแท้จริง ประชาชน

เหล่านั้นได้แต่หวังว่าผู้แทนที่ตนเลือกเข้าไปนั้นจะทำตามคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้ และการจัดตั้งรัฐบาลในบางครั้งก็ได้รับเลือกเข้ามาจากเสียงข้างน้อย รวมไปถึงแนวคิดการเลือกผู้แทนเข้ามาทำหน้าที่แทนตนในการทำงานของรัฐ ซึ่งไม่ได้มีตัวเลือกที่มากนัก และพบว่าผู้ลงคะแนนเสียงมีอิทธิพลน้อยมาก และอาจจะละเลยประเด็นปัญหาทางการเมือง ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้กลุ่มผลประโยชน์ได้ประโยชน์ต่อตนเอง แต่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อส่วนรวม วิกีพีเดีย (2553 : 1-20) สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2551 : 62-63) รายงานว่า ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติไว้ในหมวดที่ 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ 10 แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ในมาตรา 87 กำหนดว่า รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ยังเห็นความสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยส่วนใหญ่ยังต้องการให้นายกรัฐมนตรีต้องมาจากการเลือกตั้ง เนื่องจากเห็นว่าประเทศไทย เป็นประเทศประชาธิปไตย นายกรัฐมนตรีต้องมาจากเสียงส่วนใหญ่ และนักเรียนส่วนใหญ่ก็เห็นว่าการเลือกตั้งมีความสำคัญมากต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

2.1.3 การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นดัชนีชี้วัดที่สำคัญประการหนึ่งในระบอบประชาธิปไตยเพราะสังคมใดมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงย่อมมีระดับความเป็นประชาธิปไตยสูงด้วย และโดยเฉพาะนักเรียน ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญของชาติและเป็นพลังที่สำคัญทางการเมืองที่มีต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย จึงควรอย่างยิ่งที่จะมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สูงแต่จากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มนักเรียนผู้เริ่มมีสิทธิเลือกตั้ง ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกาญจนบุรี พบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับน้อย ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องตระหนักอย่างมาก สอดคล้องกับนักรัฐศาสตร์ได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับปัจจัยอันเป็นสาเหตุของการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการพยายามหาสาเหตุว่าเหตุใดสังคมหนึ่ง ที่มีการขยายตัวของการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นอย่างมาก ในขณะที่อีกสังคมหนึ่ง การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีน้อยหรือแทบจะไม่มีการมีส่วนร่วมทางการเมืองเลย Milbrath and Goel (1977 : 30-32) ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของปัจเจกบุคคลโดยแบ่งออกเป็น 2 ประการ ได้แก่

1. ปัจจัยด้านสิ่งเร้าจากสภาพแวดล้อม (Environment Stimuli) หมายถึง ลักษณะของระบบสังคม (Social System) และสภาพการณ์ทางการเมือง (Political Setting) ซึ่งไม่เพียงจะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลเท่านั้น แต่ยังมีส่วนให้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับขอบเขตทัศนคติและทางเลือกต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง บุคคลแต่ละคนแม้จะอยู่ในสิ่งแวดล้อมเดียวกันก็จะรับสิ่งเร้าจากระบบการเมืองและสังคมได้ไม่เท่ากัน เพราะเขาจะเลือกรับรู้และเลือกสรรเฉพาะสิ่งเร้าที่เหมาะสม และตรงกับความต้องการของตนเท่านั้น

2. ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล (Personal Factors) มี 5 ประการด้วยกัน คือ พันธุกรรมแรงขับ ความต้องการทางจิตใจและร่างกาย และความเชื่อต่าง ๆ รวมทั้งทัศนคติทางการเมืองของแต่ละคน ปัจจัยส่วนบุคคลจึงถือเป็นปัจจัยที่เอื้ออำนวยให้บุคคลเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับที่แตกต่างกันออกไป องค์ประกอบพื้นฐานของบุคคลโดยทั่วไปมักถูกกล่าวถึงภูมิหลังของบุคคลนั้น ๆ เช่น เพศ อายุ สีผิว ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ และที่อยู่อาศัย ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้นำสิ่งที่เป็นภูมิหลังของนิสิต ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา รายได้ ตำแหน่งหน้าที่การงาน การสังกัดกลุ่ม เพราะต่อไปนักเรียนเหล่านี้จะต้องเป็นพลังที่ขับเคลื่อนประเทศไทยและระบอบประชาธิปไตยในอนาคต ดังนั้นจึงควรอย่างยิ่งที่สถาบันการศึกษาจะต้องสร้างและส่งเสริมบรรยากาศภายในโรงเรียนเพื่ออบรมให้นักเรียน มีจิตใจและอุดมการณ์สอดคล้องกับประชาธิปไตยโดยเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้แสดงออกทางการเมืองอย่างอิสระ และควรมีการฝึกกิจกรรมทางการเมืองให้นักเรียน เช่น กิจกรรมรณรงค์หาเสียง การลงคะแนนเสียง เป็นต้น เพื่อที่จะให้นักเรียนได้รู้จักและเรียนรู้การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง อันจะนำไปสู่การพัฒนากระบวนการเมืองแบบประชาธิปไตย

2.1.4 ด้านการกล่อมเกลாதองการเมือง เห็นด้วยกับกระบวนการกล่อมเกลாதองการเมือง ที่จะทำให้นักเรียนได้เข้าใจการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และสามารถร่วมพัฒนาความคิด ในระบอบประชาธิปไตยที่ดีขึ้น เนื่องจากระบอบประชาธิปไตยที่ดียังต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่างที่เป็นปัจจัยต่อการพัฒนาประชาธิปไตย การกล่อมเกลาทองการเมืองก็เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องนำมาใช้ในโรงเรียนเพราะจะได้พัฒนานักเรียนได้มีวิสัยทัศน์ที่ดีและถูกต้องได้ปฏิบัติทางการเมือง เช่น การให้ข่าวสารทางการเมืองและการปลูกฝังค่านิยมทางการเมืองแก่นักเรียนโดยมีสื่อกลางทำหน้าที่สำคัญ ได้แก่ โรงเรียน ครอบครัว กลุ่มเพื่อน ข้อมูลข่าวสารของสื่อมวลชน กลุ่มอาชีพ กลุ่มศาสนา ยกตัวอย่าง ในครอบครัวของนักเรียน ซึ่งเป็นสถาบันสำคัญต่อการเรียนรู้ทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมือง และความคิดทางการเมือง โดยนักเรียนจะเพิ่มเติมทัศนคติ ความเชื่อ ตลอดจนค่านิยมที่เกี่ยวกับการเมือง ได้รับการถ่ายทอดจากคนในครอบครัวด้วยการยอมรับ การกล่อมเกลาทองการเมืองในระบบสถานศึกษา ซึ่งสามารถสร้างด้วยการทำหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับระบอบประชาธิปไตย และเป็นที่ยอมรับว่าเป็นเครื่องมือสำคัญให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ทางการเมือง และเป็นพลเมืองของชาติที่มีความเข้าใจต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย การสร้างกิจกรรมหรือพิธีการที่เกี่ยวข้องให้เห็นว่าการทำกิจกรรมภายใต้แนวคิดในระบอบประชาธิปไตย เพื่อการปลูกฝังความคิดแบบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการกล่อมเกลาทองการเมืองอีกส่วนคือ ครูผู้สอน ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และการยอมรับของนักเรียน ครูผู้สอนควรมีศักยภาพต่อการให้ความรู้ด้านประชาธิปไตยที่ดี

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 จากการศึกษา พบว่า ยังมีนักเรียนบางส่วนที่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานการปกครองในระบบประชาธิปไตย เช่น สิทธิการเลือกตั้ง ดังนั้น องค์กรที่เกี่ยวข้องควรต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้กับนักเรียนซึ่งเป็นผู้ที่เริ่มมีสิทธิในการเลือกตั้งให้มีความรู้และมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจต่อระบบการปกครองในระบบประชาธิปไตยที่ถูกต้อง

3.1.2 ควรมีการพัฒนาโครงสร้างของหลักสูตรการเรียนการสอนในโรงเรียนการสร้างกิจกรรมการมีส่วนร่วมในรูปแบบประชาธิปไตยจากวิธีและกระบวนการกล่อมเกลாதงทางการเมืองให้นักเรียนมีความเข้าใจในระบบการปกครองในระบบประชาธิปไตยเพิ่มขึ้น ซึ่งนักเรียนสามารถนำไปถ่ายทอดให้กับบุคคลใกล้ชิดได้

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 จากกลุ่มตัวอย่างของการศึกษาในครั้งนี้ สามารถตอบโจทย์ได้ในระดับหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ยังไม่เคยไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาวิจัยติดตามกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว หลังจากที่มีการใช้สิทธิในการเลือกตั้งแล้ว ถึงความชัดเจนของการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับความคิดทางการเมืองในระบบการปกครองระบอบประชาธิปไตย

3.2.2 ควรมีการศึกษาถึงช่องทางในการประชาสัมพันธ์ด้านข่าวสารทางการเมืองในกลุ่มผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งในทุกระดับชั้น

3.2.3 ควรมีการศึกษาถึงตัวแปรอื่น ๆ อีก เพื่อจะทำให้ทราบว่ามิตัวแปรใดอีกบ้างเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักเรียนที่มีผลต่อความคิดทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย

3.2.5 ควรมีการศึกษาวิจัยกระบวนการกล่อมเกลาทงทางการเมืองของนักเรียนผู้เริ่มมีสิทธิเลือกตั้งระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

3.2.6 ควรมีการศึกษาวิจัยคุณภาพความเที่ยงตรงกระบวนการผลิตข่าวสารทางการเมือง เพื่อการเผยแพร่สู่สาธารณชนมีปัจจัยเกี่ยวข้องอย่างไรบ้างที่จะทำให้ข่าวสารมีความน่าเชื่อถือได้ องค์กรใดบ้างสมควรเข้าไปมีหน้าที่ควบคุมการผลิตเป็นการพัฒนาสื่อให้เกิดการสร้างสรรค์ในสังคมประชาธิปไตยแบบผาสุก

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2552) “การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย”
สืบค้นคืนวันที่ 20 มกราคม 2552 จาก http://www.Thailocaladmin.go.th/work/e_book/eb7/eb7_4pl.pdf
- เกรียงไกร จงเจริญ (2535) “ผู้นำกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชุมชน: ศึกษากรณีเขตบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- โกวิท วงศ์สุรวัฒน์ (2546) *พื้นฐานรัฐศาสตร์กับการเมืองในศตวรรษที่ 21* นครปฐม: โรงพิมพ์สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม กำแพงแสน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
- จิรัชชาติ นาคสวัสดิ์ (2540) “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณี คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง” ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- จิราพร บุญพร (2539) “การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย : ศึกษากรณีครูประถมศึกษาศาสนาอ่าววิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- จุมพล นิมพานิช (2533) “กระบวนการเรียนรู้ทางการเมืองกับทัศนคติทางการเมืองของคนไทย” ในเอกสารการสอนชุดวิชาพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมของเมืองไทย หน่วยที่ 5 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- จำเนียร ช่วงโชติ (2515) *จิตวิทยาการรับรู้และเรียนรู้* กรุงเทพมหานคร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชลธิชา มีแสง (2544) “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์” ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ชัยวัฒน์ รัฐจร (2522) “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการครู : ศึกษากรณีโรงเรียนก้นทลักษ์ณัวิทยา จังหวัดศรีสะเกษ” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ชไมพร เหล่าพงศ์เจริญ (2540) “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการครู : ศึกษากรณีโรงเรียนก้นทลักษ์ณัวิทยา จังหวัดศรีสะเกษ” ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

- ฐิติญาธร ผ่องพันธ์ (2542) “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีไทยในเขตบางเขน”
 วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ถม ทรัพย์เจริญ (2523) “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชนบทในประเทศไทย :
 ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตร
 มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ทินพันธุ์ นาคะตะ (2537) รัฐศาสตร์: ทฤษฎี แนวความคิดปัญหาสำคัญและแนวทางการศึกษา
 วิเคราะห์การเมือง กรุงเทพฯ สหยาถลอกและการพิมพ์
- ทิพากร วอแพง และคณะ (2553) “ปริทัศน์ พนมยงค์ แนวคิดทางการเมืองไทย” สืบค้นคืน
 วันที่ 2 มีนาคม 2553 จาก <http://worrawat.exteen.com/20071107/entry-5>
 _____.(2553) “วัฒนธรรมทางการเมือง” สืบค้นวันที่ 5 มีนาคม 2553 จาก
http://www.nidampa9phitsanulok.net/download/601/601_dr.sombat_slide2.ppt
- ประทาน คงฤทธิศึกษากร (มปป.) (2553) “ความหมายของการเมือง” สืบค้นคืนวันที่ 10 มีนาคม 2553
 จาก <http://www.google.co.th>
- ประเสริฐ ทรัพย์สุนทร (2546) “แนวคิดทางการเมือง การสร้างระบอบประชาธิปไตย”
 สืบค้นคืนวันที่ 10 ธันวาคม 2552 จาก <http://isc.ru.ac.th/data/PS0002258.doc>
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และสายทิพย์ สุกดีพันธ์ (2526) *ข่าวสารทางการเมืองของคนไทย*
 กรุงเทพมหานคร เจ้าพระยาการพิมพ์
- มยุรี ถนอมสุข (2554) “การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิต
 ภาควิชาพลศึกษาและกีฬา คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 วิทยาเขตกำแพงแสน” รายงานการวิจัยคณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
- วัชรวิไล ไชยสาร (2553) “พัฒนาการมีส่วนร่วมในทางการเมืองกับประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม
 และพหุการเมือง : การเมืองภาคประชาชน” สืบค้นคืนวันที่ 15 เมษายน 2553
 จาก <http://www.parliament.go.th/parcy/889.0.html>
- วัชรวิไล ดำนกุล (2541) “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนอายุ 18 - 20 ปี :
 ศึกษากรณีอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา” ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหา
 บัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- วัฒนา ใหม่เมืองศรี (2539) “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิต คณะมนุษยศาสตร์และ
 สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

- วิกิพีเดีย (2552) “จังหวัดกาญจนบุรี” สืบค้นคืนวันที่ 10 ธันวาคม 2552 จาก [http://th.wikipedia.org/wiki/](http://th.wikipedia.org/wiki/วิกิพีเดีย)
- วิกิพีเดีย (2552) “ประชาธิปไตย” สืบค้นคืนวันที่ 10 ธันวาคม 2552 จาก [http://th.wikipedia.org/wiki/](http://th.wikipedia.org/wiki/วิกิพีเดีย)
- วิกิพีเดีย (2553) “ทฤษฎีทางการเมือง” สืบค้นคืนวันที่ 15 เมษายน 2553 จาก [http://th.wikipedia.org/wiki/](http://th.wikipedia.org/wiki/วิทยา)
- วิชา ชินบุตร (2550) “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ” *เอกสารประกอบการสอนกระบวนวิชา PS 217 (S) การเลือกตั้ง (election) คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง*
- วิทยากร เชียงกูล (2552) “หลักการของระบอบประชาธิปไตย” สืบค้นคืนวันที่ 10 ธันวาคม 2552 จาก <http://Witayakornclub.wordpress.com/2007/06/26/democratic/>
- ศิริภรณ์ ไชยอุป (2552) “ระบอบประชาธิปไตย” สืบค้นคืนวันที่ 10 ธันวาคม 2552 จาก <http://sites.google.com/site/52010119056inetg3/kar-rnrngkh-3-di/prachathiptiy>
- สมบัติ ชำรงชัยวงศ์ (2537) *การเมือง : แนวความคิดและการพัฒนา* กรุงเทพฯ ศูนย์ออฟฟเซ็ท
- สมบัติ ชำรงชัยวงศ์ (2552) “การพัฒนาของระบอบประชาธิปไตย” สืบค้นคืนวันที่ 10 ธันวาคม 2552 จาก http://www.dopa.go.th/web_pages/m03060000/km/democ.html
- สลักธรรม โตจิราการ (2550) “แนวคิดทางการเมืองของปราชญ์กรีกสกุลโสเครติสและประชาธิปไตย” สืบค้นคืนวันที่ 10 ธันวาคม 2552 จาก http://news.snook.com/scoop/scoop_88463.php
- สายหยุด จันทรไทย (2552) “ประวัติการปกครองระบอบประชาธิปไตย” สืบค้นคืนวันที่ 10 ธันวาคม 2552 จาก <http://www.kr.ac.th/ebook/saiyud/b1.htm>
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2551) *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย*
สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร กรุงเทพฯ สำนักการพิมพ์
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- สุจิต บุญบงการ (2537) *การพัฒนาทางการเมืองของไทย: ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหารสถาบันทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เสน่ห์ นนทะโชติ (2524) “การสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในชุมชนชนบทไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านวังคล้า อ.เสิงสาง จ.นครราชสีมา” กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อมร รักษาศักดิ์ และคณะ (2543) *ประชาธิปไตย อุดมการณ์ หลักการ และแบบอย่างการปกครองหลายประเทศ* กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อุดม ตะนังสูงเนิน (2535) *พัฒนาการทางการเมืองในประเทศไทย* กรุงเทพฯ เอ.บี.ซี.ดี.กรุ๊ปการพิมพ์

อำพร สุคนธ์รัตนสุข (2544) “ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตร
วิชาชีพชั้นสูงในจังหวัดขอนแก่น” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Almond, G.A. and Powell, Bingham G, JR. (1966) *Comparative Politic : Developmental
Approach. Boston: Little Brown and Company.*

Almond, G.A. and S.Verba (1965) *The Civic Culture. Boston: Little Brown and Company.*

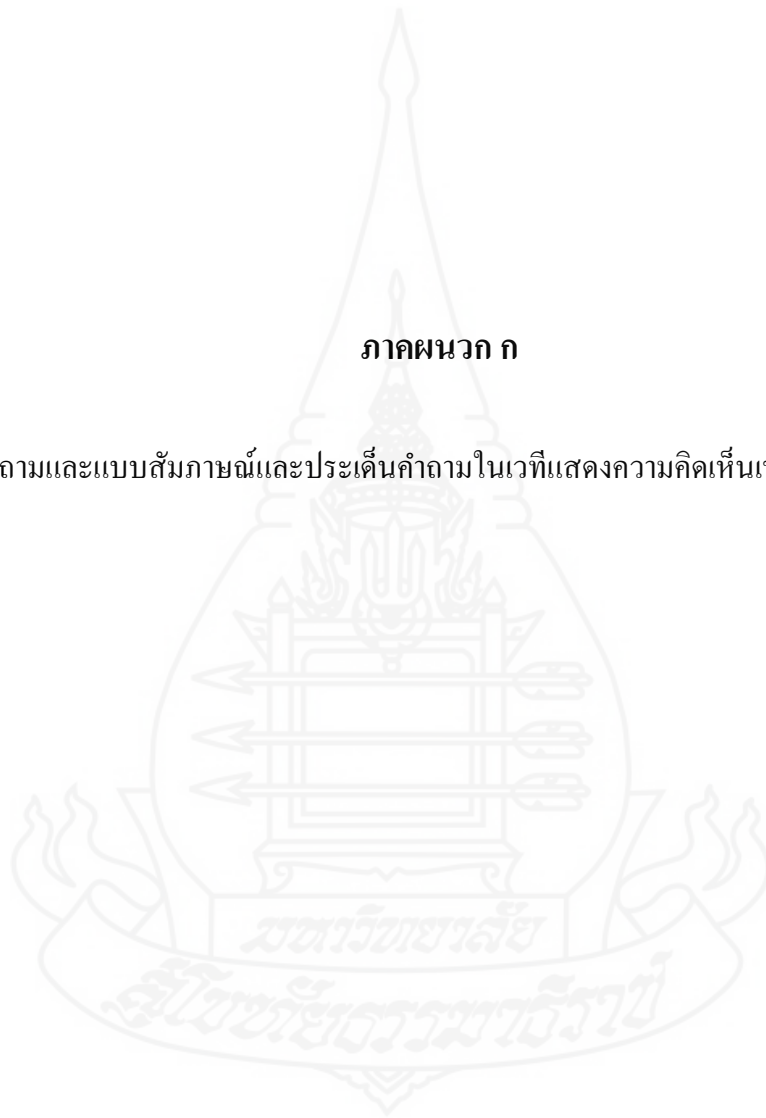

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์และประเด็นคำถามในเวทีแสดงความคิดเห็นเพื่อการศึกษาค้นคว้า

แบบสอบถาม

การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับความคิดเห็นทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

แบบสอบถามนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อ

“การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองเมืองกับความคิดเห็นทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของกลุ่มนักเรียนผู้เริ่มมีสิทธิเลือกตั้ง ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกาญจนบุรี” ซึ่งข้อมูลของท่านจะเป็นประโยชน์ในทางวิชาการไม่มีผลกระทบในทางเสียหายต่อตัวท่าน จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งที่กรุณาช่วยตอบแบบสอบถามไว้ ณ โอกาสนี้

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดใช้เครื่องหมาย ✓ ภายใน หน้าข้อความที่ท่านเห็นว่าถูกต้องตรงตามความเป็นจริงที่สุด

ชื่อ โรงเรียน.....

สังกัด.....วันที่สัมภาษณ์.....

1. บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัดกาญจนบุรี
2. อายุปี.....เดือน
3. เพศ หญิง ชาย
4. มีพี่น้อง (รวมตนเองด้วย).....คน ตนเองเป็นบุตรคนที่.....
5. ปัจจุบันพักอาศัยอยู่กับ
 พ่อแม่ ญาติ หอพักตามลำพัง อื่น ๆ ระบุ.....
6. ที่พักอาศัยตั้งอยู่ในเขต เทศบาล อบต. ชุมชน
7. การช่วยงานที่บ้านหลังจากเลิกโรงเรียนและวันหยุด เช่น ช่วยค้าขาย, ทำความสะอาดบ้าน, ซักผ้า ฯลฯ
 ไม่ได้ช่วยงาน ช่วยงาน คือ.....

8. การเข้าร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียน เช่น การเป็นอาสาสมัคร, ผู้บำเพ็ญประโยชน์, การ
ออกค่าย ฯลฯ

ไม่เคยเข้าร่วม เคยเข้าร่วมกิจกรรม.....

9. ท่านเป็นประธานนักเรียนหรือเป็นคณะกรรมการนักเรียนหรือไม่

ไม่ได้เป็น เป็น ตำแหน่ง.....

10. ท่านมีญาติพี่น้อง เป็นหรือเคยเป็น ส.ส. หรือไม่

ไม่ มี

11. ท่านมีญาติพี่น้อง เป็นหรือเคยเป็น ผู้นำท้องถิ่น เช่น อบจ. อบต. สท. สอบต. หรือไม่

ไม่มี มี ตำแหน่ง.....

ส่วนที่ 2 การรับรู้ข่าวสาร ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

1. มีการติดตามข่าวสารด้านการเมืองจากแหล่งใดบ้าง

ไม่ได้ติดตามเนื่องจาก

หนังสือพิมพ์

วิทยุ

โทรทัศน์

อินเทอร์เน็ต

ป้ายโฆษณา

หนังสือ

อื่น ๆ ระบุ.....

2. ความถี่ในการติดตามข่าวสารด้านการเมือง

ไม่ได้ติดตาม น้อยกว่า 2 ครั้ง/สัปดาห์

2-3 ครั้ง/สัปดาห์ มากกว่า 3 ครั้ง/สัปดาห์

3. มีการสนทนาพูดคุยเรื่องการเมืองกับใครบ้าง

ไม่เคยพูดคุย พ่อ แม่ บุคคลในครอบครัว ครู อาจารย์ เพื่อน ๆ

4. ในชั้นเรียนมีการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับด้านการเมืองหรือไม่

ไม่มี มี

5. ท่านเคยเข้ารับฟังนโยบายการหาเสียงของพรรคการเมืองหรือไม่
- ไม่ เคยครั้ง
6. ท่านเคยเข้าร่วมชุมนุมประท้วงหรือชุมนุมเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ หรือไม่
- ไม่เคย เคยครั้ง
7. ก่อนการเลือกตั้งมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง เช่น กกต. อบต. มาประชาสัมพันธ์ในโรงเรียนให้ผู้มีสิทธิออกไปเลือกตั้ง หรือให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้สิทธิเลือกตั้งหรือไม่
- ไม่เคยมี เคยครั้ง
8. ท่านเคยไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งหรือไม่
- ไม่เคย เคยครั้ง
9. ในการเลือกตั้งที่ผ่านมาบุคคลในครอบครัวของท่านที่มีสิทธิเลือกตั้งได้ไปใช้สิทธิลงคะแนนหรือไม่
- ไม่ไป เพราะ.....
- ไปไม่ครบทุกคน เพราะ.....
- ไปครบทุกคน
10. ในโรงเรียนของท่านมีการเลือกตั้งประธานนักเรียนหรือคณะกรรมการนักเรียนหรือไม่
- ไม่มี มี
11. หากมีการเลือกตั้งในโรงเรียน ท่านเคยไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งหรือไม่
- ไม่เคยไปใช้สิทธิ เนื่องจาก.....
- ไปใช้สิทธิเป็นบางครั้ง
- ไปใช้สิทธิทุกครั้ง

ส่วนที่ 3 ความคิดทางการเมือง

1. ท่านทราบหรือไม่ว่าผู้ที่มีสิทธิในการเลือกตั้งจะต้องมีอายุกี่ปีขึ้นไป
- ไม่ทราบ ทราบ ต้องมีอายุ.....ปี

2. ท่านทราบหรือไม่ว่าผู้ที่มิสิทธิหากไม่ไปใช้สิทธิ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจะถูกตัดสิทธิทางการเมือง
- ไม่ทราบ ทราบ แต่ไม่ครบทุกข้อ ทราบครบทุกข้อ
3. ท่านเคยคิดจะลงเล่นการเมืองในอนาคตหรือไม่
- ไม่เคยคิด เคยคิด ไม่แน่ใจ เหตุผลเพราะ.....
4. ถ้าหากจะเล่นการเมืองท่านจะสมัครในระดับไหน
- ระดับท้องถิ่น เช่น อบต. อบจ. สท. สอบต. ระดับชาติ เช่น ส.ส.
5. ท่านทราบหรือไม่ว่า ส.ส. มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละกี่ปี
- ไม่ทราบ ทราบ อยู่ได้คราวละ.....ปี
6. ท่านมีความคิดเห็นว่านายกรัฐมนตรีกวจะมาจากการเลือกตั้ง หรือการแต่งตั้ง
- มาจากการเลือกตั้ง เพราะ.....
- มาจากการแต่งตั้ง เพราะ.....
7. ท่านรู้สึกพอใจกับการทำหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีคนปัจจุบันมากน้อยแค่ไหน
- น้อย ปานกลาง มาก ไม่มีความคิดเห็น
8. ท่านรู้สึกพอใจกับการทำหน้าที่ของคณะรัฐบาลชุดปัจจุบันมากน้อยแค่ไหน
- น้อย ปานกลาง มาก ไม่มีความคิดเห็น
9. ท่านรู้สึกพอใจกับการทำหน้าที่ของ ส.ส. ในพื้นที่ปัจจุบันมากน้อยแค่ไหน
- น้อย ปานกลาง มาก ไม่มีความคิดเห็น
10. ท่านคิดว่าการเลือกตั้งมีความสำคัญต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยมากน้อยแค่ไหน
- น้อย ปานกลาง มาก ไม่มีความคิดเห็น
11. ท่านคิดว่าการเลือกตั้งแต่ละครั้งในปัจจุบัน ผู้ลงสมัครเลือกตั้งมีการซื้อสิทธิขายเสียงหรือไม่
- ไม่มี มี ไม่แน่ใจ
12. ท่านเคยได้รับเงินหรือเคยพบเห็นการซื้อสิทธิขายเสียงหรือไม่
- ไม่เคย เคย

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล

ภาคผนวก ข

แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับความคิดเห็นทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

แบบสัมภาษณ์นี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อ

“การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองเมืองกับความคิดเห็นทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของกลุ่มนักเรียนผู้เริ่มมีสิทธิเลือกตั้ง ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกาญจนบุรี” ซึ่งข้อมูลของท่านจะเป็นประโยชน์ในทางวิชาการ ไม่มีผลกระทบในทางเสียหายต่อตัวท่าน จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งที่กรุณาช่วยตอบแบบสัมภาษณ์ไว้ ณ โอกาสนี้

จากแบบสัมภาษณ์มีทั้งหมด 10 ข้อ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในแต่ละข้อ (เห็นด้วย/ไม่เห็นด้วยอย่างไร โปรดแสดงความคิดเห็น)

1. มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่นักเรียนต้องสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองการปกครองและมีส่วนในการกำหนดนโยบายของรัฐบาลด้วย

.....

2. นักเรียนควรมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นทางการเมืองหรือเสนอความต้องการของตนเองผ่านผู้นำ อาจารย์ หรือกลุ่มเพื่อนนักเรียนได้

.....

3. นักเรียน มีความเข้าใจและเห็นด้วยกับกระบวนการกล่อมเกลாதทางการเมือง ที่จะทำให้นักเรียนได้เข้าใจการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และสามารถร่วมพัฒนาความคิด ในระบอบประชาธิปไตยที่ดีขึ้น

.....

4. นักเรียนควรมีโอกาสลงชื่อถอดถอนนักการเมืองในตำแหน่งต่าง ๆ หากพบการทุจริตไม่โปร่งใส

.....

5. การชุมนุมประท้วงรัฐบาลของประชาชน คือ การแสดงออกของประชาธิปไตย แบบภาคประชาชนและประชาชนมีส่วนร่วม

.....

.....

6. การช่วยตรวจสอบดูแล การทำงานของนักการเมืองในระดับต่าง ๆ ถือเป็นหน้าที่ของนักเรียนทุกคน

.....

.....

7. รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง ย่อมมีอำนาจที่จะบริหารงานประเทศได้ทุกอย่าง ตามที่รัฐบาลเห็นควร

.....

.....

8. การมีตัวแทนของประชาชน เข้าไปตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล จะเป็นการช่วยปกป้องการกระทำทุจริต ของภาครัฐ

.....

.....

9. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย และมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมือง เป็นเหตุให้เกิดความวุ่นวายในบ้านเมือง

.....

.....

10. ความขัดแย้งทางการเมือง ของประเทศไทย มีสาเหตุมาจากการที่นักการเมืองขาดคุณธรรมจริยธรรม และจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อบ้านเมือง และมุ่งเห็นผลประโยชน์ การแสวงหาอำนาจ ปกป้องพวกพ้อง

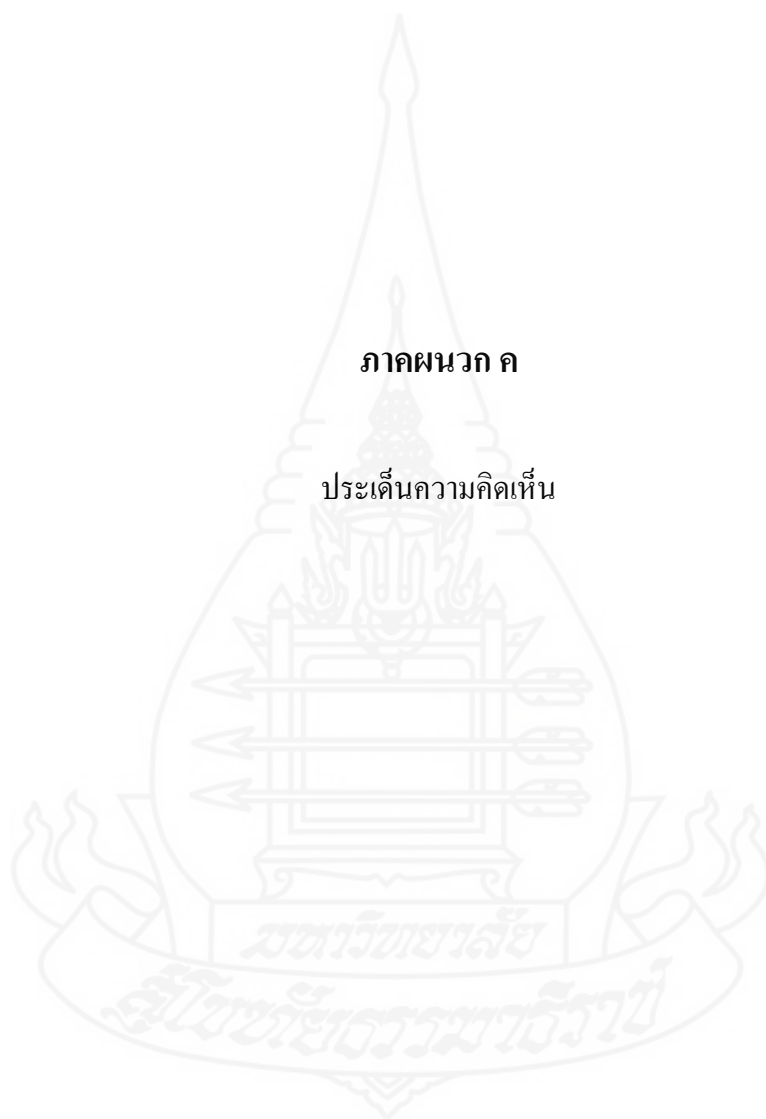
.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล

ภาคผนวก ก

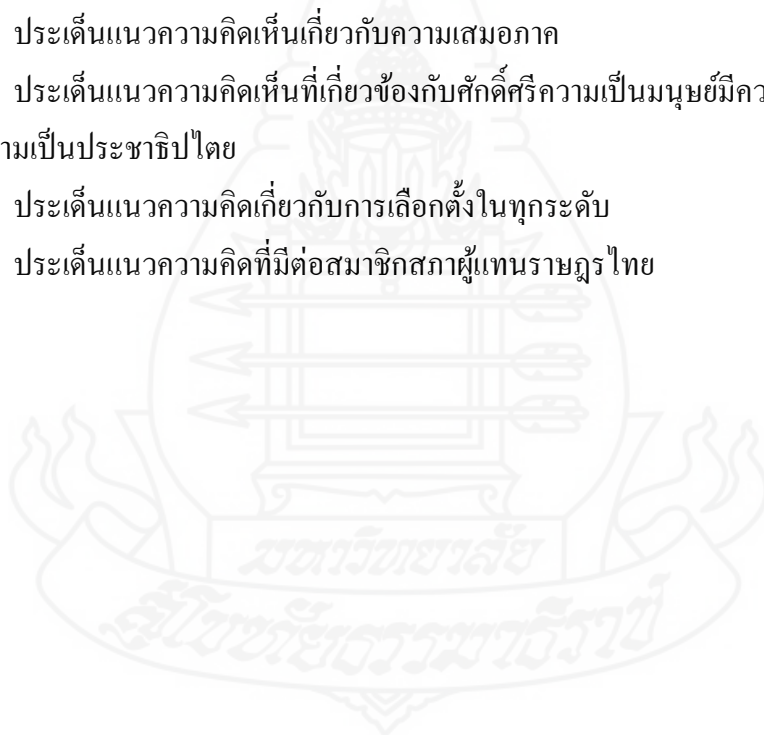
ประเด็นความคิดเห็น

ประเด็นความคิดเห็น จากเวทีแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

ผู้วิจัยได้จัดเวทีแสดงความคิดเห็นทางการเมือง (Focus Group) ของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย โดยได้กำหนดประเด็นไว้ จำนวน 9 ประเด็น ดังนี้

1. ประเด็นแนวความคิดเห็นทางการเมือง
2. ประเด็นแนวความคิดสิทธิและเสรีภาพของนักเรียน
3. ประเด็นแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตย
4. ประเด็นแนวความคิดเห็นเกี่ยวกับความเท่าเทียมในสังคมประชาธิปไตย
5. ประเด็นแนวความคิดเห็นการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ
6. ประเด็นแนวความคิดเห็นเกี่ยวกับความเสมอภาค
7. ประเด็นแนวความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีความสำคัญอย่างไรในระบอบความเป็นประชาธิปไตย
8. ประเด็นแนวความคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งในทุกระดับ
9. ประเด็นแนวความคิดที่มีต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายนิธิศ จิตนิยม
วัน เดือน ปีเกิด	25 ตุลาคม 2506
สถานที่เกิด	อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี
ประวัติการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต (พัฒนาชุมชน) มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี พ.ศ. 2542 เกษตรศาสตรบัณฑิต (การผลิตสัตว์) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พ.ศ. 2549
สถานที่ทำงาน	ส่วนศึกษาและพัฒนการปศุสัตว์ สำนักงานปศุสัตว์เขต 5 จังหวัดเชียงใหม่ กรมปศุสัตว์
ตำแหน่ง	นักวิชาการสัตวบาลชำนาญการ

